

[Waldorff]

de spørgsmål nr. 523 end det svar, som ministeren gav den 4. februar – specielt i lyset af, at jeg personlig overrakte ministeren det notat fra hovedstadsrådet, som spørgsmålet handler om?»

Begrundelse

Samtidig med at jeg stillede spørgsmålet den 27. januar, hvori jeg spørger, om notatet har konsekvenser for energistyrelsens vurdering af behovet for Amagerværk 3, så overrakte jeg energiministeren en kopi af notatet, som jeg ved venners hjælp var kommet i besiddelse af.

Det er derfor noget overraskende, at ministeren i sit svar (bestående af i alt 14 ord) nøjes med at henvise til et tidligere svar til Lone Dybkjær, hvoraf det fremgår, at ministeriet ikke er i besiddelse af notatet, men at man vil vende tilbage til spørgsmålet, »når notatet måtte foreligge for ministeriet«.

Ved et nærmere studium af handlingsforløbet vil ministeren nok kunne se, at jeg netop havde taget højde for den type af dødsyge udflugter, som efterhånden synes at være en fast bestanddel af Amagerværk 3-sagsbehandlingen.

Jeg er naturligvis fuld af forståelse for ministerens situation. Den megen omgang med rederiet A. P. Møller må være en voldsom psykisk belastning for såvel energiministeriet som ministeren selv. Men som behandlingsmetode må man nok anbefale, at man fjerner årsagen til belastningen fremfor at benytte sig af afreaktion på folketinget.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Valg af 17 medlemmer og stedfortrædere til det energipolitiske udvalg.

Formanden:

Til dette valg er anmeldt følgende valggrupper:

en gruppe på 80 medlemmer: socialdemokratiet, det radikale venstre og Steenholdt;

en gruppe på 57 medlemmer: venstre, det konservative folkeparti, centrum-demokraterne, kristeligt folkeparti og Jørgen Junior;

en gruppe på 23 medlemmer: socialistisk folkeparti, venstresocialisterne, Danmarks retsforbund og Preben Lange og

en gruppe på 19 medlemmer: fremskridtspartiet.

Valgt blev:

Til medlemmer:

- 1 Mette Groes (S)
- 2 Søren Hansen (S)
- 3 Thomas Have (S)
- 4 Jytte Hilden (S)
- 5 Hans Hækkerup (S)
- 6 Preben Steen Nielsen (S)
- 7 Ervin Jensen (S)
- 8 Lone Dybkjær (RV)
- 9 Arne Christiansen (V)
- 10 Ivar Hansen (V)
- 11 Annelise Gotfredsen (KF)
- 12 Dyremose (KF)
- 13 Poul H. Møller (KrF)
- 14 Kalnæs (SF)
- 15 Mølgaard (DR)
- 16 Arentoft (FP)
- 17 Maisted (FP)

Til stedfortrædere for:

- 1- 7 Knud Damgaard (S)
Helle Degn (S)
- 8 Niels Helveg Petersen (RV)
- 9-10 Christophersen (V)
Enggaard (V)
- 11-12 Stetter (KF)
Ninn-Hansen (KF)
- 13 Birgith Mogensen (CD)
- 14 Gert Petersen (SF)
- 15 Wilhjelm (VS)
- 16-17 Dohrmann (FP)
Tang Sørensen (FP)

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af:

Forslag til lov om regulering af eneretsbevilning til efterforskning og indvinding af kulbrinter i Danmarks undergrund.

(Lovforslag nr. L 155. Fremsat 30/1 81).

Sammen med denne sag foretoges de under punkterne 4 og 5 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

4) Første behandling af:

Forslag til lov om etablering og benyttelse af en rørledning til transport af råolie og kondensat.

(Lovforslag nr. L 156. Fremsat 30/1 81).

5) Første behandling af:

Forslag til lov om køberet for staten til flydende kulbrinter.

(Lovforslag nr. L 157. Fremsat 30/1 81).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Formanden:

Der er aftalt en taletid for partiordførere til 15 minutter i første omgang.

Forhandling

Hans Hækkerup (S):

De tre lovforslag, som er til første behandling i dag, udgør en væsentlig del af et samlet lovkompleks, som skal sikre, at det danske samfund får den fulde nytte af de energiresourcer, der findes i den danske undergrund.

De tre forslag vil senere blive fulgt op med et forslag til en ny undergrundslov og et forslag om beskatning af fortjenesterne ved indvinding af råstoffer i undergrunden.

De aktiviteter, der skal foregå på den danske kontinentalsoffel i fremtiden, skal ske på vilkår, der svarer til dem, vi kender i vore nabolande omkring Nordsøen.

Når socialdemokratiet mener, det er nødvendigt at foretage en regulering af den eneretsbevilling, som A. P. Møller fik i 1962, og som blev ændret ved en aftale mellem regeringen og Dansk Undergrunds Consortium i 1976, skyldes det de stigende energipriser, som har slået bunden ud af vores betalingsbalance, og som udgør den væsentligste hindring for at genskabe den fulde beskæftigelse.

Mens verdensmarkedsprisen på råolie i 1976 var på 11½ dollar pr. tønde, er den i dag på omkring 36 dollars. Det betyder, at nettoudgiften til import af olie i perioden fra 1976 til 1980 steg fra godt 9 mia kr. til omkring 20 mia kr., på trods af at den importerede mængde af olie er faldet.

For at nedsætte vor sårbarhed både økonomisk og forsyningsmæssigt er det nødvendigt at få hele virksomheden tilrettelagt ud

fra samfundets interesser og få øget efterforskningsaktiviteten i den danske undergrund.

I såvel den norske som den engelske del af Nordsøen har det relative antal efterforskningsboringer været 3-4 gange højere end i den danske del, og en væsentlig forudsætning for at finde olie og naturgas er nu engang, at der bores.

Det var baggrunden for, at regeringen den 22. februar 1980 indledte forhandlinger med A. P. Møller-selskaberne om en ændring af koncessionen. Desværre var der hos koncessionshaverne ikke tilstrækkelig forståelse for det danske samfunds interesser, og forhandlingerne blev afbrudt den 12. december 1980 af hr. Mærsk Mc-Kinney Møller.

Socialdemokratiet har klart stået bag ønsket om at finde en forhandlingsløsning, men det har også fra starten været gjort klart over for DUC, at nåede man ikke frem til et resultat, måtte lovgivning komme på tale.

Undergrundsloven fra 1950 fastslår klart og tydeligt, at værdierne i den danske undergrund tilhører den danske stat, og det er på dette grundlag, koncessionen blev givet i 1962. Der er for os ingen tvivl om, at det er folketinget, der fastlægger vilkårene for efterforskning og udnyttelse af vore egne ressourcer. Det er derfor, regeringen har stillet forslag om en regulering af eneretsbevillingen, så der kan ske en hurtigere tilbagelevering af de arealer, hvor der ikke er fundet gas eller olie. Alle områder, hvor der er gjort fund, får DUC lov til at beholde, forudsat at der inden for rimelige tidsfrister er konstateret, at felterne er kommercielt udnyttelige, og at indvindinger er sat i gang.

Der tages således ikke noget fra DUC, og det er vores opfattelse, at sådan som lovforslaget er affattet, skal der heller ikke ydes A. P. Møller nogen form for erstatning.

Den hurtigere tilbagelevering vil samtidig have den fordel, at den tilskynder DUC til at forøge boreaktiviteten så meget som muligt. Det er tanken, at de tilbageleverede arealer derefter skal opdeles i mindre blokke og udbydes til interesserede selskaber på moderne vilkår. De nærmere betingelser, som stort set vil svare til, hvad vi kender i Norge og England, vil med udgangspunkt i bestemmelserne i den nye undergrundslov blive fastlagt i forbindelse med tilladelserne, når nye bevillinger skal udstedes.

[Hans Hækkerup]

Hvis vi skal sikre, at de penge, der tjenes på dansk Nordsøolie og naturgas, også kommer den danske befolkning til gode, er det nødvendigt dels at gennemføre en særlig beskatning af olie- og naturgasindtjeningen, dels at opnå større dansk deltagelse på alle niveauer, fra efterforskning og indvinding til distribution.

Det har i forhandlingerne med A. P. Møller været et mål for socialdemokratiet at sikre en større dansk deltagelse, men skal vi opnå en sådan større dansk deltagelse, bliver det også nødvendigt med et større statsligt engagement. Det er jo således, at de multinationale selskabers andel i DUC er på 70 pct., medens A. P. Møllers andel kun er på 30 pct. Desværre afviste koncessionshaverne under forhandlingerne regeringens forslag om en statslig deltagelse i Dansk Undergrunds Consortium, som kunne have bragt den danske andel op over 50 pct. Den nye undergrundslov vil give folketingets indflydelse på koncessionstildelingen, således at D.O.N.G. og andre danske selskaber fremover vil kunne få en stærkere placering.

Regeringen foreslår også, at staten skal have ret til at købe indtil halvdelen af den olie og det kondensat, der produceres i Nordsøen. På den måde kan vi sikre, at i hvert fald denne del sælges til danske forbrugere, og at anvendelsen af vore egne, nationale ressourcer organiseres på et fast grundlag.

En sådan statslig køberet vil også forbedre vore muligheder for gennem stat-til-stat-handler at sikre os gode forsyningsmuligheder, bl. a. fordi man kan blande Nordsøolien med andre typer olie, således at disse kan raffineres i Danmark. Samtidig vil den statslige køberet kunne danne grundlag for en større dansk indflydelse i alle led af vort forsyningsystem og gennem bedre planlægning og styring på længere sigt bidrage til at stabilisere priserne på færdige produkter på et niveau, der ligger i underkanten af de priser, der normalt tages.

Under forhandlingerne fastholdt koncessionshaverne et krav om en beskatningsklausul, således at folketinget var afskåret fra på et senere tidspunkt at indføre en særlig oliebeskatning, som man bl. a. har det i Norge og England. Det krav finder vi i socialdemokratiet fuldstændig uacceptabelt. Derfor har regeringen allerede nu tilkendegivet, at man

til efteråret vil fremsætte et lovforslag om en generel beskatning af olie og naturgas, der vil kunne træde i kraft fra den 1. januar 1982. En sådan olieskat skal inddrage nogle af de milliardfortjenester, som skabes af stigende oliepriser.

Jeg vil godt til sidst understrege, at socialdemokratiet lægger vægt på, at der nu findes en løsning omkring Nordsøolien og naturgassen, som tilgodeser samfundets interesser. Vi så gerne, at man havde kunnet nå et tilfredsstillende resultat gennem forhandling med koncessionshaverne, men det var desværre ikke muligt. Vi finder det alligevel rimeligt, at der, sideløbende med at sagen behandles her i folketinget, holdes kontakt mellem regeringen og A. P. Møller. Det afgørende for socialdemokratiet er, at der skabes grundlag for en hurtigere efterforskning og udnyttelse af det danske samfunds ressourcer i Nordsøen, så vi kan få nedbragt betalingsbalanceunderskuddet og dermed skabe forudsætningerne for en tilbagevenden til den fulde beskæftigelse.

Ervin Jensen (S):

Også lovforslag nr. L 156, som jeg skal komme med nogle bemærkninger om, indgår i den pakke af energilovforslag, som folketinget nu må tage stilling til, da det ikke er lykkedes at få en aftaleløsning med A. P. Møller om nye og moderne koncessionsbetingelser i Nordsøen.

Hensigten med lovforslag nr. L 156 er at muliggøre, at der etableres en rørledning til transport af råolie og kondensat fra felterne i Nordsøen til Fredericia. Baggrunden for lovforslaget er hensynet til den overordnede energipolitiske målsætning, der skal sikre, at det danske samfund kan fremskaffe de nødvendige mængder energi, der er forudsætningen for at opretholde og videreudvikle samfundets nuværende niveau. Etablering af rørledningen betyder også en øget forsyningsikkerhed. Vi vil med ledningen have mulighed for at fremskynde produktionen fra felterne i Nordsøen. Rørledningen vil være samfundsøkonomisk fordelagtig, da vi her vil få bedre muligheder for at udnytte kondensaterne i fundene og også udnytte de marginale felter, som ellers ikke ville være kommercielle. Hertil kommer, at rørledningen også er en god måde at foretage ilandførin-

[Ervin Jensen]

gen på set ud fra et transport- og miljømæssigt hensyn.

Praktisk foreslås det i forslaget, at D.O.N.G.s aktiekapital udvides med 1 mill. kr. Sammen med en bemyndigelse til energiministeren til efter forhandlinger med finansministeren til give de nødvendige statsgarantier betyder det, at det finansielle grundlag vil være i orden. Rørledningen vil herefter kunne bygges enten af D.O.N.G. eller af et datterselskab af D.O.N.G. Ministeren skønner, at den samlede investering i 1980-priser vil være på 2,1 mia kr.

Efter lovforslaget vil enhver, der indvinder flydende kulbrinter på dansk sokkelområde, få tilslutningspligt. Der er dog en dispensationsmulighed. Vi får herved en væsentlig bedre forsyningsikkerhed for det danske samfund. Alle med indvindingstilladelser skal betale røraftgift. Betalingen består af en del til dækning af kapitalinvesteringen, en del til dækning af de løbende driftsomkostninger samt en del på 5 pct. af den råolie og det kondensat, som indvindes i de felter, der har en indvindingstilladelse. Den sidste del skal, hvis ministeren bestemmer det, erlægges i form af råolie og kondensat. Herved tilfalder 5 pct. af produktionen automatisk samfundet. Dette fortjenesteelement ved driften af rørledningen har en sådan størrelse, at der bliver en rimelig fordeling af de fordele – også for producenterne – som skabes igennem anlæggelsen af rørledningen. At etableringen af rørledningen er fordelagtig, ses af, at A. P. Møller i fredags søgte om tilladelse til at bygge en ledning fra Nordsøen.

Det bør i øvrigt påpeges, at den daværende regering allerede for 1½ år siden fremsatte ønske om at få etableret en rørledning, og at A. P. Møllers ansøgning om tilladelse til at bygge en ledning i Nordsøen først er fremsendt, efter at lovforslaget er fremsat, hvilket stiller ansøgningen i et bemærkelsesværdigt lys. Hertil kommer, at rørledningen er en facilitet i sig selv for de nuværende og de kommende producenter, hvor det efter socialdemokratiets opfattelse er nødvendigt, at samfundet har en afgørende indflydelse.

Ud over disse mere energipolitiske betragtninger vil jeg nævne, at en investering af denne størrelse vil få en positiv virkning på beskæftigelsessituationen både i Esbjerg som basehavn og for den generelle beskæftigelse i anlægssektoren i land.

Til slut vil jeg pege på, at for socialdemokratiet er den overordnede energipolitiske målsætning, at der tilvejebringes løsninger, der tilfredsstiller samfundshensynet. Her er en rørledning fra felterne i Nordsøen et naturligt led. Den vil betyde en fremskyndelse af yderligere indvinding af råolie og kondensat. Vi ser i dag alle konsekvenserne af, at vort nuværende koncessionssystem ikke er moderne og tidssvarende. Vi vil i socialdemokratiet gerne medvirke til at ændre dette. Det vil være til gavn for hele det danske samfund.

De tre lovforslag, der her er til behandling, udgør efter vor opfattelse et samlet sæt af forandringer og må opfattes som sådan. Vi kan derfor støtte forslagene og tilsige vor positive og hurtige medvirken ved udvalgsarbejdet.

Arne Christiansen (V):

De tre lovforslag, der behandles i dag, er fremsat af energiministeren, men statsministeren har unægtelig stjålet billedet i de forskellige forhandlingsfaser, der er gået forud, og folkettingen kan endnu i dag ikke være af anden opfattelse, end at der stadig er forhandlingsmuligheder, selv om regeringen fortrækker at tale om konsultationer. På venstres vegne skal jeg, som jeg har gjort det før, derfor så stærkt som overhovedet muligt opfordre statsministeren til at lade de såkaldte konsultationer føre til et resultat, der gør de forslag, der i dag er på dagsordenen, overflødige.

Dermed har jeg tilkendegivet, at venstre ikke ønsker dette tvivlsomme lovindgreb, men jeg vil gerne samtidig understrege, at venstre er af den opfattelse, at den i 1962 givne koncession selvfølgelig ikke kan stå uændret gennem 50 år. Derfor har vi ikke kritiseret forhandlingerne i 1976. Derfor vil vi heller ikke afvise senere justeringer, men vi ønsker dem gennemført ad forhandlingens vej.

Vi havde engang en socialdemokratisk statsminister, der i en valgkampagne sagde: »Jeg går og tænker«. Vi har nu en statsminister, der efter eget udsagn går og overvejer. Hvis vi nu vidste, hvad statsministeren overvejer, kunne dette måske lette debatten eller måske endog helt overflødiggøre den, men så enkelt er det desværre næppe. For som tiden

[Arne Christiansen]

er gået, har regeringen unægtelig skabt det indtryk, at man synes at være startet med at beslutte, hvilke resultater man ville nå frem til, og derefter har man tilrettelagt et langt og besværligt forhandlingsforløb.

Ser vi på motiveringerne for de tre lovforslag – som kun er en del af en pakke på i alt 5, hvilket i sig selv gør det umuligt at foretage en samlet vurdering – som de fremgår af ministerens fremsættelsestale og måske navnlig af bemærkningerne til lovforslagene, er det forsyningsikkerhed, store samfundsmæssige fordele og fremskyndet og øget indvinding, der fremhæves. Det sidste på trods af at statsministeren i sin orientering af partierne den 8. og 9. januar i år sagde – jeg citerer fra det udleverede notat udarbejdet af energiministeriet –:

»Regeringen finder ikke, at koncessionsvilkårene fra 1962 er overtrådt.«

Mig bekendt har regeringen heller ikke på noget tidspunkt rettet officiel henvendelse til bevillingshaverne med krav om mulig fremskyndelse af efterforskningsaktiviteten. Skulle det være tilfældet, beder jeg om at få det oplyst.

Der gøres meget ud af, at vilkårene for den økonomiske politik er fundamentalt ændret siden genforhandlingen i 1976, men sandheden er jo, at olieprisens stigningstakt var dobbelt så stor fra 1973 til 1976. Og at olieprisstigningerne ville fortsætte efter den tid, kan vel ikke være kommet som nogen overraskelse for regeringen, navnlig ikke da den – i en koalitionsregering, det vil jeg indrømme – selv har været med til at øge prisen yderligere ved væsentlige afgifter. Dette berettiger efter vor opfattelse ikke til de voldsomme indgreb, som disse forslag er udtryk for. Selv med den bedste vilje kan de kun læses som klare bestræbelser på at gennemføre en ideologisk oliepolitik.

Jeg mener heller ikke, man kan acceptere den forudsætning, som hr. Hans Hækkerup opstillede, at energipriserne skulle være den væsentligste hindring for genskabelse af den fulde beskæftigelse. Nej, den væsentligste hindring dér er regeringens og socialdemokratiets vægring ved at indrette den økonomiske politik efter de nye vilkår for dansk økonomi. Derfor skal socialdemokratiet og regeringen ikke komme med denne undskyldning for at gribe ind med dette lovkompleks. Der er nemlig intet i forslagene, der

sikrer, at Danmark får mere eller billigere olie. Da medlemmer af regeringspartiet ude i landet fremturer med at tale om valutabesparelser, vil jeg gerne bede energiministeren om på ny at bekræfte, at inddragelsen af koncessionen ikke sikrer nogen som helst besparelser på valutaområdet. Senest har ministeren jo understreget dette i dagspressen.

Finanspolitisk kan olierørledningen selvfølgelig blive et afgiftspumpeværk for staten. De partier, der er parate til at støtte dette kompleks af socialiseringslove, må altså også indstille sig på, at regeringen skal bruge dem til at tage det sidste stik hjem til efteråret i form af yderligere beskatning af olie- og gasudvindingen – en planlægning, der, som allerede sagt, gør det umuligt at foretage en samlet vurdering af regeringens oliepolitik.

Det helt overordnede problem er selvfølgelig aftalebruddet og spørgsmålet om ekspropriation med deraf følgende erstatningskrav fra bevillingshaverne. Regeringens forsøg på at legitimere indgrebet er, for at sige det mildt, hverken elegant eller overbevisende. Skønt kendsgerningerne er, at der i løbet af 4 år sker en hel eller delvis statsovertagelse af de områder, hvor der ikke efterforskes eller produceres, taler regeringen om en almindelig erstatningsfri regulering. Det erkendes, at retten i henhold til eneretsbevillingen er en af grundloven omfattet rettighed. Ganske vist har statsministeren sagt, at dette her ikke drejer sig om jura. Juraen har selvfølgelig nogle grænser, hvor den politiske vurdering må tage over, men det er for let at slippe uden om juraen ved at henvise – og jeg citerer fra bemærkningerne – til »den almindelige opfattelse i retspraksis og i den juridiske litteratur« og så derefter slå sig til tåls med »et samlet skøn over rettighedens karakter og indgrebets beskaffenhed samt begrundelsen for indgrebet«. Dette regeringens synspunkt dokumenteres overhovedet ikke hverken i ministerens fremsættelse eller i bemærkningerne til lovforslaget. Det synes rimeligt at få en dokumentation her i dag, men det er vel for meget forlangt. Der bliver altså noget at gøre i udvalgsarbejdet.

Der er noget selvmodsigende i regeringens omtale af den almindelige, erstatningsfri regulering som værende af relativt begrænset rækkevidde i forhold til bevillingshaverne, når man sammenholder det med de store samfundsmæssige fordele, der skal motivere

[Arne Christiansen]

indgrebet. Samtidig må jeg altså på ny minde om, at der er tale om et aftalebrud uden sidestykke i dansk politisk historie.

Vi giver, siger regeringen, en række indrømmelser i de første år, hvis bevillingshaverne vil udnytte tilbuddene. Det er imidlertid et spørgsmål, om de frister, der skal tilgodes bevillingshavernes interesser med henblik på kommerciel udnyttelse, er rimelige og realistiske, så meget mindre som loven i sin stribe af bemyndigelser giver energiministeren det sidste og afgørende ord, når f. eks. en indvindingsansøgning skal vurderes som fyldestgørende eller ej. I de tre forslag er der, så vidt jeg kan tælle, ikke færre end 23 bemyndigelser, hvoraf de 19 retter sig direkte mod bevillingshaverne, så selv om denne debat ikke drejer sig om, hvem bevillingshaverne er, men generelt om problemer i forbindelse med koncessionen, så falder ordene lex A. P. Møller alligevel én i munden, når man læser lovforslagene.

Store juridiske problemer kan ikke undgå at blive følgen, fordi bemyndigelser også betyder upræcise bestemmelser i selve loven. Jeg vil godt rejse det spørgsmål, om de, der støtter en sådan lovgivning, i virkeligheden ved, hvad de gør. De skal næppe forvente tilgivelse, den dag det går op for dem.

Hele tiden melder tvivlen sig om statens troværdighed som aftalepartner. Det ville være overraskende, om ikke andre selskaber tænker sig om to gange, inden de giver sig i kast med blokke af den danske undergrund, som staten har i sinde at udbyde, hvis disse forslag gennemføres. Der kommer jo flere lovforslag, hvilket kun kan skabe yderligere forsinkelser og yderligere tvivl. Nok har der været forlydender fra Strandgade om, at selskaber står i kø; men hvilke selskaber? Må jeg minde om, at præsidenten for Exxon den 1. februar i TV-Aktuelt på et spørgsmål, om Exxon ville gå ind i efterforskningen – jeg minder om, at Exxon formentlig er det største olieselskab i verden – i den danske del af Nordsøen, sagde:

»Jeg ved det simpelt hen ikke; jeg ved ikke nok om det, og jeg vil end ikke kommentere muligheden, før det aktuelle problem er løst.«

Det aktuelle problem er ikke noget dagsaktuelt. Vi har alle fornemmelsen af, at det er noget, der vi trække i langdrag – og dermed forsinke efterforskning og udvinding.

Lukker regeringen også helt øjnene for den kendsgerning, at det praktisk taget er umuligt at opdrive borerigge, der kan arbejde i Nordsøen, i hvert fald under de betingelser, som regeringen selv har fastsat eller agter at fastsætte for arbejde på boreplatforme, der opererer i den danske undergrund?

Men lad os nu prøve at gå ud fra, at regeringen får lovforslagene igennem, at det lykkes at engagere selskaber i efterforskning og udvinding, at olien kommer i land i Danmark via en rørledning, og at staten overtager 50 pct. af olien. Hvad så? Hvornår? Til hvilken pris? Hvor meget vil den statslige olie fordyres, fordi staten nok har D.O.N.G., Dansk Olie & Naturgas A/S, men intet raffinaderi og intet distributionssystem? Resultatet af dette sidste kan kun blive et overflødigt og fordyrende mellemlid, og forsyningsikkerheden er i hvert fald meget svær at få øje på.

Det sidste spørgsmål i denne forbindelse lyder: hvad bliver de samlede økonomiske konsekvenser? I bemærkningerne til lovforslaget står svaret: det har ikke været muligt at opgøre dem konkret. Dette er altså et citat fra energiministerens bemærkninger til forslaget. Nej, det kan ikke undre, slet ikke hvis der alligevel inderst inde hos regeringen er en nagende tvivl i forbindelse med ekspropriationsspørgsmålet og de vældige erstatningskrav, som letsindig omgang med grundlovens § 73 kan medføre.

Lovforslaget om en olierørledning er interessant, fordi argumentationen her har ført til, at DUC har indsendt ansøgning om tilladelse til at bygge en rørledning fra felterne i Nordsøen til raffinaderiet i Fredericia. Men staten vil selv, det vil sige investere 2,6 mia. kr. i en tid, hvor andre og store offentlige investeringer udskydes, hvor naturgasprojektet kræver milliardinvesteringer, og hvor vi også må planlægge med etablering af det første kernekraftværk for øje. Ikke mindst her taler alt for en forhandlingsløsning, men en sådan ville stille sig hindrende i vejen for regeringens beskatningshensigter i forbindelse med olierørledningen, og så ignoreres åbenbart øvrige argumenter om fremskyndet produktion m.v.

Her melder sig et meget aktuelt spørgsmål, om en sådan olierørledning overhovedet vil fremskynde produktionen. Energiministeren er formentlig bekendt med, at Norges Statoil

[Arne Christiansen]

nu har 98 pct. udnyttelse ved bøjelastning, så nedlukning på grund af anvendelse af tankskibe ved bøjelastning er altså stort set elimineret. Dermed er også et produktionsmæssigt hovedargument for en olierørledning elimineret.

Den forskelsbehandling af ikke-statslige selskaber og det statslige D.O.N.G., der lægges op til i forslaget om olierørledningen og i forslaget om statens forkøbsret, rejser i øvrigt spørgsmålet, hvorvidt Danmark i givet fald vil være i overensstemmelse med EFs konkurrenceregler og i det hele taget med ånden i EF-samarbejdet. Spørgsmålet er rejst af min partifælle fru Tove Nielsen i Europa-Parlamentet, og Kommissionen har svaret, at man nu vil tage det op med de implicerede parter, altså også med den danske stat.

Sammenfattende skal jeg til slut om de tre forslag sige, at de sigter mod statsdrift, mod socialisering af energisektoren, de giver ingen garanti for mere eller billigere olie, de sparer ikke valuta, de betyder forsinkelser og rummer uoverskuelige økonomiske konsekvenser, jfr. bemærkningerne til lovforslagene. Men først og sidst skaber de uanset diskussionen om jura eller ej mistillid til den danske stat som forhandlingspartner. Endnu en gang skal jeg derfor opfordre regeringen, opfordre dens chef til at fortsætte forhandlingerne og søge en forhandlingsløsning. Da statsministeren befinder sig på overvejelsesens stadium, er det vel endnu ikke for sent.

Annelise Gotfredsen (KF):

De tre såkaldte olielovforslag, vi har til behandling, drejer sig for så vidt slet ikke om olie eller i hvert fald langt fra udelukkende om olie. Vi står i dag ved et alvorligt vendepunkt for den danske befolkning, og det første og vigtigste af de 4 hovedproblemer, der skal drøftes, drejer sig om, hvorvidt den danske borger nu skal udsættes for retsløse tilstande. Det andet problem er: hvor meget skal staten påtage sig inden for energibranchen og inden for erhvervslivet i det hele taget? Det tredje spørgsmål er, om staten kan og bør opretholde sin troværdighed over for erhvervslivet i ind- og udland, herunder over for andre energieftersøgere, som vi jo er så afhængige af. Endelig må man spørge – og det erkender jeg har noget med olie at gøre – om man gennem denne lovgivning opnår det

mål, man har opstillet, at få en hurtigere efterforskning og udvinding af råstoffer i Nordsøen.

Jeg vil vende tilbage til det første punkt. Hvis det kan lykkes for staten at gennemføre en konkret tabsgivende ekspropriation uden at yde erstatning, altså begå et reelt grundlovsbrud, er den danske befolkning udsat for retsløse tilstande. Grundloven er ikke et ligegyldigt dokument, grundloven sikrer det danske demokrati, den enkelte borgers frihedsrettigheder og den enkelte borgers ejendomsret over for statsovergreb. Denne retstilstand har generationer før os tilkæmpet alle danskere, og derfor beskyttes grundloven gennem en langsom og besværlig ændringsprocedure, som må respekteres. Lovforslaget forsøger nu at komme uden om denne ændringsprocedure ved gennem nogle spidsfindige kunstgreb at betegne denne lovgivning som almindelig erstatningsfri regulering, uagtet at det i bemærkningerne tilkendegives, at den angrebne ejendomsret falder ind under grundlovens ejendomsretsbeskyttelse. Dette kan naturligvis ikke accepteres. Overgreb mod den enkelte borgers grundlovsbeskyttede ejendomsret kan ikke retfærdiggøres gennem nogle bemærkninger i et lovforslag, og et forfatningsbrud, som der her lægges op til, varsler om helt nye og betænkelige tilstande for den danske borger.

Man må i øvrigt også spørge sig, om en sådan ekspropriation ikke ville være grundlovsstridig allerede derved, at den formentlig ikke gavner almenvellet, hvis dens vigtigste mål kan opnås ved en forhandling, og lovgivningen vil forsinke eftersøgningen af energi, men dette vil jeg vende tilbage til.

Endelig er lovforslagene både enkeltvis og tilsammen udtryk for et aftalebrud i forhold til den aftale, som den samme regering indgik med den samme aftalepartner så sent som i 1976. Hele vort retssystem hviler på princippet om pligt til at overholde gyldigt indgåede aftaler, hele vor tradition og vor kultur er bygget herpå, dette princip respekteres borgerne imellem. Hvis staten nu i sine aftaler skulle have carte blanche til at hæve en gyldig aftale, når det passede den, ville den enkelte være totalt uden retsbeskyttelse.

Det er klart også for det konservative folkeparti, at en genforhandling med et resultat, der på mange måder ligner det, regeringen foreslår, vil være i samfundets interesse. Men

[Annelise Gottfredsen]

måden, aftalebruddet, som man vil legalisere ved denne lovgivning, er uhyggeligt farlig for den danske borger. Enhver, enhver erhvervs-virksomhed, ethvert parcelhus kan blive ramt på sine rettigheder, hvis denne lovgivning gennemføres og forbliver uændret.

Det andet spørgsmål vedrører statens alt for dominerende rolle inden for energiområdet, såfremt denne lovgivning gennemføres. Jeg tror ikke, det vil blive til gavn for skatteborgerne hverken økonomisk eller i henseende til energiforsyningerne, der jo skal sikres bedst muligt. Størsteparten af overskuddet ved de forskellige energiaktiviteter skal formentlig opsamles af statskassen og D.O.N.G. med kommende datterselskaber. Vi kender godt nok de sædvanlige formål med statens indtægter: at udvide de offentlige aktiviteter på alle områder. Der vil herigennem blive en forøget inflation og en øget afhængighed af staten, der vil føre til yderligere beskatning, for ingen vil vel for alvor tro på, at denne regering vil foranstalte skattelettelser som følge af indtægterne. Denne regerings målsætning er ikke skattnedsættelser. Dette er en regering, der ønsker at udvide samfundets virksomhed og derved indskrænke den enkelte borgers udfoldelsesmuligheder. Det vil vi få at se, hvis denne lovgivning vedtages. Men vi vil også få at se, at en stat, der ikke engang kan få et postkontor til at virke, nu skal til at kludre med en af de vanskeligste produktioner, man kender, olieudvinding i Nordsøen. Man kan ikke få togene til at gå præcis, man kan ikke klare statens egne budgetter og regnskaber. Tror man så, at denne regering og dette parti kan få dette enorme energiapparat til at fungere?

Dette har naturligvis ikke noget at gøre med, hvem der ejer olien. Det gør staten allerede. Men den har klogeligt forpagtet den ud til folk, der har erfaring og kyndighed til denne produktionsvirksomhed, og det bør den fortsætte med.

Dette har heller intet at gøre med, om staten får nok ind i olieskat eller får sine ubrugte arealer hurtigt nok tilbage. Det kunne nemlig klares uden denne lovgivning. Naturligvis bør staten have større indtægter af nye koncessionshavere og af de gamle koncessionshavere, når disse ad åre får et stort overskud. Men disse forslag drejer sig jo også om, at staten skal købe al olien eller en stor del af denne og opbygge et stort apparat.

Hvorfor skulle dette apparat fungere bedre end denne regerings andre apparater?

Statens appetit er enorm. Hvad kan den ikke blive til, når staten får magt til at handle med olie, udvinde olie selv, drive raffinaderier for ikke at forglemme forske i andre energikilder, som man jo har en forpligtelse til, når man selv står for oliehandel og olieindvinding med deraf flydende indtægter? Også dette er en helt ny gren, som hidtil er blevet varetaget af kyndige privatvirksomheder, og som kræver investeringer af en størrelsesorden, som denne regering næppe har gjort sig forestilling om. Vi har allerede hørt om en olierørledning, som private kan bygge betydelig billigere end staten.

Det tredje punkt, troværdigheden, kommer jeg til. Hvad tror man andre olieselskaber vil sige, hvis staten eksproprierer de rettigheder, den selv har aftalt at give bort for en bestemt årrække? Andre olieselskaber ved, at staten kunne få en overenskomst, der dækkede statens rimelige interesse for hurtigst mulig olieindvinding og for olieindtægter, der svarer til andre landes, også selv om staten selv på forhånd havde givet afkald herpå.

Man ynder at drage sammenligning med Norge og England. Også her har man ændret aftaler, men ikke i noget tilfælde ved tvangsmæssig lovgivning. Hvad mon fremmede selskaber vil sige, hvis denne lovgivning alligevel gennemføres? Mon ikke de vil sige, at Danmark er et land, man skal vare sig meget for at give sig i kast med, når olie skal eftersøges og udvindes?

Det er blevet sagt, at olieselskaberne står i kø. Ja, det tror jeg gerne, de står i kø efter oplysninger, men mon de også står i kø efter egentlige aftaler, som ikke betragtes som forpligtende fra statens side? Dette er ikke blot et spørgsmål om økonomi. Det er ikke engang et spørgsmål om jura, som statsministeren ganske vist forgæves har advaret os mod at drøfte i denne sag. Det er et spørgsmål om troværdighed. Det er et spørgsmål, om den danske stat og den danske regering efter denne lovgivnings vedtagelse er troværdig nok til at få nødvendige partnere, og dette rækker videre end til olieområdet.

Det kan allerede virke afskrækkende nok, når man i regeringen og i regeringspartiet har planer for ØD, teknologikontrol osv. og andre fantasier. Når hertil kommer, at en lovgivning som den fremlagte kan finde sted,

[Annelise Gottfredsen]

er jeg alvorligt bange for, at erhvervsvirksomheder såvel i indland som i udland vil miste tilliden til regeringens troværdighed og retstilstanden i Danmark.

Det fjerde spørgsmål, om regeringen med disse lovforslag sikrer sig en hurtigere indvinding af råstofferne i Nordsøen, hænger også til en vis grad sammen med troværdigheden. Jeg tror tværtimod, at indvindingen vil gå i stå. Jeg har allerede nævnt den tøven, der meget vel kan opstå hos andre, hvis der lovgives som planlagt, og der er jo i forvejen mangel på de boreredskaber, der skal anvendes i det specielle farvand, som Nordsøen er. Men heller ikke hos de nuværende koncessionsejere vil denne lovgivning virke fremmende på produktionen. Man opfordrer faktisk DUC til at eftersøge og udforske i de kommende år i stedet for at bore. Energiministeren har simpelt hen opstillet overgangsregler, således at de ikke kan gennemføres med verdens bestand af egnede boreårne.

Der har nu været ført forhandlinger i over et år, og det er overordentlig beklageligt, at det ikke er lykkedes parterne at nå frem til den forhandlingsløsning, som hele den danske befolkning så intenst har håbet på. Vi vægrer os ved at tro på, at alle muligheder for et forlig er udtømt. En del af forslagene mener vi med rette kunne indpasses i et sådant forlig, men over for retsbrud og retsløshed, som regeringens forslag indvarsler, må vi stille os absolut afvisende.

Regeringen har prøvet at afvise en diskussion om jura. Man ønsker at bagatellisere påstande om grundlovsbrud og brud på almindelige aftalers gyldighed. Men disse spørgsmål er netop kernen i hele debatten, den retsløshed, vi står over for, hvis dette gennemføres som aftalebrud. Jeg vil derfor spørge industriministeren, den daværende handelsminister, Erling Jensen, som i 1976 har indgået den aftale, som undergrundsudvalget sluttede op om efter ministerens tilkendegivelse af, at bevillingshavernes rettigheder ikke kan anfægtes: vil ministeren i dag vedstå denne aftale? Og jeg vil spørge den minister, som er den ansvarlige for, at grundloven overholdes, som på befolkningens vegne må våge over, at forfatningen ikke krænkes, og som derfor er den rette at stille dette spørgsmål: er statsministeren enig i lovforslagets bemærkninger om, at den koncession, der nu gribes ind over for, er omfattet af

ejendomsretsbegrebet i grundlovens § 73? I bekræftede fald: med hvilken begrundelse mener statsministeren da, at en krænkelse heraf ikke medfører erstatningspligt for staten? Disse to spørgsmål er de væsentlige i den debat, vi fører i dag. De er af betydning for hver enkelt borger i dette land, og disse spørgsmål må besvares klart fra denne talerstol.

Formanden:

Inden jeg giver ordet til hr. Maisted, skal jeg sige, at det er tanken at holde pause fra kl. ca. 18, formentlig til kl. 19.30.

Maisted (FP):

Fremskridtspartiet har to hovedsynspunkter: private virksomheder er langt bedre til at forsyne forbrugerne med energi til den lavest mulige markedspris, medens staten som oliehandler betyder dyr energiforsyning, der ikke sikrer energi til de lavest mulige markedspriser. Det andet synspunkt er, at der er tale om ekspropriation i de tre lovforslag, der her er fremsat, altså en ekspropriation eller en socialisering af bevillingshavernes rettigheder, der efter grundlovens § 73 giver bevillingshaverne ret til fuld erstatning. Det bliver dyrt for den danske forbruger. Derfor vil vi arbejde for, at der bliver indsamlet 60 underskrifter i folketinget, så vi kan få udsat disse love til efter et kommende folketingsvalg.

Det første lovforslag om regulering af eneretsbevilling til efterforskning og indvinding af kulbrinter i Danmarks undergrund er et forslag om afståelse af arealer, altså et klart indgreb i bevillingshavernes rettigheder og et brud på grundlovens § 73. Energiministeren forsøger ganske vist at bløde lovforslaget op ved at sige, at eneretten bevares til en række områder, men samtidig præciserer han i lovforslaget, at han har fuld handlefrihed til at stoppe bevillingshavernes aktiviteter.

Lovforslaget om etablering og benyttelse af en rørledning til transport af råolie og kondensat tjener udelukkende ét formål, nemlig at indføre ekstra skatter til statskassen. Vi mangler i denne lovebuket et forslag om, hvad regeringen vil på skatteområdet, og vi mangler nogle ændringer til loven af 1960 om efterforskning og indvinding af råstoffer i kongeriget Danmarks undergrund. Det er helt unødvendigt at have den lovgivning,

[Maisted]

hvis det blot er for at indføre råolien, for vi ved, at i øjeblikket indføres der ca. 80 pct. af den råolie, der udvindes i den danske Nord-sø.

Endelig behandler vi lovforslaget om køberet for staten til flydende kulbrinter. Her er der også klart tale om et brud på de rettigheder, bevillingshaverne har. De må ikke mere få en fortjeneste på det, der hedder downstreamsrettighederne. De må altså ikke sælge olien til de raffinaderier, hvor de kan opnå den største gevinst. Alt dette skal lægges over til et statselskab med yderligere omkostninger, og det betyder igen, at forbrugerne kommer til at betale.

Der må selvfølgelig være en baggrund for, at regeringen fremsætter lovforslag, der klart bryder med grundloven, og den må man selvfølgelig prøve på at forstå. Man må prøve på at forstå, hvorfor de røde har fremsat disse lovforslag. »De røde« er et udtryk, som statsministeren lægger meget stærkt vægt på, og som han har anvendt i statsmonopolet Danmarks Radio og TV som en æresbetegnelse – for resten er de vel også røde de fleste i Danmarks Radio og TV for overhovedet at kunne være der.

Denne regering har i årevis plaget den danske befolkning, uden at der er nogen, der har været i stand til at stoppe den. Denne regering har øget skatter og afgifter samtidig med, at den har talt om sociale og samfundsmæssige hensyn, det samme, som man taler om i forbindelse med disse tre lovforslag uden overhovedet at kunne dokumentere noget af al den snak. Den har talt om gældssaner. I praksis har den bragt samfundet til fallittens rand. Den har talt om at afskaffe arbejdsløsheden. I praksis har den skabt en arbejdsløshedshær på ca. 270.000 mennesker, og den har bragt 75.000 unge i en situation, hvor der kun trives mismod og angst for fremtiden. Den har angrebet andre partier for at være asociale samtidig med, at den nedsætter de dårligst stillede realindkomster med 3-5 pct. om året.

De røde har gennemført en række bemyndigelseslove, som de har misbrugt til at lukke danske virksomheder og øge arbejdsløsheden. Det vil også blive resultatet, hvis folketinget skulle vedtage disse tre lovforslag.

Oven i alle disse ulykker har statsministeren udnævnt en energiminister, der har haft det som nissen i »Den lille nisse rejste«.

Energiministeren har været i Norge; dér har han spejlet sig i Nordsøen, og han er åbenbart kommet til den slutning, at han er verdens største mand. Man kunne tro, at det hele bare var en dårlig spøg, men det er blodig alvor. Dette galoperende storhedsvanvid har affødt disse tre lovforslag.

Alle tre lovforslag slutter med, at loven træder i kraft den 1. juli 1981. Her er der altså tale om, at ud over et aftalebrud over for A. P. Møller er regeringen klar til at lave et aftalebrud over for centrum-demokraterne. Det påstår i hvert fald centrum-demokraterne. De siger, at de har indgået et forlig med regeringen, der gælder for hele 1981, således at der ikke kan bruges så meget som én krone, man ikke er enige om at bruge – og så vidt jeg har forstået, er CD ikke indforstået med, at disse tre lovforslag bliver gennemført.

Alle tre lovforslag indeholder som sagt en socialisering af bevillingshavernes rettigheder. Hvad betyder det så, at man laver et brud på den aftale med den danske regering, som er indgået på lovlig vis senest i 1976 – og også i 1979, hvor man lavede en aftale om naturgassen? Ja, det betyder selvfølgelig, at vi, Danmark som helhed, får et dårligt ry i internationale kredse, på trods af at man skulle tro, at det var en selvfølge, at aftaler bevarede deres gyldighed.

Man kan kalde det frækhed, eller man kan kalde det sans for sort humor, når energiministeren taler om reguleringer, ændringer i geografisk henseende, nyordninger og bruger andre forklarende ord om et brud på grundlovens § 73. Det er forrygende, at man kan argumentere for store samfundsmæssige fordele og på den anden side sige, at der kun er tale om små reguleringer, der ikke giver erstatning til bevillingshaverne. Det må jo være et klart bevis på, at der er tale om hul snak fra regeringens side. Det kan ikke være rigtigt, at man tror, den danske befolkning hopper på en argumentation om, at der her er tale om store samfundsmæssige fordele, at man kan klare arbejdsløsheden, og at man kan få valutamæssige forbedringer. Dette har energiministeren ganske vist for nylig måttet dementere i Berlingeren ved at sige, at de valutamæssige forhold ikke bliver forbedret med så meget som én krone ved, at man gennemfører disse socialistiske lovindgreb, og så er det da indlysende, at bevillingshaveren

[Maisted]

står med meget stærke kort på hånden. Her er der jo ikke alene tale om, at man skal kæmpe for bevillingshavernes rettigheder, som socialisterne gerne vil give indtryk af ved at hævde, at man slås for A. P. Møller. Nej, vi slås for den danske forbruger, for det er indlysende, at øgede skatter og afgifter og øget statslig aktivitet, der kun fordyrer olien, overvæltet på den danske forbruger. Det forringer altså vore muligheder som nation for at gennemsanere den danske økonomi.

Indgrebet, der består i at tage fra bevillingshaverne og give til et statselskab, er et samfundshensyn på grund af landets dårlige økonomiske stilling – det er en vending, som ofte bliver brugt. Nej, der er tværtimod tale om, at det er samfundsskadeligt, hvis man gennemfører dette indgreb og er så tåbelig at give koncessionen til et statsligt olieselskab, som kun – og det kan vi jo også se af lovforslagene – kan fordyre den råolie, der bliver taget op af Nordsøen.

Man kunne argumentere for, at man vil gennemføre en fornuftig beskatning af den råolie, men det har jo intet med et statsligt selskab at gøre. Det er noget, et lille kontorovre i energiministeriet sagtens kunne klare. Man har vist også noget, der hedder energistyrelsen, og de kunne jo passende gå i krig med at føre den nødvendige kontrol, der sikrede, at vi fik den fornuftigste skat til statskassen, som så selvfølgelig skulle anvendes til at lette indkomstbeskatningen for befolkningen.

Hvad der måske er endnu værre, er, at den danske stat ved at gribe ind over for bevillingshaverne jo ikke blot angriber bevillingshavernes rettigheder og er i stand til at ophæve disse aftaler, men selv udsætter sig for, at bevillingshaverne finder, at aftaler, som de burde være forpligtede af, også kan ophæves. Det betyder, at vi for øjeblikket står med nogle enorme investeringer i et naturgasnet, som jo kan blive udskudt i meget lang tid, investeringer for bevillingshaveren på 7 mia kr. og for det danske samfund på omkring 20 mia kr., som pludselig kommer i fare. Vi ville selvfølgelig have hilst en beslutning om, at man ikke gennemførte naturgasnettet, med glæde, og at man var kommet til den løsning, at man eksporterede naturgasen og fik en rimelig indtjening til den danske statskasse. Men sådan har flertallet i folketinget jo ikke ønsket det, og nu undergra-

ver man altså pludselig disse aftaler ved at prøve at gennemføre disse tre lovforslag.

Hvad angår valutaindtjeningen, er det jo sådan, at ingen dansk regering eller energiminister er i stand til at forhindre, at de udenlandske virksomheder trækker bruttoindtægterne ud af landet. Hvem vil lade sine penge stå i et land, der fører en anti-erhvervspolitik? Det er jo en meget bedre forretning at tage pengene ud af landet og låne pengene til den danske stat til en høj rente. Socialdemokraterne har jo sørget for, at vi er i en sådan situation, at vi er tvunget til at låne enorme milliardbeløb til høje renter. Det er da klart, det er en langt bedre forretning at låne Danmark disse penge, for det vil nok være tvivlsomt, om man turde lave et aftalebrud over for udenlandske långivere. Det er jeg i hvert tilfælde sikker på at den danske stat ville slippe meget skidt fra.

Et andet interessant punkt er, at regeringen altså ikke bebrejder koncessionshaverne noget som helst. Man har ikke dristet sig til at sige, at koncessionshaverne ikke har overholdt deres forpligtelser, men alligevel vil energiministeren gerne give det udseende af, at efterforskningsaktiviteten ikke er blevet ført i et tempo, som regeringen gerne så. Ja, det er skam synspunkter, der er kommet her til sidst. Der har aldrig været talt om, at energiministeren med rette har kunnet bebrejde koncessionshaverne, at efterforskningsaktiviteten ikke har været, som man har aftalt.

Når man oven i købet ved, at der skal specielle borerigge til for at øge efterforskningsaktiviteten, og man ved, at der ikke er det nødvendige antal til at øge denne aktivitet væsentligt og slet ikke er et antal borerigge til stede, som den danske regering vil godkende sat i arbejde, kan man forstå, at den argumentation er noget letkøbt.

Man kan heller ikke sammenligne de danske områder med de norske og de engelske områder, så al tale om norske og engelske forhold i forhold til den danske koncessionshaver er irrelevant.

Det er en besynderlig udvikling for bevillingshaverne først at få frataget deres rettigheder og derefter få forelagt luskede lovforslag, der siger: alt bestemmes af ministeren. Fra nu af kan enhver investere uden mindste garanti for, at de overhovedet får en øre igen. Hvordan forestiller man sig et samar-

[Maisted]

bejde imellem en regering, der på grund af egne indre vanskeligheder forsøger røveri ved højlys dag, og de bestjålne på grundlag af en bemyndigelseslov, der giver røverne ret til at stoppe enhver investering og påføre bevillingshaverne det fulde tab? Det samarbejde må blive noget specielt. Jeg kunne forestille mig, energiministeren håber på, at bevillingshaverne siger, at det første tab er det billigste, og at de opgiver at få deres ret.

Men denne gang tror jeg de røde har fået en modstander, der er villig til at kæmpe for sine rettigheder og har økonomiske kræfter hertil. Det vil være en samfundsgavnlig kamp, hvis der blev sat en stopper for den samfundsundergravende virksomhed, de røde står for.

Kalnæs (SF):

Jeg skal først sige noget om SFs generelle holdning til eftersøgning og udvinding af energiressourcer i den danske undergrund, og derefter vil jeg på grundlag heraf gå lidt nærmere ind på de tre lovforslag, som er til behandling i dag.

For SF er det afgørende, at både eftersøgning og udvinding af olie og gas er under samfundsmæssig kontrol. Vi kan ikke acceptere, at det er private firmaers vurderinger af, hvor der er størst fortjeneste, der er afgørende for, hvad der skal ske. Det må være en samfundsmæssig vurdering af, hvad der tjener befolkningen bedst, som afgør, hvad vi skal satse på.

Den naturlige følge heraf er, at vi i SF anser en ekspropriation af eneretsbevillingen for at være det rigtige, således at vi netop kan lave en samfundsmæssig udnyttelse af vore ressourcer. Men en anden acceptabel mulighed ville være en ordning, hvor der var mindst 51 pct.s statsdeltagelse. Det vil altså ikke fratage A. P. Møller eneretsbevillingen, men sikre en statslig kontrol med udvindingen af de energiressourcer, vi har inden for landets grænser.

Vi synes også, det er væsentligt, at DUC, hvis selskabet skal fortsætte med at arbejde i Nordsøen, får samme vilkår, som andre koncessionshavere skal have efter den ny undergrundslov.

Regeringen har imidlertid taget det udgangspunkt, at man ikke vil ekspropriere, men i stedet for vil regulere eneretsbevillin-

gen. Vi er uenige i dette udgangspunkt, men vi har forstået, at det ligger fast, og derfor må vi også tage vores udgangspunkt i det synspunkt.

Vi synes også, det er rimeligt at gøre dette. For selv om der ligger alvorlige begrænsninger i, at man kun vil regulere og ikke ekspropriere, er det alligevel meget væsentligt for os, at den ændring af forholdene i den danske del af Nordsøen, som skal ske, sker ved en åben lovgivning i folketinget og ikke ved forhandling bag lukkede døre mellem A. P. Møller og regeringen. Vi kan under ingen omstændigheder acceptere, at den danske energipolitik skal afgøres af, hvad et enkelt stort firma kan presse regeringen til at gå med til. Vi mener, at en genoptagelse af forhandlingerne ville være en hån mod folkestyret. Hvis de borgerlige partier skulle prøve at presse regeringen til dette, mener vi, at regeringen i stedet for bør udskrive folketingsvalg. Så bliver det befolkningen, der kommer til at afgøre, om den ordning, vi skal have, skal laves ved lovindgreb, eller om det skal være et enkelt firma, som i kraft af sin pengemagt kan øve afgørende indflydelse på dansk energipolitik.

Det er et firma, om hvem det tidligere konservative, men nu borgerligt uafhængige Fyens Stiftstidende i december 1980 skrev, at hvis det hæderkronede firma etisk og juridisk mener sig berettiget til en så ublu fortjeneste på den danske befolknings bekostning, så har det set forkert på årstallet.

Men med regeringens udgangspunkt, at lovgivningen skal være en regulering og ikke en ekspropriation, er det stadig væk afgørende for os, at der bliver ens vilkår i Nordsøen. Det betyder, at vores holdning til de tre lovforslag, vi behandler i dag, i høj grad bliver afhængig også af de to kommende lovforslag, nemlig det, der drejer sig om beskatning af fortjenesten ved olie- og gasudvindingen, og det forslag, der kommer om en ny undergrundslov.

Om skattelovgivningen siger energiministeren i sin fremsættelsestale, at den vil blive generelt udformet og komme til at omfatte både de nuværende og de kommende deltagere i olie- og gasproduktion på dansk område. Der bliver sagt, at udgangspunktet vil blive taget i moderne lovgivning i Norge og England, og at skattelovgivningen må sikre samfundet en betydelig del af fortjenesten.

[Kalmæs]

Det kan vi fuldt ud tilslutte os. Men vi anser det for væsentligt, at de principper, hvorefter skattelovgivningen skal udformes, bliver fastslået i betænkningen til de foreliggende lovforslag.

Vi kan heller ikke endeligt vurdere disse lovforslag, før vi har set den nye undergrundslov, og det hænger sammen med, at energiministeren i bemærkningerne til lovforslaget om regulering af eneretsbevillingen siger noget om forskellige ting. Bl. a. bliver der sagt under punkt 8, at de nuværende bevillingshavere i det væsentlige vil blive lige-stillet med nye bevillingshavere, når det drejer sig om efterforsknings- og udvindingsaktivitet.

Det er her afgørende for os, hvad der ligger i »det væsentlige«, at »det væsentlige« virkeligt omfatter alt væsentligt.

Også bemærkningerne til § 2, stk. 1, nr. 2, er afgørende for vores vurdering. Der lægges her vægt på, at den indenlandske produktion af kulbrinter bringes i overensstemmelse med regeringens langsigtede energipolitik og udnyttes på den for samfundet mest hensigtsmæssige måde.

Vi kan helt tilslutte os denne hensigt, som går ud på, at samfundet skal kunne kontrollere udvindingstakten. Disse formuleringer vil derfor også være af stor betydning, når vi skal bedømme lovforslagene i deres helhed.

Men vi mangler nu i øvrigt noget om statsdeltagelse. Vi går da ud fra, at statslig deltagelse vil være et væsentligt element i den nye undergrundslov svarende til de forhold, der er både i England og i Norge.

Hvad angår de konkrete §§ 1 og 2 i det lovforslag, der har med arealafgivelsen at gøre, må vi straks tage afstand specielt fra den foreslåede kombination af en arealtilbagegivelsestakt og nogle meget vidtgående undtagelsesbestemmelser. Denne kombination er meget fordelagtig for A. P. Møller og kan, så vidt jeg kan se, slet ikke begrundes i regeringens hensyn, at det skal være en regulering og ikke en ekspropriation.

Vi mener, at § 1 bør fastslå, at eneretsbevillingen bortfalder fra den 1. januar 1982 bortset fra undtagelserne i § 2. Det kan jo ikke være sådan, at bevarelse af eneret til 25 pct. af arealet indtil 1985 er en regulering, mens tilbagegivelse i 1982 er en ekspropriation. Selv om der kommer tilbagegivelse i 1982, kan A. P. Møller stadig bevare alt,

hvad der er fundet, og udnytte det hele, efter det, der står i § 2.

Det er muligt, regeringen kan argumentere for, at A. P. Møller også skulle kunne beholde nogle små arealer, nogle sekstendedelsblokke, hvor DUC kan opstille et effektivt arbejdsprogram indtil 1985. Der kunne være en slags logik i en sådan argumentation, men vi synes egentlig ikke, det er rimeligt, for hvis man gik ud fra det, ville DUC jo simpelt hen få lejlighed til at udnytte alt, hvad det kan overkomme, og hvad er der så at erstatte.

Som lovforslaget er udformet, kommer de bedste 25 pct. af den danske undergrund til at ligge praktisk talt brak indtil 1985. Det har A. P. Møller selv vist ved den efterforskningsaktivitet, der har været hidtil, og han har også senere fastslået, at han ikke kan øge den. Det betyder, at den stående vits i norske oliekrede stadig kan bruges i adskillige år, den, der siger: det var da godt, at Ekofiskfeltet ikke lå i den danske del af Nordsøen, for så var det slet ikke blevet fundet.

Energiministeren må gå ind i en diskussion med os om, hvordan vi kan ændre den arealtilbagegivelsestakt, som er foreslået i lovforslaget. Hvis vi fik en øjeblikkelig tilbagegivelse af hele arealet bortset fra undtagelserne, synes vi stadig væk, at punkt 3 og 4, som de står, er urimelige, men de ville nu være nemmere at acceptere, hvis vi fik den hurtige tilbagegivelse.

Af regeringens udgangspunkt om, at det skal være en regulering og ikke en ekspropriation, vi skal have, følger det, at DUC bevarer retten til at udnytte de felter, hvor der er godkendt indvindingsforanstaltninger, men det følger ikke deraf, at den samfundsmæssige kontrol ikke skal øges, og det står der, så vidt jeg kan se, ikke noget om i lovforslagene. Vi mener, det er meget vigtigt, hvad der kommer af betingelser for de felter og arealer, som DUC kan bevare. De kan bevare nogle af dem helt frem til midten af 1988, og det er desværre nogle arealer, hvis udnyttelse og størrelse ikke er særlig præcist formuleret. Hvor store bliver de arealer, og hvor megen aktivitet vil der blive udvist i de arealer frem til midten af 1988? Vil det være en fornærmet indehaver af rettighederne, som bare holder fast ved dem for at genere det danske samfund mest muligt? Efter de erfaringer, vi har haft i det sidste halve år, kan man fak-

[Kalnæs]

tisk vente sig alt og ikke kun rationelle reaktioner, som man jo kunne forudsige, men også reaktioner, som man ikke kan forudsige.

Lovforslaget om etablering og benyttelse af en olierørledning kan vi i det væsentlige tilslutte os. Vi synes, det er godt, at der er en tilslutningspligt, men forstår ikke, hvorfor der ikke er pligt til, at al olie og kondensat skal transporteres i ledningen og føres til Danmark, for det var det, der ville give os forsyningsikkerhed.

Det er muligt, at økonomisteren kan forklare mig, om økonomien ved transport i ledningen med de betalingsbetingelser, der er foreslået, er så god, at al olie vil blive transporteret hertil under alle omstændigheder, også selv om den skal til Rotterdam f.eks. Men selv om nu det var tilfældet, hvad sker der så i en krisesituation? Det kan meget nemt forrykke det økonomiske grundlag, og så gælder det jo ikke mere alligevel.

I forslaget til ny norsk olielov er det simpelt hen regeringen, der bestemmer, hvor olie skal landes; det fastslås simpelt hen, at der skal leveres olie til nationalt behov. Endelig indeholder lovforslaget en helt speciel behandling af krisesituationer. Det synes jeg egentlig også vi burde have med i disse lovforslag.

Dette leder hen til lovforslaget om køberet, og dér ville det logiske vel være, at samfundet havde køberet til 100 pct. Det er ret fantastisk, at vi i en situation, hvor der udvindes olie i den danske del af Nordsøen, faktisk ikke kan få olie nok her, fordi selskaberne i den situation kan sælge olien et andet sted, hvor de kan få en højere pris for den. Det betyder altså, at selskabernes profithensyn i vidt omfang stadig væk vil veje tungere end samfundshensyn. Vi synes ikke, det er rimeligt, og i det mindste må man i loven om køberetten behandle krisesituationen specielt, sådan som man altså også gør i det norske forslag til olielov.

I lovforslaget om køberet står der også noget om en rimelig markedspris. Vi vil gerne diskutere, hvordan den fastsættes. Hvordan svarer bestemmelserne herom til det, som findes i Norge, hvor man har et normprissystem?

Man taler om et olienævn, der skal behandle leveringsvilkår, herunder også pris, og et par af medlemmerne skal have særligt

kendskab til oliehandel. Vi synes også, det er væsentligt, at medlemmerne af olienævnet er uafhængige af materielle interesser i oliehandel, altså f.eks. ikke har aktier i oliefirmaer.

Der er altså ting, vi synes skal rettes i alle de tre lovforslag, som er til behandling her, men sammenfattende vil jeg gerne sige, at SF vil gå meget aktivt ind i udvalgsarbejdet med disse tre lovforslag. Vi anser det for meget vigtigt, at der vedtages love om Nordsøens olie- og gasressourcer, og at det sker i denne folketingssamling. Vores grundholdning til lovgivningen er positiv, men vi vil arbejde for, at de tre lovforslag bliver strammet betydeligt op, inden de bliver vedtaget.

Lone Dybkjær (RV):

På mange måder er diskussionen om Nordsøen blevet gjort til en moralsk diskussion: en aftale er en aftale, siger man, og staten må ikke bryde sine aftaler. Inden jeg kommenterer dette, som faktisk er et meget vigtigt spørgsmål, vil jeg dog gerne understrege, hvad hele baggrunden for denne diskussion er, nemlig Danmarks uhyre sårbare energisituation.

Der findes selvfølgelig lande, der er dårligere stillet, end vi er, men det er nu ikke nogen stor hjælp – måske til nogen trøst – at vi er flere, der har det samme problem. Der er selvfølgelig ikke blot én, men flere måder at lamme det danske samfund på, men stop for energiforsyningen udefra er nu en af de mest effektive.

Hvordan kan vi så ændre på den situation? Ja, vi kan spare, udnytte den forhåndenværende energi rationelt, sprede importen på flere lande, benytte flere energikilder osv., men den afgørende forbedring i vores forsyningsikkerhed indtræffer først, hvis vi kan placere noget eller en væsentlig del af vores energiforbrug på egne energikilder. Derfor er vedvarende energikilder og altså også energiresourcer i Nordsøen af helt fundamental betydning. Hvor meget er der i Nordsøen, og hvordan kan det indpasses i vores energiforsyning?

Efterforskning, udvindingstakt og ilandføring i Danmark af den fundne energi bliver derfor hovedpunkterne i vore krav til koncessionslovgivningen. Hvis ikke der sker en efterforskning, ved vi ikke, hvad der er, og den afklaring kan først opnås ved boring.

[Lone Dybkjær]

Hvis ikke indvindingstakten indpasses i vor overordnede energiplanlægning, er det ikke sikkert, at energiresourcerne udnyttes optimalt. Hverken disse to krav eller ilandføringspligt er opfyldt i de nuværende koncessionsbetingelser.

Der vil næppe være tvivl om, at man kunne nå frem til en fornuftig ordning med hensyn til ilandføringspligten. Men under alle omstændigheder ville udvindingstakten og fremfor alt efterforskningstakten volde problemer, udvindingstakten, fordi konsortiets og det danske samfunds interesser ikke nødvendigvis falder sammen, efterforskningen, fordi det hverken økonomisk eller mandskabsmæssigt vil være muligt for en enkelt virksomhed at foretage de nødvendige boringer, så vi kan finde ud af, hvad der er. Erfaringerne har yderligere vist, at det er en fordel, at flere virksomheder borer i samme område; idérigdommen øges og dermed chancen for fund.

En ændring af koncessionsbetingelserne er derfor nødvendig, hvad vel egentlig også et stort flertal her i folketinget mener. Spørgsmålet er kun: hvordan?

Det radikale venstre er tilhænger af, at denne ændring sker ved en forhandlingsløsning, hvis samfundets overordnede interesser kan tilgodeses. For os at se skulle det være muligt at opnå et for både A. P. Møller og samfundet rimeligt resultat. Men det vil kræve, at efterforskningstempo, udvindingstakt, ilandføring osv. defineres i overensstemmelse med samfundets interesser for de arealers vedkommende, som A. P. Møller beholder.

Opnås en sådan forhandlingsløsning, behøver vi naturligvis ikke dagens lovgivning, men kan koncentrere os om den kommende undergrundslov, som under alle omstændigheder er nødvendig.

Men det radikale venstre er parat til at tage et medansvar for gennemførelse af en lovgivning, der sikrer det danske samfunds interesser i energiudvindingen i Nordsøen, hvis ikke dette kan opnås ved forhandling. Vi finder energispørgsmålet så centralt, at det er nødvendigt at sikre almenvellets interesser. At tale om overgreb på enkeltpersoner eller selskaber i denne sammenhæng er at forvride debatten. Der er heller ikke tale om, at der skal være eller kan blive præcedens for andre situationer; der er trods alt tale om noget

enestående, nemlig verdens bedste koncession, og alene det forhindrer præcedens.

Ja men det er umoralsk, er det sagt, at staten bryder sin aftale med A. P. Møller; en aftale er en aftale. I øvrigt er koncessionen jo ændret i 1976, og tænk på, hvad A. P. Møller har gjort for Danmark! Det kan vel diskuteres, om der er tale om en aftale i juridisk forstand; under alle omstændigheder er det i så tilfælde en temmelig ensidig aftale.

Men det er nu næppe særlig afgørende, om man kalder det det ene eller det andet. Lad os i stedet for søge at sætte sagen på spidsen. Flertallet i denne sal mener, at koncessionsvilkårene skal ændres. Hvad nu, hvis A. P. Møller ikke havde villet forhandle? Skulle folketinget så lade være at gribe ind? Ville det være moralsk, eller ville det være forsvarligt?

Nu har A. P. Møller ikke sagt, at han ikke vil forhandle, men hvad er forhandlingsudspillet? Ja, det er jo altså stadig, at A. P. Møller vil beholde den lovende del af Nordsøen, mere, end A. P. Møller kan overkomme. I virkeligheden siger firmaet: denne koncession er en velerhvervet rettighed, som vi har i 50 år. Ja så! Men hvad gør vi med den øvrige del af samfundet i disse år? Næsten på alle områder er vi nødt til at gribe ind over for noget, som mange opfatter som velerhvervede rettigheder. Der foreligger måske ikke direkte skriftlige aftaler mellem staten og borgerne, men nok lovgivning, som borgerne har disponeret og disponerer efter, og som så ændres.

Man kan hævde, at vi burde have indset problemerne i 1970'erne og 1980'erne i tide, men det betyder jo ikke, at man kan lade være at gribe ind nu. Hvis det danske samfund ikke skal løbe af sporet energimæssigt og økonomisk set, er vi på alle områder nødt til at stramme op, og det kan jo ikke være sådan, at vi kun griber ind over for de små.

Så er der spørgsmålet om, hvorvidt der er ændrede forudsætninger siden 1976. Det skal klart erkendes, at det var en for dårlig aftale, der blev indgået i 1976, men det betyder altså ikke, at den ikke skal ændres nu, men derimod, at man skal tænke sig om én gang til og ikke opnå en situation, så man skal til at forhandle igen om to år. Den ændring, der sker denne gang, skulle gerne være mere holbar.

[Lone Dybkjær]

Når det er sagt, skal det dog også siges, at der er en hel del ting i 1976-aftalens forudsætninger, som godt kan forklare situationen lidt. Når det fra forskellig side hævdes, at energipriserne allerede i 1976 var afgørende ændrede, er det naturligvis rigtigt; de faldt bare i 1976. I en ustabil situation, hvor priserne var røget kraftigt i vejret i årene forud, var det nu ikke så nemt at se, hvilken vej det ville gå. Bagefter var det selvfølgelig let nok.

Men nok så afgørende siden 1976 har været ændringer i verdenssituationen. Iran-Irak er et af de klareste eksempler. Hvem ved, hvordan det går i Saudi-Arabien? Og hvad med Polen? Igen bliver konklusionen, at det faktisk vil være aldeles uforsvarligt, hvis regeringen og folketinget ikke søger at ændre den bestående koncession.

Endelig er der spørgsmålet om, hvad A. P. Møller har gjort for det danske samfund. Skal man endelig tale om, hvad der er national interesse i dag, er det, at vi får styr på vore energimuligheder. Men jeg tror nu i øvrigt, det vil tjene debatten, hvis man holder alle disse nationale ord uden for den.

Til slut i denne del af indlægget vil jeg tilføje, at Danmark jo ikke er det eneste land i verden, der ændrer betingelserne. Tværtimod: Danmark er det eneste land, der ikke alvorligt har strammet koncessionsbetingelserne. Det er rigtigt, at man i langt hovedparten af tilfældene i andre lande har kunnet opnå disse ændringer ved hjælp af aftaler, og at man, hvor det ikke er gået ganske frivilligt, har kunnet benytte sig af, at man jo i en lang række sammenhænge har et samarbejde mellem staten og olieselskaberne, hvor staten i høj grad kan diktere betingelserne. Aftalerne ændres, fordi ikke alene staten, men også olieselskaberne har kunnet se deres interesse heri, ganske enkelt fordi fortjenesten er langt bedre her end de fleste andre steder.

Inden jeg går over til at gøre nogle få bemærkninger til de enkelte forslag, vi har til behandling her i dag, vil jeg komme med en mere generel bemærkning gældende dem alle. Der er for mange bemyndigelser til energiministeren, dette både i forhold til den nuværende og fremtidige koncessionshavere og i forhold til folketinget. Det er ikke acceptabelt og må naturligvis ændres under udvalgsbehandlingen.

For forslagene om køberet og rørledning gælder desuden, som det også står i bemær-

ningerne, at det skal ses i sammenhæng med undergrundsloven. Det kan på nuværende tidspunkt være vanskeligt med en detaljeret afklaring af disse lovforslag.

Tyngden i de tre lovforslag ligger naturligvis i forslaget til lov om regulering af eneretsbevillingen, sagt på en anden måde: i forslaget til lov om tilbagelevering af arealer i et hurtigere tempo end under de nuværende koncessionsbetingelser. Hovedspørgsmålet i denne sammenhæng er naturligvis, om der er tale om et ekspropriativt indgreb eller ej.

Inden jeg går over til dette punkt, skal jeg kommentere det forhold, at regeringen i forbindelse med sit lovgivningsudspil har ændret oplægget i forhold til februar 1980-udspillet. Det er nu muligt for A. P. Møller også at beholde de arealer, hvor der ved boring er vist spor af kulbrinter, hvor der er gjort kommercielle fund, og hvor der er indgivet indvindingsplaner.

Denne linje er i overensstemmelse med det radikale venstres opfattelse; det må være rimeligt, at A. P. Møller beholder disse områder. Til gengæld havde det radikale venstre gerne set, at de øvrige arealer var tilbageleveret hurtigere med henblik på at skabe internationalt tidssvarende koncessionsvilkår. Vi havde også gerne opereret med DUC i en eller anden form for fortrinsstilling i nye koncessioner.

Det er regeringens opfattelse, at der med dette lovudspil er tale om en erstatningsfri regulering, ikke om ekspropriation. En række betragtninger taler for dette standpunkt. Der er ikke tale om indgreb af intens art. DUC bevarer sine rettigheder, sådan som jeg allerede har nævnt det. Til gengæld inddrages eneretten i forhold til områder, hvor bevilningshaveren har haft eneret siden 1962, for store deles vedkommende uden nogen sinde at foretage borer. Et indgreb i en eneret, man aldrig har benyttet eller kun har benyttet i ringe omfang, er ikke særlig intenst. Hertil kommer, at bevilningshaverne fra nu af og frem til januar 1985 ifølge lovudspillet kan foretage så mange efterforskningsboringer, de vil, og kan beholde de gjorte fund og efter 1985 i øvrigt naturligvis få mulighed for at få koncessioner på linje med andre virksomheder.

Det må også med i vurderingen, at bevilningshaverens økonomiske fordele også efter 1985 er ganske overordentlig gode. Fortjene-

[Lone Dybkjær]

sten ved udvindingen vil efter de seneste års stigning i priserne være betydelig større end sædvanlig ved erhvervsmæssig aktivitet. Der er altså under ingen omstændigheder tale om, at en virksomhed bliver påført tab.

DUC påstår, der er tale om ekspropriation. Jeg tror aldrig, der har været nogen, som har påstået sin ejendom eksproprieret, der har kunnet se frem til så gode fortjenstmuligheder også efter en eventuel ekspropriation, som de påstår er tilfældet her.

Sammenfattende kan vi således sige, at indgrebet over for DUC ikke er af intens art; der er tale om indgreb i en eneretsbevilling, der for store deles vedkommende ikke har været anvendt i 23 år, og som efterlader DUC med en overordentlig gunstig forrentning af investeringer og fortjeneste i øvrigt. Yderligere kan nævnes, at forudsætningerne siden 1976 har ændret sig meget betydeligt, og at retsforholdet ikke uden videre kan sidestilles med en privatretlig aftale.

Samtidig står ubestridt meget stærke samfundsmæssige interesser i en øget efterforskningsaktivitet og hermed større kendskab til ressourcerne med henblik på at opnå den størst mulige forsyningsikkerhed i en verden, hvor tilgang af energi, som jeg tidligere har nævnt, er blevet et anliggende af fundamental national interesse.

Alt taget i betragtning finder jeg det således berettiget at følge regeringens tankegang om, at der er tale om en erstatningsfri regulering. Jeg er ikke blind for, at der kan anføres en række forhold, der kan tale for et andet resultat. Vi vil derfor meget opmærksomt søge at efterprøve også disse synspunkter under udvalgsarbejdet. Til syvende og sidst kan en afgørelse heraf jo i øvrigt kun i første række træffes af folketinget; i sidste instans er det og skal det være domstolene, der prøver dette spørgsmål.

Det radikale venstre kan også støtte hovedtanken i forslaget om etablering af et olierør og lovforslaget om køberet ud fra den betragtning, at vi ønsker at sikre Danmark forsyningsmæssigt. Men jeg vil understrege, at der for os er tale om en køberet og ikke en købepligt, og da spørgsmålet om statsovertagelse har været rejst, skal jeg understrege, at der for os ikke er tale om et ønske om socialisering og skabelse af statsvirksomheder, der er tale om at tjene samfundets interesser ved at spille på mere end én streng.

Konklusionen af mit indlæg er således, at det radikale venstre er tilhænger af en forhandlingsløsning, dersom samfundets overordnede interesser kan tilgodeses. Er en forhandlingsløsning ikke mulig, er vi klar til at tage et medansvar for lovgivningen, men naturligvis med de ønsker om ændringer, jeg har nævnt, altså især vedrørende bemyndigelsesbestemmelserne.

Arne Melchior (CD):

Et gammelt ord siger, at der bør være stilhed, mens retten sidder. Nu sidder retten jo ikke endnu, og vi behøver ikke være stille, men man kunne måske variere ordet derhen og sige: beherskelse, så længe forhandlingerne foregår. Jeg betragter behandlingen af disse lovforslag i dag i mere end almindelig grad som en formalitet, fordi jeg hæfter mig meget stærkt ved, at der er forhandlinger – så kan andre sige kontakt, konsultationer, eller hvad man vil, jeg kalder det forhandling – og det vil gøre, at jeg skal forsøge at lægge bånd på mig og ikke bruge alt for stærke ord, skønt jeg må erkende, at denne sag i min 5-årige tid herinde nok er den, der har ophidset mig allermost.

Statsministeren udtalte omkring nytår, at denne sag ikke i væsentligste grad drejer sig om jura. Det forekommer mig – og det er også det, der ophidser mig – at man også i vid udstrækning har ment at kunne sætte sig ud over moral og etik. Nogle påberåber sig grundloven – den er svær at operere med, men jeg er enig med dem, der har sagt, at den så sandelig ikke er ligegyldig – men man opererer med en stemning, man har foretaget nogle undersøgelser, der siger, at befolkningens flertal ønsker et indgreb over for denne A. P. Møller, og det er jo også allerede blevet sagt af ordføreren for SF, at befolkningen skal afgøre denne sag.

Jeg vil gerne advare; jeg savner herinde et tidligere medlem af den socialdemokratiske gruppe, den dejlige præstemand Johan Nielsen. Hvis han stadig havde været medlem af tinget, kunne han måske have citeret noget, jeg gerne vil citere. Jeg står her med nogle digre værker; det er ikke koncessionsaftalen, og det er ikke nogen oliekontrakt – jeg garanterer for, at når alle bemyndigelser bliver udnyttet, kommer de til at fylde lige så meget som det her – det er altså ikke nogen kon-

[Arne Melchior]

trakt, men det er Den gamle Pagt og Den nye Pagt, som jo også overtrædes ret jævnligt, uden at nogen spørger om forlov. Jeg kunne tænke mig, men jeg ved det selvfølgelig ikke, at hr. Johan Nielsen ville have citeret Anden Mosebog, det 23. kapitel, 2. vers, hvor der står efter den sidste oversættelse af Det gamle Testamente, som altså er i gang, og denne udgave er af 1978:

»... følg ikke flertallet, når det handler ondt, og bøj ikke retten, når du vidner i en strid, ved at hælde til flertallets side.«

Jeg vil gerne advare imod, at man lader stemningen være en afstemning, og jeg vil advare regering og embedsmænd og enhver mod at tro, mod bare at kræve eller ønske, at befolkningen skal give sin mening til kende om så indviklede ting som dette her. Selvfølgelig skal enhver, der vil deltage i debatten, give sin mening til kende, men ikke ved nogen for folketing eller regering bindende afstemning. Det ville være meningsløst.

Nu, hvor jeg har slået op i Anden Mosebog, vil jeg gerne citere yderligere et par vers, nemlig 6 og 3 i det nævnte kapitel; dér står dels:

»Du må ikke bøje den fattiges ret, når han har en strid.«

Men der står faktisk også:

»Du må heller ikke favorisere den fattige, når han har en strid.«

Det vil altså sige: du må heller ikke bøje retten over for den rige, og det er vel staten, der er den fattige i denne sammenhæng, sådan giver man da indtryk af det. Fru Lone Dybkjær talte om, at det var en ensidig aftale; det må altså være den stakkels stat, der både i 1962 og i 1976 har ladet sig narre af den rige. Stakkels lille stat! Men der er ikke spørgsmål om, som fru Lone Dybkjær var inde på, hvorvidt fortjenesten ved en eventuel ekspropriation er god nok, for det har ikke noget med ret eller uret at gøre. Du må ikke bøje retten, ej heller over for den rige. Det bør man lægge sig på sinde. Samfundet er ikke tjent med, at man handler letsindigt med den slags ting.

Jeg savner for øvrigt et andet tidligere medlem her i salen i dag, og det er tidligere statsminister, før dette handelsminister, senere gruppeformand i den radikale folketingsgruppe Hilmar Baunsgaard. Det er åbenbart ikke lykkedes pressen at få nogen udtalelser af hr. Hilmar Baunsgaard. Hvad han ville

sige, kan jeg selvfølgelig heller ikke vide, men jeg ville være vældig glad, hvis han ville sige noget lignende, som han sagde i 1976, hvor han sagde:

»En aftale, der bærer mit navn ...« – og det var jo Hilmar Baunsgaards navn, der stod under den første aftale af 1962 – »kan ikke ændres uden ved ny aftale.«

Vi trænger til ord af denne art visse steder i tinget, og det ville være dejligt, hvis han ville sige dem, men han har vel sine grunde til at være tavs.

Man opererer med en folkestemning, der siger – og jeg har hørt besindige, kloge og af mig højt respekterede socialdemokratiske folketingsmedlemmer sige det –: husk nu på, at der står i undergrundsloven, at hvad der findes i undergrunden, er dansk! Det hører jeg meget rundt i befolkningen. Ja, hvem har bestridt det? Hvis jeg har en ejendom og forpagter den bort for en kortere eller længere periode, er det vel stadig min, både så længe forpagtningen står på og derefter. Det er et nonsensargument, som befolkningen skal oplyses om ingen steder hører hjemme. Det er aldrig bestridt af nogen, at hvad der findes i undergrunden, er dansk. Derfor skal dette argument udgå af debatten, og jeg forventer af mine mange venner i socialdemokratiet, at de også maner det spøgelse i jorden – som om nogen havde sat tvistighed om dette spørgsmål!

Men så siger man altså, at man skal tage samfundets interesser og tarv i varetægt, og at det er det, regeringen vil gøre med denne lovgivning. Disse interesser kan jo kun dreje sig om følgende punkter: det kunne være spørgsmål om valutafordel for landet, hjemtagingspris, altså billigere olie eller gas, mængden af disse ting og tempoet og den dermed sammenhængende forsyningssikkerhed, og det er disse fire ting, jeg kort vil behandle hver for sig.

Jeg er i den heldige situation, at jeg på tryk i Berlingske Tidende fra lørdag den 7. februar 1981 har svaret på et spørgsmål, jeg 2 dage forinden havde stillet energiministeren om, hvilken valutagevinst der er, idet det bl. a. påstås i bemærkningerne og andre steder, ligesom det er noget, der foregøgles befolkningen, at der er stor valutagevinst ved denne lovgivning. Hvilken gevinst er der? spurgte jeg på tryk og fik dette svar: »Svaret er, at der selvfølgelig ikke ligger nogen direk-

[Arne Melchior]

te økonomisk gevinst for samfundet i de tre lovforslag, som nu er fremsat.« Der står mere i svaret, men det handler om helt andre ting, det handler bl. a. om beskatning og den slags ting, som intet har med valuta at gøre.

Jo, så står der én ting til om valutaen: der står, at Arne Melchior nok har glemmt, at DUC også har udenlandske selskaber som partnere. Nej, det har Arne Melchior aldeles ikke glemmt, men vil de nye eventuelle koncessionshavere ikke – og det er et direkte spørgsmål til energiministeren – også primært være udenlandske selskaber, der naturligvis på samme måde vil hjemtage en eventuel fortjeneste? Jo, altså ingen valutagevinst her heller. Der er vel ingen, der tror, at nye selskaber vil komme og gøre den danske stat filantropiske tjenester.

Jeg konstaterer efter citatet af energiministeren himself, at der ikke er nogen valutagevinst for Danmark gennem denne lovgivning.

Ingen kan heller påstå, at der bliver mere af værdierne i undergrunden mængdemæssigt set, totalt set. Der kan være tale om tempoet – det skal jeg komme tilbage til – med at få fastslået, hvor meget der er, og ilandføringen af det, men der kan ikke blive mere af det. Det argument kan altså heller ikke bruges.

Der er heller ingen, der kan sige, at andre kan gøre det billigere, og det er heller ikke påstået. Jeg noterer med glæde, at socialdemokratiet og regeringen med denne lovgivning går ind for konkurrencemomentet. Det synes jeg er et stort fremskridt, så lad os benytte og holde regeringen fast på dette forhold ved mangfoldige andre lejligheder. Man siger i bemærkningerne, at det er svært at beregne de økonomiske konsekvenser af denne lovgivning, men der er dog ikke nogen direkte påstand om, at den olie og den gas, der findes, bliver billigere ved, at der fordeles koncessioner til anden side.

Tilbage bliver kun spørgsmålet om en fremskyndelse. For det første har man jo drøftet den med bevillingshaverne. Man har ikke givet dem nogen plan om, hvad man selv ønsker, men man har i bemærkningerne optrykt en tabel over den indvinding, der har fundet sted hidtil. Denne tabel fra bemærkningerne fandt vej til TV-skærmen forleden dag, og jeg synes, det er en tilsnigelse, for der ligger deri en indirekte beskyldning for, at tempoet ikke har været stort nok, skønt

regeringen, som andre ordførere jo har fremhævet, aldrig har fremført en sådan kritik over for bevillingshaverne; tværtimod, må man have lov at sige.

Men det afgørende for min påstand om, at der ikke vil blive nogen fremskyndelse, men at jeg har grund til at frygte det modsatte, er følgende:

Koncessionshaverne har nu erklæret – og man må nok sige, at det er gjort på en ret bindende måde – at de vil anlægge en retssag. Ingen kan med sikkerhed sige, om denne retssag af domstolene vil blive givet opsættende virkning for udbydelsen af yderligere koncessioner. Nogle jurister siger, at det vil retten sige, andre kommer til det modsatte resultat; sådan er det jo med specialister, men som det er sagt af flere ordførere, er det kun retten, der kan afgøre det. Men regeringen kan ikke få nogen garanti for, at højesteret ikke om et års tid vil sige, at så længe den egentlige retssag om erstatning foregår, kan der ikke slutes kontrakt til anden side. Og i det øjeblik retten udtaler det, ved vi i hvert fald, at der opstår en mangeårig forsinkelse af ny efterforskning og ilandbringning.

Dertil kommer den situation, der vil opstå, hvis retten ikke skulle komme til det her nævnte resultat, som jeg i hvert fald frygter den vil gøre, og som regeringen må frygte – tænk at den tør tage sådanne risici – nemlig at man, som hr. Arne Christiansen har været inde på, må antage, at nogle af dem, der i dag har lagt billet ind på at få at vide, hvad det egentlig drejer sig om, i så fald vil lægge bånd på sig selv og sige: lad os nu vente, indtil retssagen er afgjort, og lad os se, hvad det egentlig er, der foregår i Danmark. For der er jo ikke ubegrænsede mængder af teknisk grej, af ekspertise, altså egnet mandskab, eller af kapital, men der er masser af områder, som venter på at blive efterforsket rundt om på vor klode. Derfor tror jeg, at risikoen for en afventende holdning fra nogle af de mulige interessenters side er enorm og peger på en betydelig udsættelse af tempoet med at bringe disse rigdomme i land. Dermed vil vi altså både valutarisk og forsyningsmæssigt blive dårligere stillet end efter en aftale med den nuværende koncessionshaver.

Som en række andre partier har fremført det, herunder også fru Lone Dybkjær, finder CD naturligvis, at denne lovgivning, når jeg endelig skal gå ind på en enkelt detalje af

[Arne Melchior]

mere teknisk art, byder på en mængde bemyndigelser, mere end 20. CD har i årevis på mangfoldige lovgivningsområder vendt sig imod alt for mange ministerbemyndigelser, og med al respekt for energiministeren, som vi kan have det godt med til daglig og søger at samarbejde loyalt med, vil jeg nok sige, at havde energiministeren heddet Erling Jensen, havde jeg stadig væk været utryg, men lidt mindre. Jeg synes, det er for stor en mundfuld, den nuværende energiminister vil gabe over, når han gennem denne lovgivning vil tillægge sig selv et sådant hav af bemyndigelser. Det vil føre til så mange stridspunkter og give så dårlig en stemning mellem de nuværende koncessionshavere og regeringen, at det bestemt heller ikke kan fremme sagen.

Jeg fatter ikke, at regeringen tør, men jeg klammer mig til dette, at både regeringen og koncessionshaverne både i løbet af sidste efterår og frem til december og også efter forhandlingernes daværende foreløbige sammenbrud har udtalt, at de begge ønsker en forhandlingsløsning. Jeg fæster lid til, at de begge mener dette ærligt. De har også begge udtalt, at de forskelle, der var i opfattelse, er blevet indsnævret. Dette fæster jeg også lid til at man mener ærligt, og på dette punkt kan vi jo faktisk konstatere, at det forholder sig sådan.

Derfor er det min mening – og denne tale er i øvrigt som helhed blevet holdt på % af CD-gruppens vegne – at denne sag skal og bør og vil ende med en forhandling, uden at der tabes ansigt eller penge eller valuta eller forsyningssikkerhed af nogen art. Der er ikke noget at hænge en tvangslovgivning op på; hverken moralsk-etiske, juridiske eller almenne samfundshensyn kan tale for, at man skal kaste sig ud i en risiko for at give sig selv og sit samfund, sin stat, en dårlig reputation i indland og udland. Da jeg ved, at dette heller ikke er regeringens hensigt, er min tillid til, at statsministeren skal bringe disse forhandlinger til en positiv og lykkelig afslutning, meget, meget betydelig.

Waldorff (VS):

De lovforslag, regeringen har fremsat, er ikke det indgreb over for A. P. Møller, som vi mener det er nødvendigt at gennemføre. Der er to afgørende mål med et sådant indgreb, og det er at sikre sig for det første, at

de Nordsøressourcer, der er til stede, bliver anvendelige og tilgængelige i en langsigtet energiplanlægning, og for det andet, at for-tjenesten, indtægterne, ved de danske energiresourcer kommer befolkningen – og det vil, når det er os, der taler, sige lønarbejderne – til gode.

Det, vi mener er rigtigt, er meget kort sagt en nationalisering og under alle omstændigheder i hvert fald en ekspropriation, som stiller staten frit med hensyn til, hvordan man vil opbygge en statslig olieindvinding og oliedistribution.

Regeringens indgreb over for DUC er altså meget, meget langt fra en løsning, som sikrer samfundet kontrol over energiressourcerne. Det skal naturligvis ikke afholde os fra at gå konkret ind i en diskussion af indgrebet, og det vil også komme, men først vil jeg lige sige, at det er bemærkelsesværdigt, at det nu er lykkedes A. P. Møller to gange inden for forholdsvis få måneder at forplumre og afspore folketingets diskussion om, hvordan man rigtigt og fornuftigt planlægger brugen og indvindingen af Nordsøressourcerne, ved hjælp af sine meget dygtige presseofficerer, må man sige.

Det er ikke kun en åbenlys taktisk spillet på de borgerlige partiers, herunder det radikale venstres, paniske skræk for at blive holdt fast på noget som helst. Det er heller ikke kun et udtryk for, at rederiet A. P. Møller har betydelig mere styr på medierne, end regeringen har. Det er også et udtryk for, at A. P. Møller-koncernen opfatter sig selv som en ligeberettiget part, når det drejer sig om at diskutere den danske energiforsyning, og det er aldeles ikke noget tilfælde, at man, når der skal føres forhandlinger med energiministeren, sender Bjarne Fogh og Kristian Mogensens, medens skibsrederen selv ikke nedværdiger sig til at tale med nogen ringere end statsministeren.

Der er et par passager i den skrivelse, som A. P. Møller med skønsom hånd har rund-delt til i første omgang dele af pressen, som egentlig meget godt illustrerer, hvordan firmaet opfatter forholdet mellem staten og A. P. Møller selv. Man siger på s. 14: »Det er et særsyn, at en part i et kommercielt forhold har ret til at udpege flertallet af medlemmerne i den instans, der skal afgøre eventuel uenighed mellem parterne.«

[Waldorff]

Man opfatter faktisk staten og firmaet A. P. Møller som ligeberettigede parter i et kommercielt forhold. Man siger på s. 15 efter at have harceleret over, at regeringen ensidigt gennem lovindgreb vil ændre eneretsbevillingen: »skønt regeringen efter de gældende aftaler udtrykkelig har påtaget sig at søge at yde bevillingshaverne al sådan bistand og hjælp, som lovgivningen og administrativ praksis muliggør, for at bevillingshaverne kan få den fulde udnyttelse af bevillingen.»

Ikke sandt, hvad skal man overhovedet stille op med en regering, som ikke vil sørge for, at bevillingshaverne får den fulde udnyttelse af de danske energiresourcer?

Vi har flere gange sagt, at man ikke kan bebrejde en haj, at den er en haj, og vi har ikke kritiseret A. P. Møller; de har optrådt præcis sådan, som man kunne forvente de ville optræde.

Den skrivelse, som nu har skabt fornyet diskussion, er efter vores opfattelse ikke andet end en samling banaliteter og de sædvanlige uhyrligheder, som er sat sammen for at få politisk indflydelse på det, der bl. a. sker i dag. Men der er et enkelt punkt, hvor bevillingshaverne har fast grund under fødderne, og det er dér, hvor man fastholder regeringen på dens egne tåbeligheder igennem tiderne.

I regeringens lovforslag henviser man til, at det er udviklingen siden 1976, der gør det nødvendigt at gribe ind. Det er noget sludder, og det ved enhver. Det har selvfølgelig været endnu mere nødvendigt efter 1976, men det har hele tiden været nødvendigt at gribe ind over for eneretsbevillingen. Der er sket det, at regeringen her er blevet fanget af, at man udelukkende af prestige-hensyn har prøvet at bortforklare alle sine tåbeligheder i Nordsøspørgsmålet. Det gælder både bevillingen fra 1962, og det gælder det nederlag, som den daværende handelsminister, Erling Jensen, kendt som ministeren med de fem tommelfingre, fik i hus i 1976, da A. P. Møller havde tabt gasrettighederne. Hverken dengang eller nu vil man erkende sine dumheder, og derfor tvinges man ud i bortforklaringer, når man skal begrunde indgrebet, og hvorfor det kommer nu. Det virker ikke bare åndssvagt; det er også direkte farligt, fordi man derved leverer våben til rederiet A. P. Møllers private krig mod den danske stat.

Ekspropriationsspørgsmålet er jo det store spørgsmål også i debatten i dag, og A. P. Møller og de borgerlige prøver fortsat at skræmme regeringen mere, end det allerede er sket, ved at true med erstatningskrav efter grundlovens ord om ekspropriation. Vi har ikke tænkt os at kaste os ud i de juridiske spidsfindigheder med hensyn til grundloven, men vil nøjes med at slå fast, at regeringen ifølge de mest kompetente forfatningsjurister, nemlig professor Peter Germer og professor Henrik Zahle, kunne været gået langt videre i sit indgreb uden at skulle frygte at tabe en erstatningssag. Det kan siges kort: vi vil i denne sag følge A. P. Møller i deres egen opfattelse af koncernens samfundsmæssige placeringer og notere os, at lavadelen, da den mistede sine jagtrettigheder hen over bøndernes marker, måtte undvære erstatning.

Om de enkelte lovforslag vil jeg sige, at loven om køberet er nødvendig for at sikre, at et statsligt olieselskab kan råde over de nødvendige mængder. Vi kan også anerkende regeringens begrundelse, nemlig at forsyningen med svovlfattig olie er nødvendig for at få noget ud af stat-til-stat-handlerne, men det er ikke den eneste og ikke den vigtigste begrundelse: det er afgørende vigtigt, at man får et instrument til at kontrollere også raffinaderisektoren og distributionen af olien. Forsyningsmæssig afhængighed af private olieselskaber er helt uacceptabel, og kontrol med profitterne i raffinerings- og distributionsleddet er helt nødvendig.

Dernæst vil jeg sige noget ganske kort om det olienævn, som A. P. Møller også har brokket sig over at energiministeren skal udpege medlemmerne til. I Norge har man den samme regel om køberet. Dér eksisterer den samme bestemmelse om, at købet sker til markedspris; i tilfælde af uenighed imellem oliedepartementet og bevillingshaverne er det ensidigt oliedepartementet, der fastsætter prisen. Dér har man altså ikke engang gjort sig den ulejlighed at lave et olienævn.

Om rørledningen vil jeg sige generelt, at VS også her hele tiden har slået på nødvendigheden af en rørledning, ikke bare af hensyn til forsyningssikkerheden, som vi selvfølgelig mener må være 100 pct., men også for at kunne udnytte marginale felter. Så kan vi bare notere os, at A. P. Møllers forsøg på at slå plat på rørledningens pris faldt ynkeligt til jorden, og at Ib Kruse fra rederiet allerede

[Waldorff]

i går måtte rykke ud med en erklæring om, at det overhovedet ikke var de samme projekter, man talte om, når man sammenlignede priserne. For os er det meget afgørende, ikke bare at regeringen afviser den ansøgning, som rederiet nu har indsendt om at bygge en rørledning, men at man fastholder, at det skal være en rent statslig rørledning. Private selskaber må ikke få nogen som helst indflydelse, må ikke have nogen mulighed for obstruktion hverken i anlæg eller drift af en sådan rørledning. Både administrativt, styrimæssigt og selvfølgelig økonomisk er det vigtigt, at staten har den fulde rådighed.

Jeg vil ikke gå så meget ind på konkrete ting i lovforslaget. Hr. Kalnæs har været inde på noget af det. Jeg vil blot spørge, om der findes en rimelig, fornuftig begrundelse for, at man nu foreslår, at fortjenstelementet til staten kun skal være 5 pct., hvor man i forhandlingerne har forsøgt at forhandle sig igennem til 10–15 pct. som fortjenstelement. Det er velbegrundet, at man har det fortjenstelement, ikke alene fordi det er en økonomisk fordel for bevillingshaverne at have en rørledning – det giver simpelt hen større fortjeneste at have en rørledning i stedet for alternativet: lagertankkapacitet – men selvfølgelig også af generelle samfundsøkonomiske grunde, og jeg kan ikke se, at det skulle være noget argument, at fordi A. P. Møller nægter at tage imod det meget uheldige tilbud, regeringen kom med om, at man delte anlægget af rørledningen, skal man have nedsat fortjenstelementet samtidig.

Den afgjort vigtigste lov i denne sammenhæng er selvfølgelig loven om arealafståelse, som også andre har været inde på. Rådighed over oliestrømmen, forudsætningen for at styre energipolitisk, forudsætter, at man har en fuldstændig kontrol over, hvilke arealer der udnyttes, hvordan de udnyttes, og hvornår de udnyttes. Et rimeligt skridt i denne retning, når man nu ikke vil være med til en ekspropriation, var, at man sagde, sådan som VS sagde det i efteråret, og som de radikale også sagde, at man skærer igennem dér, hvor situationen er i dag. Det vil sige, at de fund, der er gjort, de felter, der er i produktion, de områder, hvor der foreligger indvindingsplaner, kan DUC beholde. Vi mener ikke, det bør være sådan, men det kunne man i det mindste sige, når man ikke vil skride til en ekspropriation.

Men regeringen har gjort det, at den ikke bare afviser dette synspunkt, men også har udvandet sit eget udspil fra februar, sådan at man nu ikke længere kræver en fuldstændig tilbagelevering i 1985; nu giver man A. P. Møller, DUC, yderligere 3–4 år til at gøre nye fund og til at beholde også det, man kalder kommercielt udnyttelige fund, i 1 år efter 1985. Det betyder selvfølgelig, at man risikerer, at der kommer en meget hektisk efterforskningsaktivitet fra nu af og frem til 1985, hvor DUC vil forsøge at sætte sig på de 8, 10, 12 lovende strukturer, som man ved der er, altså at man afleverer fiskevandet, som man skal, til tiden, og koncentrerer al sin efterforskningsaktivitet om de felter, hvor man regner med at kunne hente en gevinst.

Det betyder – hvis dette lykkes, hvad man jo realistisk må regne med kan lade sig gøre – at man reelt har måske størstedelen, måske næsten alle de ressourcer, der er i Nordsøen, lagt over til DUC fortsat, når man er nået frem til 1985. Vi kan have en masse formodninger, og det er sandsynligt, at der er yderligere reserver, som andre kan forsøge at udvinde, men man kan ikke afvise på forhånd, at man kan komme i den situation, at DUC vil sidde på alt, hvad der er af værdi i Nordsøen.

Det betyder, at man – selv med en god beskatningslov og selv med en rimeligt god undergrundslov – mangler nogle helt afgørende styringsinstrumenter, når det drejer sig om at udforme en langsigtet energipolitik. Man vil stå i den situation, at bevillingshaverne har en indlysende interesse i at udvinde alt, hvad der er af værdi, inden år 2012, hvor bevillingen udløber, og det vil også sige, at man må se i øjnene, at man kan komme i den situation, at man ikke har ressourcer, som man kan strække i de efterfølgende adskillige årtier måske, som der vil gå, inden man i alt væsentligt kan bygge på vedvarende energikilder.

Derfor er det en fuldstændig uacceptabel situation, og jeg håber, at det kan lade sig gøre, hvis de radikale fastholder de ting, de har sagt om disse ting, at diskutere med regeringen, hvordan man kan lave en opstramning på det punkt af arealloven.

Til sidst vil jeg kun sige, at det er klart, at der vil blive en utrolig masse ballade i den kommende tid. Det vil fyge gennem luften med fortsatte ekspropriationstrusler og erstat-

[Waldorff]

ningstrusler, og det vil formentlig have sin virkning. Ud fra vores erfaringer med socialdemokratiet og regeringen regner vi realistisk med, at man kapitulerer på et tidspunkt.

Jeg vil godt sige, at jeg mener også, at de radikale har en nøgleposition i denne sag. Man kan anstændigvis ikke på samme tid kritisere regeringens lovudkast for ikke at være godt nok med hensyn til den energipolitiske styring og så samtidig fastholde, at man vil have en forhandlingsløsning. Man må vide efterhånden, at A. P. Møller ikke er interesseret i at gå ind på hverken lovudkastet, som det ligger nu, eller udspillet fra februar. Man vil have langt videregående indrømmelser fra regeringen, fra staten. Så kan man ikke fastholde fra radikal side, at man samtidig vil have en forhandlingsløsning og en skærpelse af de udspil, som regeringen er kommet med. Jeg synes ikke, det går, og jeg mener, man må stille et rimeligt krav til de radikale om, at de fastholder de energipolitiske synsvinkler, som de faktisk har lagt frem på dette. Der er en oplagt mulighed for, at det ellers begynder at skride. Vi kender den socialdemokratiske regerings tradition for at bruge de radikale som undskyldning, hver gang man skal løbe fra ting, som man ellers har stået fast på.

Poul H. Møller (KrF):

Som bekendt havde vi her i folketinget den 23. oktober sidste år en debat om Nordsoelien og -gassen i relation til A. P. Møllers eneretsbevilling, og herunder blev der, måske for første gang, omtalt en eventuel ekspropriation. På dette tidspunkt havde forhandlingerne mellem regeringen og A. P. Møller stået på i omkring 8 måneder, og kun meget lidt var sivet ud herom. Vi havde således heller ikke i det energipolitiske udvalg kunnet få oplysninger om, hvor langt man var fremme i genforhandlingerne, idet der ved enhver forespørgsel herom fortsat blev svaret, at det nok tjente sagen bedst, at forhandlingerne fortsat kunne holdes inden for de vægge, hvor de pågik.

Ved debatten sidst i oktober sidste år oplyste energiministeren dog, at det var regeringens krav om arealafgivelserne, der i særlig grad var genstand for forhandlinger. Som vi alle ved, blev disse forhandlinger afbrudt i december måned sidste år. Begge parter be-

skylder hinanden for at have forårsaget et forhandlingssammenbrud, men ud fra det bagefter oplyste synes det klart, at regeringen nok må bære den største part af skylden, bl. a. ud fra, at det tilsyneladende var A. P. Møller, der havde måttet give de store indrømmelser, mens det havde knebet lidt mere med disse fra den anden side.

Man kan f. eks. undre sig over, at det meget vigtige spørgsmål om arealafgivelserne ikke kunne løses, da man jo da var blevet enige om en arealafgivelse af hovedområdet Nord på 80 pct. op til 1985; og de næste 10 pct., altså i alt 90 pct.s afgivelse, var man meget tæt ved. Så synes man, det er mærkeligt, såfremt dette var det væsentlige spørgsmål og så lidt skilte parterne, at man ikke kunne komme til en forhandlingsløsning på dette område.

Her skal dog trods alt stadig erindres om, at det er DUC, der har fået en eneretsbevilling til år 2012, en bevilling, som blev genforhandlet med den daværende regering i 1976, og allerede dengang kom DUC med meget store indrømmelser, også på området vedrørende arealafgivelserne.

Nu har DUC strakt sig yderligere langt, så det næsten får karakter af ensidighed. Hvad angår spørgsmålet om en olierørledning, så har DUC også her vist sig overordentlig forhandlingsvillig, idet man fra et tilbud om selv helt at bekoste anlægget tilbød en fifty-fifty-part, og endelig var man villig til helt at overgive dette til staten. Der skal også her erindres om, at A. P. Møller hele tiden har fastslået, at anlægget af en olierørledning ville blive dyrere end overførslen af olien via tankskibe. Staten har kategorisk afvist dette, idet man har påstået, at der, først og fremmest på grund af det skiftende vejrlig, ville være alt for mange dage, hvor overførslen fra platformstankene til tankskibene ikke kunne lade sig gøre.

De norske erfaringer fra Statfjord viser imidlertid, at der kun har været tale om en årlig spildtid dér på 2-3 pct., altså højest omkring 10 dage om året, hvor overførslen helt eller delvis måtte standses, idet man fra Statfjordfeltet har kunnet pumpe olie fra platformstanke over til tankskibe, endskønt der var 10-12 m høje bølger. Da DUC råder over fuldt tilstrækkelig tankskibskapacitet, kunne her nok have været et alternativ, som

[Poul H. Møller]

var værd at overveje, også på baggrund af nordmændenes erfaringer.

Med hensyn til samme olierørledning var man også her tæt på et aftaleforlig både om fælleseje og om forrentning, afskrivning, afgifter osv. Nu fremkommer imidlertid det fremsatte lovforslag, der jo helt enkelt er et diktat, der ikke på noget område imødekommer A. P. Møllers ønsker.

Op så er der endelig loven om statens køberet, der fastslår en ret for D.O.N.G. til at købe op til halvdelen af DUCs og eventuelt nye koncessionshaveres produktion af kulbrinter til en rimelig pris. Dette udtryk defineres ikke nærmere, måske klogeligt nok.

Twister om pris osv. vil kunne indbringes for det i § 4 foreslåede olienævn. Men da energiministeren åbenbart kan indsætte 2 af de 3 medlemmer af olienævnet, kan man nok forudse sammensætningen af dette nævn i statens favør og dets afgørelser ligeså.

I § 5 findes nogle lidt kryptiske bestemmelser om, at køb truffet i medfør af § 2 ikke indskrænker statens ret til at træffe bestemmelser, altså andre bestemmelser om salg og levering af kulbrinter, i medfør af anden lovgivning. Der er jo i bemærkningerne til dette lovkompleks omtalt en forestående ændring af vor undergrundslov såvel som et nyt lovforslag vedrørende beskatningen af olie- og gasudvindingerne; disse ændringer er ganske snedigt ikke medtaget i dag, men henlagt til senere og vil utvivlsomt yderligere ændre betingelserne for koncessionshaverne.

De fremsatte lovforslag vil give energiministeren endog meget vidtgående beføjelser, og man kan nok have sine tvivl om, hvorvidt andre tør vove at indgå milliardkontrakter under sådanne usikre betingelser.

Som bekendt har energiministeren udgivet en såkaldt hvidbog vedrørende regeringens forhandlinger med DUC, en hvidbog, der af DUC er karakteriseret som særdeles subjektiv og misvisende, idet direktør Bjarne Fogh har påvist flere fejl og udeladelser.

Men netop ved læsning af denne hvidbog og de medfølgende bilag må man få indtrykket af, at det hele har været en ret ensidig historie, hvor den ene part hovedsagelig har stillet kravene og den anden part har måttet komme med indrømmelserne. Hr. Mærsk Mc-Kinney Møllers brev af 10. februar 1981 synes yderligere at bekræfte dette.

Alligevel vil jeg godt her i dag gentage, at parterne ganske åbenbart har været meget nær ved at kunne træffe en aftale, og at det burde være sket. Selv om forhandlingerne stod på i henimod 10 måneder og regeringen herigennem mener at kunne dokumentere sin gode vilje til en forhandlingsløsning, tyder hele forhandlingsforløbet alligevel på, at der måske fra regeringens side har været tale om en form for skinforhandlinger for at bane vej for en lovgivning på området. Statsministerens afvisning i januar måned dette år af DUCs skriftlige anmodning om nye forhandlinger, forinden lovene gik i trykken, tyder noget i den retning.

Der skal ikke herske tvivl om, at kristeligt folkeparti er enig med regeringen om, at den danske undergrunds rigdomme skal komme vort land til gode, og at det netop er i de kommende år, vi får brug for al den olie og gas, der kan udvindes af forekomsterne i Nordsøen. Dette vil naturligvis have en meget stor betydning såvel økonomisk som forsyningssikkerhedsmæssigt.

Det er som bekendt nemmest at være bagklog. Alligevel må man nok nu kendetegne det som alt muligt andet end statsmandskunst, at den daværende regering i 1962 gav A. P. Møller en eneretsbevilling til hele den danske undergrund for et tidsrum af 50 år. Andre lande omkring os, f. eks. Norge, har jo, skønt de begyndte på omkring samme tid som vi, båret sig adskilligt visere ad, idet de har udloddet bevillingerne i blokke à 500 km² og på kortere åremål og i øvrigt på ganske andre betingelser end i vort land.

Det er tydeligt, at regeringen nu næsten med tungen ud af halsen forsøger at indhente lidt af Norges forspring, men det går bare ikke, fordi vort udgangspunkt er helt forskelligt fra Norges. De aftaler, som den danske regering indgik med A. P. Møller i 1962, forpligter også denne regering, som nu, hvor godt 1/3 af koncessionsperioden er forløbet, forsøger at undslå sig. Vi skal trods alt huske, at den danske stat ikke dengang turde investere én eneste øre i det tvivlsomme guldgravereventyr, som mange jo anså det for at søge efter råstoffer i vor undergrund. Rederiet A. P. Møller, som dengang såvel som siden hen har sejlet mange milliarder kroner i valuta hjem til vort land, fandt, at Danmarks undergrund burde tilhøre Danmark, og at bevillingerne derfor ikke burde

[Poul H. Møller]

gives til et tysk firma, som dengang havde vist interesse. A. P. Møller vovede pelsen – vel ikke alene, men også af fædrelandskærlighed. Rederiet er jo en forretning, der ønsker, at enhver investering forrentes og giver udbytte. I modsat fald ville det naturligvis hurtigt gå galt.

På denne baggrund står regeringen ikke særlig stærkt, og netop af denne grund er det så vigtigt, at man ikke kommer ud i en konflikt med DUC. En sådan ville kun kunne bevirke det stik modsatte af regeringens hensigt om en intensivering af virksomheden i vor undergrund og samtidig skabe risiko for et erstatningskrav i milliardklassen, en erstatning, som hele det danske folk skulle være med til at betale.

Det er ganske klart, at når DUC hidtil har investeret over 6½ mia kr. og har kalkuleret med yderligere i de kommende år at skulle investere et lignende beløb, vil et erstatningskrav blive beregnet ud fra disse fakta. A. P. Møller har naturligvis hidtil kunnet gå ud fra, at en aftale med den danske stat står til troende. Og her er vi så ved noget meget væsentligt. Danmark har dog hidtil haft et godt omdømme ude i verden. Det gode omdømme skyldes bl. a. dette, at vi har vist os som et troværdigt og arbejdsomt folk, hvis ord man kunne stole på. At omdømmet så har fået et par skrammer i de senere år, f. eks. ved porno- og abortlov, vor kørsel på 1. klasse mod afrunden, som man kalder det for, eller vor valne holdning til vort ansvar som NATO-partner, skulle nødig virke animerende på vor regering, så vi gennem et groft aftalebrud med en oliekoncessionshaver bliver yderligere moralsk anløbne i verdens øjne.

Kristeligt folkeparti håber, at det sidste møde mellem regeringen og DUC ikke har været afholdt, og vi vil endnu en gang henstille til regeringen så indstændigt, som vi kan – at den ikke føler sig for stor eller måske er for lille – om at genoptage forhandlinger med DUC trods lidt knubbede ord om det modsatte.

Om der ved de fremsatte lovforslag er tale om ekspropriation over for A. P. Møller, tror jeg juristerne må finde ud af, men kristeligt folkeparti mener, at der under alle omstændigheder er tale om et klart aftalebrud. Noget sådant vil vi ikke kunne medvirke til og må derfor afvise forslagen.

Mølgaard (DR):

Skibsreder Mærsk Mc-Kinney Møller har for nylig vist statsmandsindsigt ved sin advarsel til den danske nation imod bananrepubliktilstande. Forholdet er jo det, at i de latinamerikanske lande, som man hentyder til med udtrykket bananrepublikker, sidder en enkelt koncern, typisk United Fruit, alene på de naturgivne ressourcer og behersker dermed pris, løn og levevilkår for befolkningen. Sociale spændinger, politisk uro og urimeligheder i alle fordelingsmæssige henseender er de sikre følger af en sådan politik. Det kan ikke være et dansk ideal.

N. F. S. Grundtvig udtrykte det danske ideal med ordene, at ethvert folk er sit fædrelands rette grundejere. Jeg synes, vi skal være glade for denne idealopstilling fra Grundtvigs side, og jeg synes, at vi skal være glade for advarslen fra hr. Mærsk Mc-Kinney Møllers side imod at indføre sådanne bananrepubliktilstande i Danmark, som man kender det i Latinamerika, hvor få sidder på de naturgivne ressourcer.

Jeg kunne have lyst til af hensyn til hr. Arne Melchior at minde om, at Mosebogen rummer flere citater, end hr. Arne Melchior opregnede her, hvor utroligt det umiddelbart end kunne lyde. Der står også i en af Mosebøgerne noget om, at jorden må I ikke sælge – jorden forstået som de naturgivne ressourcer – et skriftsted, som hr. Arne Melchior nok ved lejlighed skulle studere lidt nærmere.

Den situation, vi står i, er en situation, hvor retsforbundet ønsker, at regeringen afprøver forhandlingsmulighederne i forhold til A. P. Møller om olien og gassen, afprøver dem til det yderste. Men det flertal, der eksisterer i folketinget for en håndfast administration af samfundets ret til de naturskabte værdier, må respektes under forhandlingerne, og skulle det vise sig, at A. P. Møller-koncernen ikke vil anerkende dette, er lovgivning det nødvendige svar.

Regeringens lovpakke rummer en række værktøjer af blandet værdi for varetagelsen af de fundamentale samfundsinteresser. Disse fundamentale samfundsinteresser er samfundsøkonomien, og det er forsyningssikkerheden for det danske samfund. Visse af de værktøjer, der er indeholdt i disse lovforslag, modarbejder direkte disse overordnede mål,

[Mølgaard]

og det må der rettes på under udvalgsarbejdet om lovforslagene. I det hele taget må dette udvalgsarbejde tilvejebringe nøje analyser af virkningerne i positiv og negativ henseende af hver eneste detalje i lovforslagene, og den nuværende koncessionshaver kan sikkert bidrage konstruktivt til denne analyse. Vi ser gerne dette, ligesom vi med skepsis, men fordomsfrihed ser på alle regeringens værktøjsforslag.

Endelig stillingtagen vil afhænge af denne analyses resultater. Der må hurtigst muligt tilvejebringes klarhed over det i øjeblikket manglende led i regeringens lovudspil, nemlig beskatningsspørgsmålet, for det er jo trods alt helheden, der tæller for alle parter i sagen. Det manglende led er jo af afgørende betydning for vurderingen af det samlede kompleks. Jeg skal på forhånd sige, at det, retsforbundet principielt ønsker sig, er en fuld undergrundsskyld, hvor afgifter lægges på udvinding af olie, afgifter af en sådan højde, at det lige akkurat kan betale sig at bore efter olie, sådan at kapitalanlæg forrentes, arbejdsløn dækkes ind, afskrivning kan finde sted, men så heller ikke mere. Merværdien bør tilhøre samfundet.

Ideen om en rørpst fra Nordsøen med postterminal i Fredericia er lige så lidt værdifuld for samfundet som andre statsdrifts-ideer. Jeg vil bede regeringen konsultere ministeren for offentlige arbejder om, hvilken succes man kan forestille sig ved sådan statsdrift, inden man skrider til at iværksætte den. Der må privat initiativ til som alternativ, og det flertal, der er herfor i folketinget, hører også med til, hvad regeringen må respektere.

Arealtilbagelevering kan være et udmærket værktøj, men i retsforbundets gruppe vil vi vurdere, om regeringens skjulte hensigt med denne arealtilbagelevering er at indføre statsdrift via D.O.N.G. A/S, for så må vi sige, at den kan vi ikke være med på. Der er jo i forvejen rigeligt med opgaver for myndighederne med at udnytte den indsigt i efterforskningsaktiviteten, der må forlanges af enhver koncessionshaver.

»Her står jeg, jeg kan ikke andet, så sandt hjælpe mig Gud«, sagde Martin Luther i sin tid i rigsdagen i Worms i en særlig situation, hvor han for øvrigt blev opfordret til at tilbagekalde sine tidligere ord. Hvad er det for en situation, regeringen – og samfundet for øv-

rigt med – står i? Hvad er denne situations baggrund? Er det en mere eller mindre lykkelig situation, og er den selvforskyldt eller uforskyldt for regeringen?

Det er en særlig situation, regeringen står i, med fortidens synder til langt op over ørerne. 1962-aftalekomplekset og 1976-aftalefornyelsen er i vid, vid udstrækning regeringspartiets værk – makværk – men det skal erkendes, at det ikke alene har været dette partis ansvar. Borgerlige partier har ikke alene optrådt som klakører i tidsrummet fra 1962 indtil nu, men de har selv været med i uansvarlig skalten og valten med samfundets ressourcer. De har misbrugt deres kompetence. Det gjaldt minister Lindberg og den øvrige del af SR-regeringen i starten af 1960erne. Det gjaldt for øvrigt SF med Aksel Larsen i spidsen, der da klappede i hænderne over regeringens ansvarsløshed. Det gjaldt i 1971, hvor VKR-regeringen sang på sit allersidste salmevers som forretningsministerium. Altid frejdig, sang minister Ove Guldberg uansvarlig duo med A. P. Møller-koncernen ved at forlænge efterforskningsaktivitetsperioden. Det var reelt noget i retning af et statskup, for øvrigt det andet i Danmarkshistorien med navnet Guldberg i centrum, og begge gange til skade for det danske samfunds interesser.

Men det var ikke kun hr. Guldbergs ansvar. Udøvelsen af denne ansvarsløshed var den samlede VKR-regerings ansvar.

Det gjaldt den socialdemokratiske regering igen anno 1976 med den daværende vandrepopalminister Erling Jensen i spidsen. Socialdemokratiet og radikale, konservative og venstrefolk og i nogen grad såmænd SF med har i fortiden et tungt ansvar for misrøgt af samfundsinteresserne med hensyn til undergrundens råstoffer. For samfundets fundamentale ejendomsret til disse har jo på intet tidspunkt været til at rokke. Undergrundsløven fra 1932 har jo hele tiden været gældende som den, der fastslog samfundets ejendomsret til disse naturgivne ressourcer. Det er et princip, der er så rigtigt for øvrigt efter retsforbundets opfattelse, at det burde knæsettes for de naturgivne ressourcer også på jordoverfladen, ja, for alle natur- og samfundsskabte ressourcer.

Men vel, modsat Luther i Wormsrigsdagen er situationen jo ikke just den, at der behøves opfordringer til tilbagekaldelse af tidlige-

[Mølgaard]

re ord. Socialdemokratiet og i nogen grad såmænd det radikale venstre, venstre og de konservative er jo villige til at gøre det af egen drift i dag, idet de samstemmende med fuld ret erklærer, at 1962-forudsætningerne er afgørende ændret, sådan at der må ske justering i koncessionsvilkårene. Ja, mon ikke! Også koncessionshaver erkender jo dette. Kun fremskridtspartiet opfordrer koncessionshaver til ikke at gå så vidt med hensyn til forhandlingsvilje, fordi de gerne vil befæste statens troværdighed i forretningsanliggender. Jeg troede i øvrigt, at det parti var modstander af, at staten skulle udøve forretningsvirksomhed, men sådan er der jo så meget, der ikke rigtig hænger sammen i fremskridtspartiets politik. Nok om dem.

Vi vil i retsforbundet glæde os over venstres, de konservatives, det radikale venstres og socialdemokratiets omvendelse fremfor at skose dem for fortiden. Alligevel er det ikke irrelevant at bore lidt i den også, fordi den dårlige smag i munden, som de måske føler over den dårlige fortid, vel reelt er baggrunden for, at udspillet fra socialdemokratiets side, klareret af de borgerlige partier, har været så dårligt. Det er jo en underlig og egentlig, hvis man ikke tænker på denne baggrund, uforståelig facon, man har angrebet sagen på fra regeringens side og fra socialdemokratiets side. Rent forhandlingsteknisk har man anvendt en dilettantisk fremgangsmåde, sådan at man må finde en baggrund deri og kun kan finde den i denne dårlige samvittighed bagudrettet.

Man indledte med et alt for lidt håndfast forhandlingsudspil fra regeringens side, og så fortsatte man med forhandlinger på dette halvsloje grundlag og det endda på det umulige forhandlingsgrundlag, at man ikke havde sikret sig parlamentarisk rygdækning i form af et forhandlingsmandat fra et flertal her i folketinget. Ja men det skriger jo til himlen af mangel på professionalisme. Det var simpelt hen for dårligt, og det kunne da kun tjene som grundlag for, at de, man forhandlede med, måtte fatte mistanke om, at der nok ikke var rygdækning for regeringen. Hvis ikke denne situation forudseligt måtte udløse et forhandlingssammenbrud, så ved jeg ikke, hvad der skulle gøre det. Situationen i midten af december, hvor forhandlingerne var brudt sammen, var i virkeligheden forudseligt allerede fra forhandlingernes start

med det manglende grundlag for regeringen, og det var vel at mærke ikke en situation, hvor regeringen ikke havde mulighed for at erhverve sig et ordentligt forhandlingsmandat fra et flertal i folketinget efter al sandsynlighed, men man forsømte at indhente dette grundlag. Det var uansvarligt, ja, mere end det, men det er vel den mest dækkende betegnelse, der tillades i henhold til forretningsordenen, uansvarligt fra regeringens side.

Men vel, også her vil jeg erklære glæde over hver en synder, der har omvendt sig. Vi er i retsforbundet glade for, at regeringen nu synes at ville afklare sit mandat, og vi synes, at regeringen skal anvende den fornødne tid hertil, inden man kaster sig ud i voldsomt intensive yderligere forhandlinger med koncessionshaveren. Det sker til en vis grad med denne afklaring ved forhandlingen her i dag, og det sker videre under de forestående forhandlinger mellem partierne og regeringen om lovkomplekset.

Der er efter retsforbundets opfattelse et klart flertal for endnu strammere krav end dem, regeringen har spillet ud med, hvis socialdemokratiets valgudtalelser, socialdemokratiets principprogram og socialdemokratiets arbejdsprogram er andet end akademiske tidsskrifter uden nogen som helst betydning i forhold til praktisk politik. Hvis regeringen foretager sonderinger i socialdemokratiet, kunne det jo tænkes, at man kunne bevæge dette store parti på lurfødder til at opfylde dets programmer, og i så fald er der klart flertal for videregående foranstaltninger end dem, der her er lagt op til.

Der er en klar forpligtelse for regeringen til at respektere det flertal, der måtte vise sig under disse forhandlinger. Når der så er tilvejebragt en klar dokumentation af, hvad det er, der er flertal for her i folketinget, er der grund til at genoptage forhandlinger med koncessionshaver, som så – vidende, at der er et flertal i folketinget for foranstaltninger af den og den art – ganske givet vil se sin fordel i medindflydelse på finpudsningen af detaljer vedrørende udspillet.

Jeg vil godt sige, at fra retsforbundets side er vi positivt stemt over for helheden i grad af indgreb, som regeringen spiller op med; vi vil bare gerne stramme yderligere op, så der bliver endnu stærkere håndhævelse af samfundets interesser, og så vil vi gerne fjerne

[Mølgaard]

nogle vildskud, der har sneget sig ind i udspilbuketten.

Vi mener, at der er grund til at sætte alvorligt spørgsmålstejn ved, hvad vi egentlig skal med en køberet i andre situationer end netop krisesituationer. Vi vil også godt påpege, at en ret til at købe i en krisesituation har regeringen i forvejen uden lovgivning af denne art.

Vi vil godt sætte alvorlige spørgsmålstejn ved hensigtsmæssigheden i en statslig anlæggelse af en rørledning. Vi mener ikke, at det giver nogen særlige fordele, at det er staten, der udfører dette anlæg, men vel, vi er villige til at diskutere det nærmere under udvalgsarbejdet. Vi er villige til at modtage dokumentation, men vi er på forhånd mere end skeptiske over for ideen. Vi mener, at driftsmæssige bindinger af den ene og den anden art gør, at egentlige koncessionsafgifter bliver mindre, og dermed koster det samfundet for meget efter vores opfattelse.

I det hele er vi villige til at analysere hvert et led i det, som regeringen har spillet ud med, og vi tilsiger helt og fuldt vilje til varetagelse af de reelle samfundsinteresser, som samler sig på to punkter, forsyningsikkerhed og økonomi, og vi mener bestemt, at man kan nå videre endnu, end regeringen har spillet ud med.

Brusvang (CD):

Jeg vil gerne på egne vegne give udtryk for et principielt ja til de tre fremsatte lovforslag. Det er nok muligt, at der er fejl i visse enkeltheder, som skal rettes, men dette er jo en første behandling.

Jeg vil også gerne for at undgå enhver misforståelse straks fremhæve, at jeg har den største respekt for firma A. P. Møller, dets viden, initiativ, fremsyn, dets meget fornemme placering i dansk erhvervsliv, ja, globalt, derom skal ingen tvivl være. Men der er tale om et kommercielt firma. Der er ikke noget negativt i ordet kommercielt, men det vil sige, at man har kommercielle interesser. Disse kan være sammenfaldende med landets interesser og vil ofte – meget ofte – være det, ikke mindst hvor der er tale om en vis konkurrence, hvad der ikke er her. Men sådanne kommercielle interesser behøver ikke at være sammenfaldende med landets interesser.

Landets interesser varetages af regeringen og folkettinget, og det er som svar herpå, vi har fået forelagt de tre lovforslag, som jeg føler at regeringen ikke blot har ret til at fremkomme med, men som regeringen har pligt til at fremsætte.

Der har i denne debat være anvendt mange slagord, ikke mindst fra gammel tid. Et ord er et ord, lov er lov, og lov skal holdes, en aftale er en aftale, og den skal holdes osv., alle smukke sandheder, men sandheder, som i et stærkt omskifteligt samfund gælder med meget væsentlige forbehold. Hvor vi for årtier tilbage kunne leve med en lov 10 eller 15 år, inden den blev ændret, må vi tit opleve, at en lov bliver ændret, en måned efter at den er vedtaget; nogle gange er tryksværten dårlig blevet tør.

Ved aftaler gælder det også, at de forudsætninger, under hvilke de er indgået, ofte meget hurtigt bliver ændret, måske fordi der bliver vedtaget nye love. Se på kontrakter i almindelighed i vort samfund! Der kommer en ny aftalelov, og med ét slag modificerer den samtlige de kontrakter, der tidligere er indgået. Der kommer en ny afbetalingslov, og den griber ind over for alle tidligere handler om afbetaling. Der kommer en ny konkurslov – og sådan kan man blive ved.

Kontrakter er altså ikke noget helligt, det er noget, som vi er vant til i dette folketing at vedtage lov om og ændre indholdet af, også efter at de er indgået.

Tænk også på lønmodtagerne. Det ene øjeblik laver man en lovgivning, en overenskomst, hvor man stiller dem dyrtidsportioner m. m. i udsigt, og nogle få måneder efter må man konstatere, at det har man alligevel ikke råd til, hvorefter man nedfryser eller dybfryser eller simpelt hen fjerner disse dyrtidsportioner, og det er der såmænd ikke nogen der laver særlig meget vrøvl over, og der betales sjældent nogen erstatning.

Nu har vi jo kun set referaterne fra dagspressen, men har hørt fremført, at der fra firma A. P. Møllers side skulle være rejst spørgsmål om garantier for, hvordan skatte-lovgivningen skulle se ud i de kommende år, så firmaet vidste, på hvilket grundlag det havde at arbejde. Får lønmodtagerne nogen som helst garanti for, på hvilket skattemæssigt grundlag de indtjener deres penge? Får det øvrige erhvervsliv nogen som helst garanti for, på hvilket grundlag de arbejder skatte-

[Brusvang]

mæssigt? Momsforhøjelser kommer som bekendt med meget kort varsel og rammer os alle.

Dernæst specielt til loven om regulering af den særlige eneretsbevilling, grundlovens § 73. De første ord i denne paragraf lyder: »Ejendomsretten er ukrænkelig.« Jeg tror, der er nogle stykker i denne sal, der kan huske, at det ikke er så forfærdelig mange år siden, vi havde en skattelov, som bestemte, at af de sidst tjente 100 kr. skulle man aflevere 110 pct. i skat. Det vil altså sige, at ordene, at ejendomsretten er ukrænkelig, i høj grad er ord, som kan fortolkes.

Samme paragraf bruger ordet »almenvellet«, og jeg har i dagspressen set en række sagførere stille det spørgsmål: ja men hvor kommer almenvellet ind i denne sag? Er der overhovedet tale om, at man kan påstå, at almenvellet kræver et lovindgreb over for firma A. P. Møller? Må jeg give svar på det spørgsmål? Der sidder i dag hundredtusinder af mennesker bøjet over deres selvangivelser for at finde ud af, hvor meget de i alt har tjent, og de konstaterer ved den lejlighed, at der navnlig er én post, som de ikke har kunnet klare, og det er olieposten, energiposten. Der er vel ingen i denne vinter, der for alvor har siddet og frosset; man har sparet på andre områder, man har taget en ekstra sweater på, eller hvordan man har klaret det. Men i de år, der kommer, vil hundredtusinder af mennesker i dette samfund, først og fremmest naturligtvis de lavtlønnede, mere eller mindre komme til at sidde og halvfryse, medmindre der gøres noget effektivt på dette område. Dette er almenvellet ret forstået efter grundlovens § 73.

Efter min opfattelse er der heller ingen tvivl om, at den almindelige sondring, man har efter denne paragraf, hvorefter man kan anvende § 73 både med erstatning og uden erstatning, nemlig som almindelig regulering og som et indgreb, der kræver erstatning, er rigtig. Jeg synes, det er meget tydeligt, at den lov, der er fremsat, er formuleret på en sådan måde – jeg tænker specielt på § 2 i lov nr. L 155 med alle de undtagelser, der er anført – at man meget tydeligt har haft for øje, at her ville man ikke krænke nogen ejendomsret på en sådan måde, at det skulle udløse en erstatning.

Når man fra firma A. P. Møllers side har hævdet, at man alligevel vil anlægge en er-

statningssag, anser jeg dette for at være en tom trussel. Jeg tror ikke, man vil gøre det. Selvfølgelig kan firma A. P. Møller gøre det, hvis de vil, og de har økonomiske midler dertil. Men jeg tror, at det meget hurtigt vil gå op for offentligheden og vil komme frem i den offentlige debat, at det vil være en sag, som ikke har nogen som helst jordisk chance for at blive vundet, og det er en sag, der vil være udtryk for en ren chikane.

Jeg vil gerne være med til at bringe denne debat ned på jorden, hvor jeg mener den hører hjemme. Jeg har ganske kort noteret mig nogle af de udtryk, som visse kolleger har benyttet her i dag. Man har talt om røveri ved højlys dag, regeringens manglende troværdighed, landets manglende troværdighed i udlandet, retsløse tilstande, bananstat, kannonbådsdiplomati osv. Jeg mener, at disse udtryk simpelt hen er udtryk for hysteri. Det, der sker her, sker i nøje overensstemmelse med den danske grundlov og den danske lovgivningspraksis. Hvis danske domstole måtte komme til det resultat, at regeringen skønner fejl, at der skal betales erstatning, så får firmaet denne erstatning. Der er ikke tale om, at man på nogen måde som i en bananstat med magt eller militær har villet krænke nogen regler. Man har fulgt spillets regler og grundlovens regler helt og fuldt.

Arentoft (FP):

Som medlem af undergrundsudvalget i 1976 har jeg siden de tre lovforslags fremkomst brugt tid til at repetere det materiale, der ligger fra den tid, bl. a. korrespondancen mellem skibsreder Mærsk Mc-Kinney Møller og daværende handelsminister Erling Jensen. Det er desværre fortroligt, så jeg kan ikke citere derfra, men jeg tror ikke, jeg røber for meget ved at sige, at der er megen parallelitet mellem det, der skete dengang, og det, der sker i dag.

Nuværende industriminister Erling Jensen har udtalt til pressen, at nu er der tale om en ny situation, og fru Annelise Gotfredsen har stillet det helt konkrete spørgsmål til industriministeren, om han kan stå ved aftalen fra 1976. Det spørgsmål vil jeg også meget gerne have besvaret.

Men det nye i situationen er jo, at dengang troede ministeren, at han havde et poli-

[Arentoft]

tisk flertal bag sig, og det opdagede han at han ikke havde.

I dag har regeringen opdaget, at den formentlig har et politisk flertal bag sig, og derfor begynder den at spille med musklerne. Det er det nye i situationen, men det har industriministerne ikke sagt.

Så vil jeg i øvrigt koncentrere mig om lovforslag nr. L 156 om oliærørledningen. Jeg tror, at flere ordførere har været inde på de mange bemyndigelser, og alene i dette lovforslag er der 9 bemyndigelser, som selvfølgelig er smukt pakket ind. F. eks. i § 1, stk. 1, »bemyndiges« energiministerens, i stk. 2 »bemyndiges« energiministerens, i stk. 3 »bestemmer« energiministerens, i stk. 4 »kan« energiministerens »fastsætte«. Og i § 2, stk. 3, »kan« energiministerens »undtage«, og i stk. 4 »kan« energiministerens »fastsætte vilkårene«. I § 3, stk. 3, »skal« energiministerens »godkende«, og i stk. 4 står der: »Energiministerens kan med 6 måneders varsel bestemme, . . .«. Og så til sidst i § 4 »kan« energiministerens »tillade«. Så smukt kan man altså pakke 9 bemyndigelser ind.

I bemærkningerne starter man med at sige, at »formålet med loven er ved anlæg af en oliærørledning at fremskynde og øge indvindingen af råolie og kondensat . . .«. Ja men hvorfor tror man ikke, at OPEC-landene øger deres produktion? Det er, fordi de ikke vil have brugt deres olie op. De vil have den strakt over længere tid. Og vi er altså ude på, at vi skal have brugt olie hurtigst muligt, mens vi kan få olie, så den dag man ingen olie kan få, har vi heller ingen olie, fordi vi har brugt den. Det er da et mærkeligt ræsonnement.

Så er der spørgsmålet om at anlægge en rørledning til Fredericia med pligt for bevilningshaverne til gennem rørledningen at ilandføre råolie og kondensat, der produceres fra felterne Gorm, Dan, Skjold, Thyra og Roar. Her har vi hørt, at rederiet har tilbudt at bygge denne oliærørledning selv, og det er da klart – det har flere ordførere også været inde på – at en oliærørledning, som ejes af staten, der foreløbig siger, at man skal af med 5 pct. i afgift, kan reguleres som enhver parameter i enhver lov, og det vil sige, at man er fuldstændig i lommen på den til enhver tid siddende regering med hensyn til, hvad det skal koste at få olie transporteret gennem denne ledning.

Der står også, at man i øjeblikket bruger lastesystemet på Danfeltet med et tankskib og en olieboje. Hr. Poul H. Møller var inde på det, idet han nævnte, at i Norge er man helt nede på, at der kun er 2–3 pct. af et års forløb, hvor man ikke kan laste olie, og her i bemærkningerne siger man, at det er 25 pct. I en skrivelse fra A. P. Møller dateret den 10. februar i år siger man, at det drejer sig om ca. 20 pct.

Spørgsmålet er, om det virkelig er drøftet tilstrækkeligt igennem mellem statsministeren og skibsreder Mærsk Mc-Kinney Møller, om der er alternative muligheder. Nu taler man altså om en udgift på mellem 2 og 3 mia kr. til en sådan oliærørledning, og man siger: det er forsyningssikkerheden, det drejer sig om. Ja men hovedlinjen i dansk energipolitik er jo flerstrengt, og her kommer vi altså til at tale om én streng, én ledning, som kan saboteres i en krigssituation. Der skal ikke mere end et par frømand ned, og man kan sige: så er der lukket for det varme vand – for at sige det næsten direkte.

Energiudvalget var i januar i Norge, og der fik vi bl. a. at se den platform, man bygger til Statfjord B. Vi fik også udleveret en brochure, og i denne brochure står der, at Statfjordfeltet ligger ca. 180 km vest for Sognefjordens munding. Længere nede står der, at feltet bliver udviklet i to faser: fase 1 omfatter Statfjord A med boje til lastning af olie i tankskib ude på feltet. Fase 2 forudsætter yderligere to produktionsplatforme; den første, Statfjord B, med produktionsstart i 1982, og den anden, Statfjord C, en integreret bore-, produktions- og boligplatform beregnet til at blive slæbt ud på feltet i 1984. Hver platform skal efter planen tilkobles en lasteboje til lastning af olie direkte i tankskib fra feltet.

Nu har jeg været så heldig, at jeg har været ude på Danfeltet – det var energiudvalget også sidste år – og jeg har også været om bord i tankskibet Marie Mærsk, som er specialbygget på den måde, at man fra Marie Mærsk kan standse hele produktionen på Danfeltet, hvis der skulle opstå en alvorlig situation af den ene eller den anden art. Samtidig er den forsynet med helikopterdek til den rent fysiske transport, og derfor vil jeg godt henstille til statsministeren, at man måske under de kommende forhandlinger

[Arentoft]

borer nærmere i hele spørgsmålet om at benytte tankskibe og lastebøjer.

Den lastebøje, man bruger på Danfeltet, er en, der flyder, og det er det, der giver vanskeligheder, når det er dårligt vejr, men på Staffjord er det lastebøjer, der står på bunden. Det er altså noget helt andet, og det giver en betydelig større sikkerhed; derfor mener jeg, at det virkelig bør med ind i billedet, og der er ikke tale om milliardinvesteringer.

Jeg tror også, det var hr. Poul H. Møller, der var inde på, at rederiet A. P. Møller netop råder over tankskibe. Hvorvidt man vil bygge dem alle om, så man kan stoppe produktionen også fra Gormfeltet og de øvrige felter, skal jeg lade være usagt, men jeg mener, at det sikkerhedsperspektiv, at man fra et tankskib kan stoppe produktionen på en platform i ulykkestilfælde, må da også spille en vis rolle, og det kan jo ikke lade sig gøre, hvis man bruger en olierørledning. Jeg vil meget henstille til statsministeren, at man tager det med ind i billedet.

Jeg vil slutte mit indlæg her med at opfordre statsministeren til at fortsætte disse forhandlinger, så man kan slutte med en aftale, som svarer til den, der blev indgået den 15. juli 1976.

Til allersidst kunne jeg godt tænke mig at gøre tingets ældste medlems ord til mine. I en artikel i Aarhus Stiftstidende tirsdag den 3. februar siger hr. Ninn-Hansen, som oven i købet er jurist, og som også var medlem af undergrundsudvalget i 1976, under overskriften »regeringens luskeri«, kort og klart, at her er tale om noget, som vi ikke kan være bekendt.

Energiministeren (Poul Nielson):

Jeg skal allerførst takke for den gennemgående positive modtagelse, som disse lovforslag har fået her ved første behandling. Jeg mener at kunne konstatere, at der er en rimelig tilslutning, også hvis man ser positiviteten i forbindelse med, hvorvidt dette vil kunne vedtages i folketinget. Men der er også tale om en positivitet i bredere forstand, nemlig sådan forstået, at også en række partier, som ikke har udtrykt, at man vil være indstillet på at støtte gennemførelsen af disse forslag, dog har tilkendegivet, at man for så vidt angår indholdet i dette, på mange punkter nok er enig, når det kommer til stykket.

Det, at det gennemføres som lovgivning og ikke som en aftale, er sådan set det eneste problem; indholdsmæssigt mener jeg at kunne konstatere, at det, regeringen her lægger frem med disse tre lovforslag, er der i realiteten, når det kommer til stykket, ret stor tilslutning til i folketinget.

Til hr. Arne Christiansen vil jeg først sige følgende om diskussionen om, at koncessionen ikke er overtrådt, at det er fuldstændig rigtigt. Det er ikke det, der har været problemet. Problemet har været, at koncessionen er for dårlig set med samfundets øjne. Hr. Arne Christiansen nævnedes også, at der ikke har været rejst krav om øget aktivitet. Dertil vil jeg nu nok sige, at for det første kan der måske, da det er hr. Arne Christiansen, jeg her specielt henvender mig til, være grund til at erindre om, at der allerede før påbegyndelsen af disse forhandlinger var kontakter mellem tilsynet og bevillingshaverne netop med henblik på at tilskynde til en forstærket efterforskningsaktivitet. Det var i begyndelsen af oktober 1979, hvad jeg er sikker på at hr. Arne Christiansen erindrer.

Det første punkt i regeringens forhandlingsoplæg, punkt 1 a, drejede sig om at få lavet en tekst, ikke engang særlig stærk eller forpligtende, men dog en tekst med en hensigts erklæring om øget efterforskningsaktivitet, sådan som det sker under skyldig hensyntagen til det, der er dansk energipolitikals målsætning, men det lykkedes det altså heller ikke at få accept af.

Der var i sommeren 1980 en særlig gennemgang af aktivitetsniveauet med henblik på om muligt at nå frem til visse formuleringer, der dog kunne bruges som en rettesnor for at angive noget om aktivitetsniveauet, men heller ikke det var muligt.

Det er der blevet redegjort for i denne redegørelse for forhandlingerne, men ikke desto mindre er det noget, der igen og igen er dukket op også her i dag som noget, der ikke har været forsøgt.

Jeg har i præcis denne sammenhæng en bemærkning her, som knytter an til noget, som hr. Maisted sagde, og som illustrerer, hvad det er, der er det egentlige problem. Nu tænker jeg ikke på hr. Maisted som det egentlige problem, for hvis det var det hele, kunne vi jo nok leve med det, men hr. Maisted er inde på det samme tema, at vi ikke bebrejder A. P. Møller noget, men siger, at

[Energiministeren]

efterforskningen har været for lille, og det er et synspunkt, som først er kommet frem her til sidst, osv. Jeg har lige netop dokumenteret, at det bestemt ikke er tilfældet. Så siger hr. Maisted – måske nok som udtryk for en almindelig folkelig tankegang, der meget naturligt gør sig gældende –: ja men man har jo aldrig anklaget bevillingshaverne for, at efterforskningen ikke har været det, man har aftalt den skulle være.

Men her er vi lige nøjagtig ved det, der er kernen i problemet. Det bevillingssystem – hvis vi nu skal kalde det noget – vi har i Danmark, har ikke en sådan kvalitet, at det gør det muligt for samfundet at rejse et krav til bevillingshaverne om, at der skal være det og det og det efterforskningsniveau. Det system, vi kører med i dag, danner ikke baggrund for, at vi har krav på at aftale et bestemt tempo i efterforskningerne med bevillingshaveren. Det er lige præcis det, der mangler her i landet, plus selvfølgelig det problem, at det er et monopol og ikke et konkurrencebillede, der tegner sig med hensyn til vor sokkel. Det er de to hovedproblemer.

Tilbage til hr. Arne Christiansen, som spørger om noget med valutafordelene og siger, at en inddragelse af koncessionen ikke i sig selv skaber valutafordele. Jeg er nødt til at sige, at det, de her lovforslag går ud på, ikke er en inddragelse af koncessionen. Jeg vil helst have, at man anvender en korrekt sprogbrug til at karakterisere det, vi gør, og det er jeg også nødt til selv at gøre. Hr. Arne Christiansens etikette er ikke korrekt – det kan også være en videre kommentar til noget, hr. Arne Melchior har været inde på; der er ikke tale om, at der med disse lovforslag og deres gennemførelse flyttes værdier fra bevillingshaverne over i statens kasse. I den forstand er der ikke direkte tale om nogen overflytning, hvor man så skaber – bang – en fordel.

Det afgørende er, at vi får skabt handlefrihed for folketinget til at indrette et nyt regime på vores sokkel, hvor de vilkår, andre selskaber skal til at arbejde på, i højere grad vil afspejle samfundets interessers varetæelse forsyningsmæssigt, valutabevaringsmæssigt med hensyn til gevinsterne i Danmark, industrimæssigt med hensyn til at sikre dansk erhvervslivs større andel i aktiviteterne, og selvfølgelig også skattemæssigt, således at de

meget store værdistigninger, der ligger på netop det her område, garanteres at komme befolkningen til gode og ikke på forskellige måder siver ud af landet som følge af, at hele det system, hvormed vi kan varetage vore interesser, er for svagt.

Så spørger hr. Arne Christiansen, om fristerne er rimelige og realistiske, og her tænkes på fristerne i areallovens § 2 med hensyn til de forskellige funds, hvad skal man sige, gang op igennem kategorierne. Det er de. Det er de frister, olieselskaber kender fra andre lande. Det er jo et gennemgående træk, at det, som i en dansk sammenhæng af mange gode historiske grunde virker nyt og anderledes, er kendte forhold for olieselskaber. I det hele taget må man sige, at vi adskiller os fra mange lande på grund af forhistorien, men også fordi man i andre lande, hvor man er i gang på området, jo har olieselskaber, som er vant til at arbejde forskellige steder og ikke har den bevillingsmæssige situation, vi kender.

Hr. Arne Christiansen spørger om, hvilke selskaber der står i kø. Nu synes jeg ikke udtrykket »stå i kø« er særlig passende. Det ligger i øvrigt sådan, at jeg i TV blev spurgt, om der er interesse, om der er selskaber, der står i kø, og om vi vil kunne have vilkårene parat. Jeg sagde dertil: ja, man kan vel sådan set svare ja til begge spørgsmål, og så forklarede jeg lidt nærmere, hvad det var. Senere hørte jeg i den TV-udsendelse, at en TV-journalist sagde, at nu siger energiministeren, at selskaberne står i kø, og det er det, jeg nu kan forstå at man har hæftet sig ved. Jeg synes ikke, det er en rigtig beskrivelse, for det kommer an på en vurdering af de vilkår, der bliver tale om konkret, når man udbyder. I første runde er det meget løsere, for da regner vi med, at det kun skal være forundersøgelse, hvor flere selskaber samtidig kan være i gang, uden at de får egentlige eneretsbevillinger og ret til dybe borerer osv.

Jeg kan melde, at den interesse, som der fra tid til anden har været redegjort for, også over for det energipolitiske udvalg, ikke er blevet mindre på det sidste. Jeg vil i øvrigt finde det mere korrekt, hvis man ønsker oplysninger om, hvilke selskaber der har meldt sig som interesserede, og lidt om hvordan og hvorledes, at drøfte sådan noget i folketingsudvalget fremfor at nævne forskellige selskaber her.

[Energiministeren]

Med hensyn til oliekøbet spørger hr. Arne Christiansen, hvad man vil gøre, om ikke det bare er fordyrende, når det statslige olieselskab ikke også er inde i raffinering, distribution osv. Nu er det jo indrettet som en køberet og ikke som en købepligt, og der er en option, der skal udøves med en vis tidsfrist. Det vil sige, at det er umuligt på nuværende tidspunkt at sige, hvor meget D.O.N.G. på et eller andet tidspunkt kan og ikke kan.

Hele vores tankegang i regeringen er, at med hensyn til graden af engagement på disse videregående områder, hvor der bestemt også er en samfundsinteresse i at sikre, at vi ved, hvad der foregår, vil udviklingen ikke blive et produkt af en politisk beslutning ovenfra og nedefter om, at sådan skal det være. Det vil være et produkt af en kommerciel udvikling. Hvis selskabet kan lave noget, der er fornuftigt på et markedøkonomisk hensigtsmæssigt grundlag, så vil det være det afgørende argument for, at selskabet går ind på de områder. Jeg ser altså ikke, at der er nogen grund til på forhånd at anlægge en restriktiv eller statisk vurdering af, hvordan billedet kan komme til at se ud på et tidspunkt.

Hr. Arne Christiansen er også inde på det såkaldte down time-problem – for nu at tale det her nye oliedansk – den tid, hvor man ikke kan bruge lastebøjesystemet. Der er mange, der har nævnt det, vi så oppe i Norge, da energipolitisk udvalg var deroppe, nemlig en lastebøje kombineret med et lageranlæg. Jeg skal om det spørgsmål sige, at det, man sammenligner med deroppe, er et fuldstændig anderledes anlæg. Det er en investering, hvor selve lastebøjen koster omkring 500 mill. kr. i oktober 1979-priser. Men lageranlægget er jo en integreret del af hele Statfjordkomplekset og prisen for Statfjord A omkring 8 mia kr. Den vil nok blive mere end 10 mia kr. for Statfjord B-plattformen. Det er altså en helt, helt anden størrelsesorden af investeringer end lastebøjesystemet på Gormfeltet i den danske sammenhæng.

Der er også tale om, at det lageranlæg har en kapacitet, der svarer til omkring 20 dages produktion i Statfjordfeltet. Hvis man på Gormfeltet skulle lave en lagerfacilitet i forbindelse med lastesystemet, der havde en lige så stor kapacitet i forhold til produktionen, ville man komme op på omkostninger, der gjorde det helt oplagt urentabelt sammenlig-

net med en rørledning. Hertil kommer hele det tekniske problem med ilandføring af kondensaterne, som langt bedre sker i en rørledning end på den anden måde. Det kommer oven i det, vi har diskuteret her. Derfor tror jeg, at der er megen rimelighed i at udlægge bevillingshavernes seneste skridt på dette punkt som en erkendelse af, at de argumenter, der har været ført frem i 2 år omkring ilandføringsmetoden, faktisk er korrekte.

Til sidst spørger hr. Arne Christiansen, om det er EF-medholdeligt. Ja, det er helt bestemt regeringens opfattelse. Disse lovforslag kommer jo ikke igennem regeringens lovforberedende maskine, uden at også det spørgsmål er grundigt overvejet. Det er sådan set, hvad jeg mener det er nødvendigt at sige om det spørgsmål.

Til fru Annelise Gotfredsen vil jeg sige, at jeg selvfølgelig – det er i forlængelse af de allerførste bemærkninger, jeg gjorde – bed mærke i, at fru Annelise Gotfredsen sagde, at man fra konservativ side gerne så en forhandlingsløsning – jeg havde nær sagt: hvem gør ikke det? – der ligner lovforslagene. Jeg er nødt til at bede om at blive korrigeret, hvis det ikke er det, der blev sagt. Jeg skal ikke her sige, at det var da interessant.

Det vil altså sige, at de konservative nu har forladt positionen fra 21. oktober 1980, hvor man meget klart og direkte sagde til regeringen, at dette storsindede tilbud, der nu var blevet lagt frem fra A. P. Møller, burde regeringen sige ja og mange tak til. Jeg forstår, at det er en nyvurdering, som altså betyder, at indholdsmæssigt er det, regeringen har lagt frem, faktisk noget, som det konservative folkeparti åbenlyst erkender er i samfundets interesse, hvis det kunne gennemføres. Her har de konservative så den betingelse, at kun det, som kan gennemføres i en forhandling med bevillingshaverne, vil de konservative lade blive realiteten. Det vil altså sige, at med hensyn til, hvad der burde være gennemførligt for samfundet, opererer de konservative her i salen frivilligt og åbenlyst med, at deres stillingtagen til syvende og sidst er underlagt en vetoret fra bevillingshaverens side. Det synes jeg illustrerer, at indholdsmæssigt er det, der er lagt op, rigtigt, men man ønsker, at det skal gennemføres ved forhandling.

[Energiministeren]

Jeg erkender åbenlyst og direkte, at hele den diskussion selvfølgelig er en politisk, seriøs diskussion i sig selv. Det, jeg har villet understrege her, er altså endnu en gang, at indholdet i det her er, at hvis det kunne gennemføres ved en forhandlingsløsning, så var det i orden. Så må vi se, hvordan udviklingen går. Men jeg synes, det er meget væsentligt, at det er klart.

Der blev også af fru Annelise Gotfredsen spurgt, hvorvidt selskaberne overhovedet vil komme, hvis vi lovgiver. Jeg skal ikke gennemgå udviklingen i andre lande, hvor man har haft situationer, der minder meget om den, vi befinder os i nu, og hvor det afgørende er, om vilkårene til syvende og sidst er sådan, at selskaberne stadig væk tjener penge. Det tyder alt bestemt på at vilkårene vil være, hvis vi gennemfører det, vi lægger op til.

Så er der spørgsmålet om, hvorvidt der er borerigge nok overhovedet, verdens bestand af rigge er ikke stor nok til, at fristerne vil kunne holde, osv. Det er heller ikke nogen fast, given størrelse, og jeg synes også, det er naturligt at erindre om, at vi med et større ambitionsniveau i Danmark også burde kunne producere den slags udstyr. Vi er en stolt skibsbyggeration og burde også kunne gå ind på dette område. Noget af det, jeg tror kan blive et indirekte resultat af et moderne system på dette område, er bl. a., at dansk industri får mere del i aktiviteterne, og det her kan og skal ikke vurderes på en meget, meget kort sigt. Men bortset fra det viser det sig, at de steder i verden, hvor bevillingssystemerne er sådan, at der er et krav om aktiviteter og arbejdsprogrammer – det kan vi se bare syd for grænsen ude i Nordsøen, på tysk område er der visse tidsterminer, der skal opfyldes, for at man kan bevare bevillingerne – kan man godt få borerigge. Så det er sammenhængende med de vilkår, der styrer aktiviteterne.

Hr. Maisted kombinerer diskussionen om valutafordele med en betragtning om, at ingen dansk minister kan forhindre, at olieselskaberne haler pengene ud af landet. Hvis vi var enige om at forhindre det, så var den virkelige løsning vel, at vi lod olieselskaberne lave det, vi virkelig har brug for at de laver, hverken mere eller mindre. Det egentlige var, at de skulle arbejde som entreprenører for det danske samfund, sådan at de internatio-

nale olieselskaber med deres enestående ekspertise lavede lige præcis det, vi ikke selv endnu kan lave i Danmark, og fik penge, afregnet ved kasse 1. De skal selvfølgelig have en god betaling, men selve indkasseringsen af de værdigråd, der måske ligger i vores undergrund, må komme os til gode. Jo mere vi nærmer os en sådan entreprenørstatus for selskaber, der ellers, hvis de sad på tingene, trak overskuddet ud af landet, jo bedre løsning var det. Dertil kan vi ikke nå på kort tid, det vil tage mange, mange år, men det burde være en fælles national interesse at styre i den retning i hvert fald.

Til hr. Kalnæs, som ønsker at understrege, at indvindingen skal tilrettelægges ud fra hensynet til samfundets behov og samfundets energipolitik forsyningsmæssigt osv., må jeg sige, at det bestemt er hensigten. Det er også tilkendegivet i denne sammenhæng i forbindelse med det, der står om godkendelse af indvindingsplaner, og det vil også være et vilkår, som vil være indeholdt i forslaget til ny undergrundslov generelt. Det er også et svar til, så vidt jeg husker hr. Waldorff, som taler om, at man kan tømme ressourcerne hurtigt, og en anden ordfører har talt om, at de vil få lov at blive liggende.

Det er ikke muligt på forhånd for folkettinget eller en hvilken som helst regering at sige, at om 10 år vil vi accelerere, og om 15 år vil vi det modsatte med hensyn til indvindingstakten, for vi ved ikke, hvor mange ansøgninger der kommer om 5 eller 8 år om tilladelse til indvinding og produktion. Det afhænger af masser af ting, og vi ved heller ikke nøjagtigt, hvordan energisituationen er til den tid. Når vi har givet en tilladelse, kan vi ikke give os til at lave om på det, for de investeringer, der konkret kræves i en bestemt indvindingsplan, skal selvfølgelig kunne foretages i tryghed. Men fra tilladelse til tilladelse må hensyn kunne varetages. Men generelt har vi i øjeblikket brug for, at der sker mere. Det kan da være, at vi i 1997 har brug for en vis pause, hvad ved jeg. Det afgørende er princippet om, at det selvfølgelig skal være samfundets interesser, der overordnet er styrende for indvindingsforløbet.

Så savnede hr. Kalnæs noget om statsdeltagelse, men det er ikke, jeg havde nær sagt hverken i denne runde af lovgivningen med disse tre lovforslag eller i undergrundsloven nødvendigvis noget, der skal låses fast. Her

[Energiministeren]

drejer det sig om reguleringer, der skaber den reelle baggrund for, at vi får handlefrihed her i folketinget til at lave de nye vilkår i forbindelse med undergrundsloven. Det er ikke de her lovforslag, der definerer statsaktiviteter på området. I forbindelse med den kommende undergrundslov vil det heller ikke være et lovgivningsanliggende i den forstand, ud over at vi skal fastslå, at sådanne vilkår vil kunne tages med i serien af vilkår, når vi laver de konkrete koncessioner, runde for runde, når vi udbyder nye blokke. Det vender vi tilbage til.

Jeg tror, at vi under udvalgsarbejdet kan klargøre nogle af de andre spørgsmål, hr. Kalnæs har rejst, hvor store arealer man kan bevare frem til midten af 1988 osv. Det er sådan, at disse forskellige kategorier af olieforekomster, oliefelter, skal gøres op på de tidspunkter, hvor der sker tilbagelevering af arealer. Det er kun for de sidste 25 pct., det i 1985 er aktuelt, og det er kun for dem, der ligger i de områder, der kan blive tale om 2 år mere, så vi nærmer os 1987, og hvis man siger, at de er kommercielle, så har man et år ekstra til at vurdere i. Der bliver mindre og mindre at gøre op på hvert af tilbageleveringstidspunkterne. Det er ikke sådan efter lovforslaget, at alt det, man finder, kan man have liggende til 1988.

Så er der spørgsmålet om, hvorfor der ikke er pligt til at sende al olie og kondensat gennem rørledningen. Ja men det er jo ikke sikkert, at det vil være økonomisk og teknisk rigtigt fra ethvert felt, uanset hvor det ligger. Derfor er det nødvendigt at have en bestemmelse om, at man kan undtage noget, hvormod det dér, hvor det bestemmes, at der er pligt til at ilandføre på den måde, selvfølgelig skal ske. Og det er fra de felter, værdien af produktionen skal gøres op med hensyn til det, vi kalder profitelementet i transportbetalingen.

Det er i øvrigt værd at understrege, at det vil være et gennemgående træk hos os i fremtiden, ligesom det er det alle andre steder, at myndighederne bestemmer metoden til ilandføring af olien, det er altså ikke noget, der kun går på den nuværende bevilningshaver.

Til fru Lone Dybkjær vil jeg sige, at jeg er enig i, at Danmark ikke er det eneste land, der har ændret, men at vi måske er et af de få lande, hvor der ikke er ændret mere. Det

var noget i den stil, som blev udtrykt. Jeg tror, det er det, der er karakteristisk.

Og så om spørgsmålet om bemyndigelser: jeg synes, det er rigtigt at sige, at jeg er indstillet på en gennemgang i udvalget for at se, på hvilken måde vi under opretholdelsen af det sigte, hvis der er enighed om det sigte, der er, eventuelt kan konkretisere det. Jeg har i øvrigt en mere principiell bemærkning lidt senere i forbindelse med noget, hr. Arne Melchior sagde, om selve spørgsmålet om bemyndigelser i lovgivning af denne karakter.

Hr. Arne Melchior kommer jeg til nu. Jeg tror, vi alle sammen er taknemlige over hr. Arne Melchior's indledende bemærkninger, hvor hr. Arne Melchior meget tydeligt slog fast, at det var med beherskelse, hr. Arne Melchior udtalte sig, fordi jeg mener, at det har givet en tydeligere forståelse af, hvad der ellers ville være blevet sagt.

Det at sige, at en henvisning til § 1 i den gamle undergrundslov er et nonsensargument, synes jeg ikke er helt så respektfuldt over for dette folketing og over for den lovgivning, der kommer ud af det. Hr. Arne Melchior er ellers ofte en af de smukkeste fortalere for, at vi skal opretholde respekten her. Det er en helt principiell, grundlæggende bestemmelse, der lægger grundlaget for, hvad der i øvrigt kunne laves i den, jeg vil ikke sige gode, gamle undergrundslov, men i den gamle undergrundslov. Det er bestemt ikke et nonsensargument at henvise til, at fundamentalt set er retstilstanden den, at værdierne i vores undergrund tilhører den danske stat. Jeg synes i hvert fald, det er et meget stærkt ord at kalde det et nonsensargument. Jeg vil sige det på den måde, at her er jeg ikke helt enig med hr. Arne Melchior.

Hr. Arne Melchior var også inde på, hvad fordelene er, for vi vil også gerne have nye udenlandske selskaber hertil, og spurgte, hvad der så er vundet. Jeg har allerede i det, jeg sagde til hr. Mønsted, peget på det. Det bliver på nye vilkår, nye selskaber kommer til, og hvis ikke vi gennemfører det, vi foreslår her, får vi ikke skabt den handlefrihed, der skal til, for at samfundet og folketinget kan stille disse nye vilkår op. Det er den indirekte fordel, samfundet har. Hertil kommer hele skattediskussionen og de andre ting.

Jeg vil også pege på, at der på olieområdet selvfølgelig ikke er lagt op til nogen

[Energiministeren]

favørpris for staten. Vi går ud fra en rimelig markedspris, men den faste organisering af anvendelsen af en væsentlig del af vores egen olie, der kan blive tale om, vil indebære fordele i resten af systemet.

Hr. Arne Melchior siger, at det er for stor en mundfuld, når ministeren vil tillægge sig selv så store bemyndigelser, og at det vil give problemer også i det daglige. Derom vil jeg sige, at det er jo i al beskedenhed ikke ministeren selv, der tillægger sig de her bemyndigelser. Det er noget, der foregår her i salen, det er folkettinget selv.

Det bringer mig til den næste principielle bemærkning, og det er, at hvis ikke folkettinget præciserer retstilstanden, hvad regeringen kan og ikke kan, gennem sådanne beføjelser, som kan kontrolleres osv., så betyder det ikke, at sådanne beføjelser ikke udøves rent faktisk, så betyder det, at de udøves af nogle, som folkettinget ikke kan kontrollere. Det er jo realiteten. Alle disse forhold, hvor der angives retningslinjer for, hvordan der skal træffes beslutninger som dem, man taler om i bemyndigelserne, drejer sig om noget, hvor der løbende bliver truffet afgørelser, men hverken af ministeren, som man kan gøre noget ved her i folkettinget, eller af folkettinget selv, men af den, der har bevillingen. Det er det, der er realiteten. Sådan som situationen er i øjeblikket, er det ikke en flytning af indflydelse fra folkettinget til regeringen. Det er en flytning til det offentlige selv, til folkettinget selv ved regeringen, af kompetence til at afgøre spørgsmål, som i dag afgøres alene af bevillingshaveren uden en egentlig mulighed for os for at få indflydelse. Det er realiteten i diskussionen om bemyndigelserne.

Når det er sagt, vil jeg sige, at jeg selvfølgelig er indstillet på under udvalgsarbejdet at gennemgå det hele fra ende til anden med henblik på, om det kan gøres på en måde, som kan give større tilslutning, end der allerede er.

Jeg slutter på dette tidspunkt, men har flere kommentarer. Det håber jeg at kunne komme tilbage til.

(Kort bemærkning).

Annelise Gotfredsen (KF):

Jeg vil gerne have lov til med det samme at ramme en pæl igennem ministerens fejlagtige opfattelse, at vi kan godtage indholdet af

denne lovgivning. Vi kan naturligvis ikke komme ind på alle detaljerne i dette lovforslag, men der er stribevis af regler, vi aldrig vil kunne gå med til.

Vi er principelt – og det er det, der har ligget i min tilkendegivelse – enige i, at der skal ske en modernisering af koncessionen, men regeringen har ifølge aftalen ikke krav på noget som helst, og derfor burde den vise større smidighed over for de tilbud, der har været fremlagt fra Dansk Undergrunds Consortium. Det er korrekt, at vi først og fremmest har vendt os imod det retsbrud, denne lovgivning er udtryk for. Det har intet at gøre med varetoret for nogen. Det har noget at gøre med, at vi ønsker at give befolkningen den beskyttelse, som den har krav på ifølge grundloven og almindelig aftaleret.

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Der var en hel del ting, som jeg skal tage op i anden runde. Jeg er meget glad for den meget beherskede tone hos energiministeren, men jeg vil gerne nu før pausen have lov at gøre én bemærkning, så der ikke skal være misforståelse på dette punkt. Det drejer sig om valutaforholdet, hvor ministeren siger: ja men når nye selskaber kommer, så kommer der også nye vilkår. Ja vel, men det har da ikke noget med valutaen at gøre, for mere end hundrede procent af, hvad der kommer op, kan man da ikke få, uanset hvem der tager det op. Og de nuværende koncessionshavere har jo tilbudt, at hundrede procent ilandføres og sælges her. Ergo kan man altså ikke få mere, uanset hvilket navn der står på skibene og på olieplatformene.

Anden næstformand (Ninn-Hansen):

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 19.30.

Mødet udsat kl. 18.27.

Mødet genoptaget kl. 19.30.

Forhandlingen genoptoges.

Statsministeren (Anker Jørgensen):

[Statsministeren]

Den kritik, der har været af de af energiministeren fremsatte lovforslag, mener jeg ikke har været særlig voldsom. Jeg er af den opfattelse, at hovedkritikken imod regeringen ikke går på, i hvert fald ikke i udpræget grad, selve lovforslagene og deres indhold, men mere på dette, at det desværre ikke er lykkedes regeringen at få et forlig i stand med A. P. Møller.

Det, der er interessant ved den debat, der har været, er også, at der er flere, der ellers har været kritiske over for regeringen, som har givet udtryk for, at der er en hel del i regeringens lovforslag, som i og for sig kunne være ganske godt materiale til eller grundlag for en egentlig aftale. Jeg vil gerne sige, at det forekommer mig at være helt nye toner, som vi naturligvis i regeringen med glæde har noteret os. Jeg mener også, at det kan tages som et udtryk for, at regeringen har gjort rigtigt ved at fremme lovgivningsprocessen, således at folketinget har en konkret mulighed for at vurdere, hvorledes en lovgivning skal se ud, men også for at vurdere, hvad et forlig eventuelt skulle indeholde.

Der er fremkommet flere opfordringer til genforhandling. Dem har der jo været mange af i hele den forløbne periode. Om det vil jeg kun sige, at dem er jeg naturligvis meget villig til at lytte til, men på sin vis er det overflødig, for regeringen har indtil dette øjeblik udnyttet enhver mulighed for forhandling.

Hr. Arne Christiansen gjorde den bemærkning, at det måske hos regeringen lå sådan, at man først besluttede, hvilket mål man ville nå, og så forhandlede man. Om det vil jeg gerne sige, at det tager jeg ikke som en kritik. Det tager jeg som en anerkendelse – det er ikke sikkert, at det var ment sådan. Jeg mener, det rigtige må være, at regeringen markerer, hvad den vil, og det, den vil, er det, der er nedfældet i lovforslagene, i øvrigt også det, der var nedfældet i regeringens forhandlingsoplæg af 22. februar sidste år. Så skal man forhandle og prøve, om man kan få det igennem, og kan man ikke, ja, så har vi jo ikke haft andre muligheder end lovgivningens vej. Jeg synes altså, det er vigtigt at starte med, hvad man vil nå, og så prøve, om man ad forhandlingens vej kan nå det eller nå det så tæt på som muligt.

Der har i debatten – jeg tror, det var af hr. Poul H. Møller – været fremsat det synspunkt, at begge parter beskylder hinanden

for at have afbrudt forhandlingerne. Jeg vil ikke her begynde og sige æh-bæh-buh, det er ikke mig, det er den anden. Men jeg vil i hvert fald sige som en kendsgerning, at den 10. december sidste år kom der et sidste udspil fra A. P. Møller, som blev markeret som værende et absolut sidste tilbud. Det er ikke noget, jeg alene siger, det er noget, som også står på prent. Jeg ved også, at folketingets partier er bekendt med denne absolutte tilkendegivelse af 10. december. Det er en kendsgerning, tror jeg, næppe nogen i dette ting vil benægte, bortset fra fremskridtspartiet, der ville have sagt: ih, hvor er det godt, og det skulle vi bare have accepteret.

Fru Annelise Gotfredsen udtalte, at vi nærmest var i en situation, hvor der var tale om retsløse tilstande. Må jeg sige til fru Annelise Gotfredsen, at jeg betragter nu ikke det som retsløse tilstande. Det, regeringen lægger frem, efter at der har været forhandlet, er lovgivning, og lovgivning er det at etablere retstilstand på et område, hvor det altså ikke ved forhandling har været muligt at etablere sådanne retstilstande.

Fru Annelise Gotfredsen har også spurgt om koncessionen ikke er omfattet af grundlovens § 73. Jeg kan sige klart ja til, at det er en koncession, naturligvis. Men jeg kan også sige, at det er helt fast antaget, altså en fast antaget lov- og retspraksis, at dette ikke forhindrer, at love kan fastsætte særlige normer, der bestemmer denne ret nærmere. Det er netop en sådan nærmere ret til regulering af eneretsbevillingen, der er tale om, og i den forstand er det omfattet af § 73.

Hr. Maisted har talt dramatisk om de røde, der har fremsat disse lovforslag. Hr. Maisted sagde også, at regeringen har fået modstand, og det mente hr. Maisted oven i købet var samfundsnyttigt eller samfundsgavnligt. Det kan man have sin mening om, men der er én ting, jeg godt endnu en gang vil benytte lejligheden til at understrege: efter regeringens bestemte opfattelse gås koncernen A. P. Møller ikke for nær. Vi mener, at det er absolut hævet over enhver tvivl, at også ved gennemførelsen af denne lovgivning er der sikkerhed for, at koncernen vil kunne få en forentning – jeg tror endda uden at overdrive at kunne sige: en absolut rimelig forrentning – af den kapitel, der er investeret, og derudover gives der jo nogle forrettigheder også i

[Statsministeren]

fremtiden, som er udtryk for, at man bestemt ikke går A. P. Møller-koncernen for nær.

Det er også blevet sagt – jeg tror, det var hr. Arne Christiansen, der sagde det – at staten vil selv. Ja, staten vil selv etablere en olierørledning, men det kan da ikke være så overraskende, specielt ikke for hr. Arne Christiansen, for vi har jo begge siddet i en regering, der i fællesskab tilkendegav, at vi ønskede en statslig olierørledning. Det vil sige, at det er noget, som hr. Arne Christiansen og jeg skulle kunne blive ubetinget enige om. Alligevel har regeringen været mere liberal, idet vi under forhandlingerne med A. P. Møller klart har tilkendegivet, at vi gerne ville slå, jeg havde nær sagt halv skade med 50:50 investering i en sådan olierørledning.

Det er også blevet sagt, at regeringen med disse lovforslag sigter imod statsdrift og socialisering, og der blev nævnt nogle andre ting. Jeg har ikke noget imod, at man kalder det det andet, men det, vi rent faktisk vil, er at spille på flere strenge, som fru Lone Dybkjær gav udtryk for det. Vi vil netop have, at der ikke kun er én, der skal forpagte Danmarks undergrund. Vi vil netop bryde et monopol. Det har vi altid ønsket i socialdemokratiet, og vi har også altid hørt, at liberale partier var modstandere af monopol. Det er altså det, vi vil: bryde et monopol, skabe konkurrence, eller, som det blev sagt lidt mere lyrisk: spille på flere strenge.

Det er også under debatten blevet sagt, at det, vi her gør, vil være forsinkende for en egentlig efterforskning og udnyttelse af Danmarks undergrund. Det er også blevet sagt, at lovgivningen, når den er vedtaget, vil få opsættende virkning. Det sidste tror jeg at man skal spørge om og også få svar på under udvalgsarbejdet.

Om selve spørgsmålet om forsinkelse i al almindelighed ved denne lovgivning vil jeg sige, at der er én ting, der efter regeringens opfattelse er bombesikkert, nemlig at hvis vi ikke foretog os noget, hvis vi lod koncessionen løbe videre, så ville der blive tale om en enormt langsom efterforskning og udvikling af ressourcerne i Danmarks undergrund. Det er klart, at det tager nogen tid med lovgivning, men når lovgivningen er gennemført, så lukker det op for nogle muligheder og for et tempo, som under alle omstændigheder vil blive betydelig større end det tempo, der i øjeblikket præsteres på de nuværende kon-

cessionsvilkår. Jeg har ikke dermed i og for sig kritiseret A. P. Møller, men jeg siger »på de nuværende koncessionsvilkår«.

Der er én ting, man generelt må sige, fordi der ude i befolkningen måske kan være en fornemmelse af, at når vi nu laver det her, så kommer der lynhurtigt i stride strømme olie op af Danmarks undergrund. Selv når vi gør det på den bedste og mest effektive måde med lovgivning eller forhandling, hvordan det end gøres, så er hele den proces, der foregår forud for efterforskning og udvinding, så langsommelig, at man ikke skal regne med lynhurtig fremme af de ting, vi gerne vil fremme. Men igen: lovgivningen fremmer det mere. Og selvfølgelig, hvis et forhandlingsresultat kunne opnås, fremmer det det mere end bare at lade stå til.

Om olierørledningen skal jeg ikke sige mere, men der er én ting, jeg har lagt mærke til her i dag: der er ikke én eneste af ordførerne eller talerne, der har sagt et ord om, at hvis staten skal lave en olierørledning, så bliver det dyrt, men hvis A. P. Møller gør det, så bliver det billigt. Hvordan kan det nu være? Det kan være, at man ikke nåede at læse Berlingske Tidende i går, fordi den vist ikke udkom i tilstrækkelig stor udstrækning, men der stod ellers, at A. P. Møller kunne gøre det for den halve pris. Jyllands-Posten er da vist udkommet, og den skrev, at A. P. Møller underbyder staten. Så gik der et sus igennem den del af den danske befolkning, som nåede at læse dette her: ja, det er det sædvanlige, når staten gør det, så er det dyrt; når det private initiativ gør det, så er det billigt. Men all right, det kan være, at det er, fordi denne meget eksakte oplysning ikke desto mindre er blevet dementeret af A. P. Møller selv.

Så er det også blevet sagt – det var vist af hr. Arne Melchior – at det ikke er befolkningen, der skal bestemme i den sag, vi nu står over for. I hvert fald efter Anden Mosebog skal man ikke følge flertallet, hvis dette flertal vil – nu oversætter jeg det sådan på jævnt dansk – noget ondt. Jeg kan sige, at jeg i hvert fald ikke har tænkt på at handle i strid med dette citat fra Anden Mosebog. Jeg vil gerne sige til hr. Arne Melchior, at det, vi egentlig vil fra regeringens side, er at gøre noget godt, gøre noget, som samfundsmæssigt er rigtigt, noget – jeg mener ikke, der ligger nogen umiddelbar fare i det, jeg nu siger – som i hvert fald yderligere hindrer, at

[Statsministeren]

Danmark kunne blive en bananrepublik. Alt- så med andre ord: det er noget godt, vi vil, og jeg beder hr. Arne Melchior om at forstå, at sådan er det efter vores bedste overbevisning, og jeg tror også, at der er ganske mange mennesker i vort samfund, der egentlig har den samme opfattelse. Men i øvrigt er det en mærkelig opfordring at udtale, at det ikke er befolkningen, der skal bestemme, og så selv om man gør denne tilføjelse i hvert fald i denne relation.

Det er interessant at bemærke, at hr. Maisted ville samle 60 underskrifter, så stadfæstelsen skulle udsættes til efter et valg, som altså skulle følge på en vedtagelse her i tinget. Det er også interessant at lægge mærke til, at hr. Ninn-Hansen uden for denne sal har givet udtryk for, at det, der egentlig skal til nu, er et valg – eller måske var det på en anden måde han mente, at befolkningen skulle have mulighed for at udtale sig i denne sag. Det er egentlig overraskende at høre, at der er partier, der i denne henseende er tilbageholdende med valgtanker, ligesom hr. Arne Melchior er det, partier, der ellers altid taler om, at regeringen truer med et valg. Der er altså partier her i tinget, der ligefrem råber på et valg – nå, det var altså alene fremskridtspartiet, der gjorde det fra talerstolen, men en enkelt repræsentant for de konservative har også givet udtryk for det uden for denne sal.

Jeg kan sige, at regeringens holdning er, at vi ikke synes, det er nogen god idé. Vi synes, det er tidkrævende, og vi ønsker netop ikke at gøre denne lovgivnings gennemførelse mere langsommelig end nødvendigt. Hvis der er forhandlingsmulighed, ønsker vi at få denne lovgivning gennemført. Jeg vil gerne understrege, at vi ønsker i så fald at få den gennemført med alle de vanskeligheder, som mange påstår der vil være. Der er ikke nogen mulighed for at slippe billigt igennem med en anden løsning.

Fru Lone Dybkjær gav på de radikales vegne udtryk for, at de radikale var klar til at tage et medansvar for denne lovgivning. Jeg har naturligvis også i den forbindelse bemærket synspunkterne om, at det bedste ville være en forhandlingsløsning, men vi er kommet derhen, hvor vi nu må sige, hvad vi mener om en lovgivning, og det er der altså givet udtryk for, at det er man klar til at tage et medansvar for. Jeg betragter det som no-

get afgørende, ikke specielt at de radikale gør det, men at der er et sådant tilsagn fra et flertal i tinget, som betyder, at regeringen har støtte og har et flertal bag sig til det, vi har lagt frem, ikke fra ende til anden, men i det væsentlige og i det principielle. Det er godt for den lovgivning, der nu skal arbejdes med, og det er også godt, hvis der skulle vise sig forhandlingsmuligheder.

Ikke mindst af hensyn til det sidste vil jeg gerne understrege betydningen af, at man har støtte i folketinget. Det er ikke nogen god situation for en regering, som skal forhandle med en modpart, som altså skal møde modstand, som hr. Maisted sagde det, fra en stor virksomheds side, at den ikke har et flertal og denne støtte bag sig, men måske oven i købet har en hel række partier, der igen og igen siger, at regeringen bare skal krybe til korset og acceptere. Det er derfor, jeg mener, at det er en udmærket og nærmest nødvendig ting, at der er givet dette afgørende tilsagn.

Jeg er glad for de opfordringer til forhandling, der er kommet også her i dag, og jeg vil lade denne opfordring gå videre til A. P. Møller. Jeg håber så, at det kan medføre, at der bliver nogle muligheder.

Jeg siger tak til dem, der har bakket regeringen op, stadig væk med de kritikpunkter, man kan have over for en række enkeltheder. Det, der er det afgørende, er, at der altså også i folketinget er et flertal, der betragter samfundsinteressen og -behovet som noget afgørende, noget, som fremfor alt skal tilgodeses i denne situation.

Min tak er derfor ikke så forfærdelig varm til de konservative, og den er slet ikke til stede, når det gælder fremskridtspartiet. Jeg vil dog alligevel sige til de konservative, at der egentlig var nogle lyspunkter, eller hvordan skal jeg sige det: nogle positive bemærkninger om regeringens forslag. Jeg mener, at det er vældig værdifuldt, at vi nu fra de konservative skal høre det rigtige og også positive, at det bestemt er nødvendigt at ændre koncessionen, og at der ikke er én hos de konservative, sikkert heller ikke hos venstre, der tør sige, at vi bare skulle have sagt ja og amen til det, der skete i december måned.

Tidligere har der nok nærmest været den situation, at regeringen blev opfordret til at acceptere A. P. Møllers endog første tilbud. Hvis vi havde fulgt det råd i regeringen, så tør jeg sige, at det i forhold til det problem,

[Statsministeren]

vi nu står over for, ville have været en katastrofal beslutning. Det, jeg her siger, gælder egentlig også en beslutning, der havde været baseret på A. P. Møllers tilbud af 10. december sidste år.

Den sag, vi står over for her, er en sag af stor betydning. Den er af stor betydning for energisikkerheden. Det er eksempelvis i dag nævnt, at vi lever i en urolig verden. Ikke mindst i Mellemøsten, men også i andre områder, hvorfra vi får den ene eller den anden form for energi, er usikkerheden stor, og det er en grund mere til at være meget opmærksom på det problem, der hedder Danmarks energisikkerhed. Dette her er ikke en løsning på alle vores energiproblemer, men det er et afgørende bidrag, hvis vi håndterer sagen rigtigt, til løsningen af vores energisikkerhedsproblemer. At det også, som det er sagt af mange, vil have en positiv virkning på økonomien, på valutaen, forstået på den måde, at når der kommer mere olie op, så sparer vi naturligvis også valuta, er også afgørende.

Derfor vil jeg ikke vige tilbage for at sige, at hvis vi havde fulgt de mange opfordringer, der er kommet til forhandling, baseret på accept af det, som de nuværende koncessionshavere mente var tilstrækkeligt – den linje, man dér anlagde, var skadelig, men forhåbentlig ikke mere skadelig, end at det er muligt at redde tingene hjem på en fornuftig måde – så ville vi have tabt væsentlige samfundsinteresser på gulvet. Det kan vi naturligvis ikke acceptere, og folketinget og regeringen ville naturligvis heller ikke kunne være det bekendt, hvis det var endt sådan.

Jeg bør for en ordens skyld sige, hvad jeg har sagt før, at jeg betragter A. P. Møller-koncernen som en god dansk virksomhed, som har og igennem historien har haft en kolossal stor betydning for erhvervsudviklingen i Danmark. Jeg har heller aldrig været i tvivl om, at man ud over at tænke på de forretningsmæssige interesser også har haft den interesse at tænke nationalt. Det gælder ikke blot koncernen som helhed, det gælder også dens nuværende øverste indehaver og leder, hr. Mc-Kinney Møller. Men selvfølgelig må jeg understrege, at hr. Mc-Kinney Møller og A. P. Møller-koncernen som sådan har nogle privatøkonomiske interesser, som skal tilgodeses, eller som kommer stærkt ind i billedet. Det er ikke sikkert, at de i alle situationer

falder sammen med samfundets, og jeg mener at kunne påvise, at der er nogle situationer og nogle områder, hvor disse to ting ikke er faldet helt sammen. Det er det, vi skal have rettet op på med lovgivning eller på anden måde.

Derfor vil jeg sige, at hvor A. P. Møllers og samfundets vitale interesser kolliderer, dér må regering og folketing selvfølgelig være dem, der varetager samfundets interesser. Og hvis vi i det forhold kommer til at stå for svagt og usikkert, så er det samfundets interesser, der ikke i tilstrækkelig udstrækning bliver tilgodeset. Til beder jeg folketingets medlemmer om at lægge sig på sinde.

Derfor vil jeg sige endnu en gang, at det næsten ensformige eller monotone krav, der har været om, at regeringen skulle forhandle på A. P. Møllers grundlag, ikke har styrket regeringens position. Det kunne i sig selv være mindre vigtigt for nogle partier i tinget, men det har heller ikke styrket folketingets position og heller ikke mulighederne for en forhandlingsløsning. Det vil jeg gerne understrege meget stærkt.

Jeg kan på regeringens vegne sige, at vi ønsker – og vi håber, at folketingets flertal vil stå bag det – at alle afgørende punkter i de lovforslag, vi nu har fremsat, bliver gennemført, helst ved forhandling. Det har ligget meget, meget tungt med det indtil dette øjeblik, men ellers må der ikke herske tvivl om, at folketinget er indstillet på at gennemføre den lovgivning, som her er fremlagt. Jeg føler trods alt, at denne holdning er blevet noget stærkere ved denne første behandling af regeringens tre lovforslag.

(Kort bemærkning).

Annelise Gotfredsen (KF):

Det er nogle bemærkninger, statsministeren gjorde om grundloven, der kalder mig herop. Udtalelser fra statsministeren, som jo er grundlovens vogter, er af stor interesse for os alle.

Statsministeren har nu erklæret, at koncessionsrettigheder falder ind under grundlovens § 73 beskyttelse. Siden 1845 har det været fast praksis at give fuld erstatning ved indgreb i sådanne rettigheder, men statsministeren nævner nu, at det er fast praksis, at man ved nærmere regler kan gribe ind i § 73-beskyttede rettigheder uden erstatning. Jeg

[Annelise Gottfredsen]

vil derfor bede statsministeren oplyse helt konkret, hvilken fast praksis det er, statsministeren her hentyder til.

Og så kan jeg da udtrykke forundring over, at industriministeren, som har ansvaret for 1976-aftalen, endnu ikke er kommet til stede her i salen.

Formanden:

Så går vi til ordførernes anden omgang. Hr. Hans Hækkerup.

Hans Hækkerup (S):

I bemærkningerne til lovforslaget nævnes de stigende energipriser. Det er en af de grunde, der nødvendiggør en ændring af koncessionen, og jeg lagde mærke til, at hr. Arne Christiansen helt rigtigt gjorde opmærksom på, at oliepriserne fra 1973 til 1976 steg hurtigere, end de gjorde fra 1976 til 1981.

Jeg vil godt sige, at der er nogle ting, man må tage i betragtning, når man laver sådanne sammenligninger. Det er nemlig sådan, at de nye olieprisstigninger kom oven i den første prisforhøjelse. Vi var faktisk i en situation, hvor vi endnu ikke havde nået at overvinde den første oliekrise, før den anden oliekrise kom.

Der var også en bemærkning om, at det ikke er energipriserne, der skaber de økonomiske problemer. Det er jeg heller ikke helt enig i. Tværtimod er det faktisk sådan, at hvis vi i dag havde de samme energipriser som før 1973, så ville vi, alt andet lige, ikke have underskud på betalingsbalancen.

Jeg kan i den sammenhæng ikke lade være med at sige, at den fortjeneste, som olieselskaberne, herunder Dansk Undergrunds Consortium, får, mangedobles i en situation, hvor oliepriserne fordobles, fordi omkostningerne normalt vil være uændrede, når oliepriserne stiger.

Der blev stillet et spørgsmål om, hvordan staten kan opnå en fordel ved at ændre koncessionen, når der er tale om en erstatningsfri regulering. Jeg vil godt sige, at fordelen for samfundet ikke ligger i, at vi tager noget fra Dansk Undergrunds Consortium. Fordelen for samfundet ligger i, at vi åbner mulighed for en øget efterforskningsaktivitet i Nordsøen på moderne vilkår, og at vi gen-

nem en bedre planlægning og styring kan opnå en bedre udnyttelse af vore ressourcer.

Der kom også nogle bemærkninger om den fordel, vi opnår for valutabalancen ved at gennemføre en ændring af koncessionslovgivningen. Hr. Arne Melchior mente øjensynlig, at det afgørende var, at olien blev ført i land i Danmark. Lad mig blot sige: det er også vigtigt, men ikke nødvendigvis afgørende for betalingsbalancevirkningen. Den vigtigste årsag til, at man får en bedre betalingsbalance ved at gennemføre de lovforslag, det lovkompleks, som nu lægges frem, er, at vi får en øget efterforskning. Denne øgede efterforskning medfører en øget produktion og dermed nedbringelse af betalingsbalanceunderskuddet.

Jeg vil også godt sige, at sådan som reglerne er i dag, er det sådan, at de multinationale selskaber får 70 pct. af det overskud, der indtjenes i Dansk Undergrunds Consortium, og som hr. Maisted så rigtigt sagde, kan vi ikke forhindre dem i at sende pengene ud af landet. Men det gælder vel at mærke kun med de regler, vi har i dag.

Det er derfor af stor betydning, at vi på de nye områder får en større dansk deltagelse, den være sig statslig eller privat, en større dansk deltagelse end de 30 pct., som A. P. Møller-selskaberne repræsenterer i Dansk Undergrunds Consortium.

Desuden vil de beskatningsregler, som vi fremsætter forslag om til efteråret, komme til at betyde, at en større del af den milliardfortjeneste, som Dansk Undergrunds Consortium eller D.O.N.G. eller andre selskaber indtjener, vil tilfalde det danske samfund. Det hjælper også på betalingsbalancen.

Endelig vil man gennem statslig deltagelse kunne skabe baggrund for opbygning af en dansk offshore-industri, så der på længere sigt kan skabes øget beskæftigelse i den danske industri. Derfor er den måde, vi håndterer denne sag på, en vigtig forudsætning for, at vi kan få underskuddet på betalingsbalancen ned og få genskabt den fulde beskæftigelse.

Ervin Jensen (S):

Flere ordførere har været inde på problemerne med en rent statslig olierørledning. For det første er forholdet det, at de fleste lande omkring Nordsøen med nogenlunde

[Ervin Jensen]

stor olie- og naturgasproduktion i højere grad end herhjemme har et statsligt engagement både i den egentlige udvinding og i forsyningsledet. I de senere års aftaler er det helt normalt, at landenes egne statselskaber har interesser på over 50 pct. Derfor er en rent statslig olierørledning ikke af samme betydning i disse lande.

For det andet er det ikke rigtigt, som A. P. Møller påstår i sit brev til folketinget, at staten er uden erfaring i anlæggelse af ledninger til fremføring af energiformer. Det er det statslige selskab D.O.N.G., som løser opgaven i forbindelse med naturgasprojektet, og det er det eneste danske selskab, som har og som vil få en udbygget erfaring på dette område. Indtil nu har D.O.N.G. jo løst opgaven tilfredsstillende, og det vil det nok også fortsætte med.

Flere ordførere har i dag – og i øvrigt også i den debat, der har været i dagspressen – fremført, at de tre lovforslag giver flere bemyndigelser til ministeren, end rimeligt og normalt er. Sammenligner man lovforslagenes bemyndigelser med forholdene i Norge, vil man se udviklingen frem til moderne koncessionsprincipper, som i høj grad bygger på bemyndigelser til den til enhver tid siddende energiminister eller olieminister. Det ændrer imidlertid ikke ved, at vi i socialdemokratiet er indstillet på under udvalgsarbejdet at se nærmere på disse bemyndigelser. Viser det sig, at vi ved en konkretisering af lovteksterne kan opnå samme resultat, ønsker vi ikke at fastholde de indføjede bemyndigelser. De er jo ikke noget mål i sig selv, og efter socialdemokratiets opfattelse er det afgørende, at vi sikrer samfundets interesser.

De fleste ordførere har i dag beskæftiget sig med forholdet mellem A. P. Møller og staten, og man har kun i begrænset omfang beskæftiget sig med den overordnede energipolitiske målsætning, som er baggrunden for disse lovforslag og hele denne sag. Jeg finder derfor, at der er grund til endnu en gang at understrege, at udgangspunktet må være, at vi får etableret løsninger, som tilfredsstillende hensynet til samfundet. Det har samfundet behov for. Derfor er det nødvendigt, at vi får ændret det nuværende koncessionssystem til et moderne og tidssvarende system, og de tre foreliggende lovforslag vil hjælpe os hermed.

Arne Christiansen (V):

Både statsministeren og energiministeren gav udtryk for, at regeringen ikke fandt kritikken særlig voldsom, og statsministeren sagde, at hvor den kom, gik den ikke så meget på lovforslagene som på mangelen på resultater i de hidtidige forhandlinger. Det er måske nok rigtigt, måske har vi været lidt for venlige i tonen, men jeg vil gøre opmærksom på, at det er en første behandling, hvor vi ikke skal ind i alle detaljerne, hvor der kan være grund til at sætte fingeren. Alvoren bliver ikke mindre, fordi det er fremført behersket.

Kritikken går på indgrebets etiske, moralske og juridiske karakter og på mangelen på dokumentation for det skøn, som regeringen har lagt til grund for det, den kalder erstatningsfri indgriben. Det er det centrale i kritikken på nuværende tidspunkt. Der bliver lejlighed til i udvalgsarbejdet at se på de efter min opfattelse mange detaljer, der skal efterforskes nærmere i alle tre forslag.

Statsministeren udlagde min betragtning om, at regeringen havde sat sig et mål og derefter tilrettelagt en forhandlingsprocedure, som noget naturligt og selvfølgelig. Sådan kan man selvfølgelig godt opfatte det. Min udlægning af det går på, at man har sat sig et mål, og så har man faktisk ikke bevæget sig. Bevægelsen har man overladt til modparten. Når man går ind i en forhandling, forudsætter det, at begge parter er parate til at give indrømmelser. Vi står og behandler lovforslaget, selv om man stadig holder en forhandlingsmulighed åben, men som det ser ud i øjeblikket med disse lovforslag, er det jo det oprindelige mål, man har sat sig, man nu lægger frem på bordet som en lov, man påtvinger den anden part.

Det er korrekt, når statsministeren siger, at jeg med statsministeren som regeringschef har drøftet statslig olierørledning og har været med til at foretage vurderinger; jeg tror også, at statsministeren vil medgive, at vi på det tidspunkt næppe havde ventet eller forestillet os, at bevillingshaverne ville anlægge det syn, man anlægger i dag, nemlig at man ville gå ind i et samarbejde om en olierørledning. Det overordnede synspunkt var den gang og er for mig stadig, hvis man skal gå ind på filosofien: gavner den forsyningsikkerheden? Det er ikke først og fremmest et spørgsmål af fiskal karakter. Derfor nævnte jeg også i min indledning, at her var et om-

[Arne Christiansen]

råde, hvor der var udsigt til en forhandlingsløsning på et givet tidspunkt efter de referater, der tilflød offentligheden fra forhandlingerne mellem DUC og regeringen. Vi kan så spørge, om det stadig er rigtigt, at forsynings sikkerheden spiller en rolle i forbindelse med en olierørledning. Jeg har noteret mig, hvad energiministeren sagde om Statoil-principperne. Jeg vil gerne forbeholde mig at stille nogle spørgsmål og få disse ting nærmere belyst i det udvalgsarbejde, vi skal have.

Statsministeren kom til sidst ind på nødvendigheden af disse indgreb af hensyn til usikkerheden omkring vor energiforsyning og sagde, at det var nødvendigt at afhjælpe denne usikkerhed. Jeg konstaterer her, at argumentationen hos statsministeren er anderledes end hos den socialdemokratiske ordfører, hvor beskæftigelsen er sat i højsædet, når det gælder indgrebene. Forsynings sikkerheden kan der også i høj grad sættes spørgsmålstegn ved med de indgreb, der foreslås her. Jeg pegede på det i mit første indlæg og skal ikke gentage det her. Jeg har min tvivl om, om vi får mere olie eller billigere olie.

Endelig kan man rejse spørgsmålet: hvor hurtigt skal ressourcerne udnyttes? Er det et spørgsmål om at få tømt Nordsøen så hurtigt som muligt? Jeg gør opmærksom på – stadig væk efter de oplysninger, der er tilflydt os fra forhandlingerne – at koncessionsindehaverne allerede har givet tilsagn om leverancer af 75 pct. i stigende takt op til 100 pct. til Danmark. Dermed skulle vi altså på det oliemæssige område have opnået forsynings sikkerheden. Jeg er helt enig med statsministeren i, at der på andre områder hersker betydelig usikkerhed om vore energiforsyninger, navnlig hvis vi bevæger os uden for olieområdet. Man behøver blot at nævne de to store kulleverandører Polen og Sydafrika, men så bevæger vi os altså ind på en anden sektor i energiforsyningen.

Med hensyn til energiministerens indlæg skal jeg bekræfte, at det er korrekt, at der selvfølgelig var kontakter mellem bevillingshaverne og tilsynet både i 1979 og 1980, men efter det brev af 9. februar, der er tilgået dels regeringen, dels offentligheden, er det åbenbart ikke bevillingshavernes opfattelse, at det har været en henvendelse af officiel karakter, men et led i løbende tekniske forhandlinger. Anderledes kan jeg i hvert fald ikke læse det.

Jeg må konstatere, at energiministeren ikke svarede på mit spørgsmål. Han bekræftede ikke egne tidligere udsagn om disse indgrebs indflydelse – eller rettere sagt mangel på indflydelse – på vores valutasituation, men sagde derimod, at det var en forkert etikette, jeg havde anvendt ved at sige inddragelse af koncession osv. Nu vel, det er et spørgsmål om ordvalg, måske også om substansen, men i hvert fald anerkender jeg ikke, at det er en erstatningsfri regulering. Så vil jeg sige, det er et spørgsmål om ekspropriation.

Der var en sætning, jeg hæftede mig ved: »dansk erhvervslivs større andel i aktiviteterne«. Jeg vil gerne spørge energiministeren: hvordan bliver de større? Allerede nu kan man se, at det – når man ser bort fra selve efterforskningen og produktionen – er et spørgsmål om modulproduktion til boreplatforme, det er et spørgsmål om supplekibe på danske skibsværfter osv. Jeg har ikke just indtryk af, at danske industrivirksomheder hidtil ud over det, jeg har nævnt her, har stået i kø for at deltage i disse ting. Så vidt jeg er underrettet, har vi også haft nogle problemer med at engagere dansk industri i naturgasprojektet. Det kan man så undre sig over. Jeg ser gerne, at dansk industris andel bliver fremmet; jeg har bare min tvivl om, at disse indgreb vil bidrage til det.

Energiministeren sagde, at lovforslagene selvfølgelig var EF-medholdelige. Det er altså regeringens opfattelse. Jeg gør opmærksom på, at Kommissionen vil vende tilbage til dette spørgsmål, så vi også kan få disse ting belyst.

Annelise Godfredsen (KF):

Jeg vil gerne sige til energiministeren, at jeg tror, jeg ved min korte bemærkning før fuldt ud har tilbagevist ministerens opfattelse om vores positive stilling til disse lovforslag. De nærmere bemærkninger til lovforslagene enkeltheder vil vi diskutere i udvalget.

Hvis statsministeren havde besvaret spørgsmålet fra før, ville jeg gerne være kommet nærmere ind på hele spørgsmålet om ekspropriation, men jeg må bestride, at der findes en praksis som af statsministeren anført. Derimod er der en helt klar praksis for, at man, når man tager rettigheder, også skal betale fuld erstatning. Jeg taler her om

[Annelise Gottfredsen]

den ret, som man i 1976 i kontrakten har tillagt konsortiet.

I øvrigt er det ikke mærkeligt, at vi lægger så megen vægt på den forhandlingsløsning, som vi har gjort, og som statsministeren også har anført at vi har gjort. Det var det samme, som man lagde vægt på op mod 1976-aftalen, og som førte til denne 1976-aftale. Vi vil stadig væk mene, at hvis man har viljen til det, vil man i dag kunne få den forhandlingsløsning, som er nødvendig.

Jeg tror ikke, jeg har mere at sige i denne omgang.

Maisted (FP):

Der er dog et enkelt punkt, jeg kan glæde mig over sammen med statsministeren, nemlig at vi begge to har det mål at tilgodese det danske samfund og skabe de bedste betingelser for den danske forbruger. Men unægtelig er vi ikke enige om, hvordan vi når til det mål.

Statsministeren bliver ved med at tale om, og det gør energiministeren også, at der er tale om fordele med hensyn til betalingsbalancen, og den socialdemokratiske ordfører, hr. Hans Hækkerup, talte om beskæftigelsen. Tidligere har statsministeren sagt, når vi har diskuteret disse problemer, at det kunne være i 1980'erne, at det ville have en gavnlig indflydelse. Nu ved vi, at det bliver efter 1980'erne, måske engang i 1990'erne, midt i 1990'erne, hvem ved, inden de nye koncessionshavere begynder at kunne tage olie op af Nordsøen. Så det er altså en lidt langsigtet politik, der i hvert fald ikke løser de problemer, den socialdemokratiske regering har nu.

Når vi siger, at det er samfundsskadeligt, hvad statsministeren og energiministeren er ved at gennemføre, er det, fordi vi er af den opfattelse, at der kommer erstatningskrav – og berettigede erstatningskrav – fra bevilningshaverne, og det kan kun betyde, at den danske forbruger kommer til at betale den erstatning. Det vil sige, at vi fordyrer de olieprodukter ved en skatteforhøjelse.

Når energiministeren siger: ja men vi må have den opfattelse, at vi skal beholde pengene her i landet, og vi skal prøve på at forhindre, at udenlandske virksomheder fører deres kapital ud af landet, så er vi helt enige. Vi er blot ikke enige i den politik, der skal føres. Det kan ikke nytte, at man fører en antierhvervspolitik i dette her land og så tror,

at kapitalen bliver i Danmark. Det er jo ikke alene olieselskaber, der er i stand til at føre kapital ud af landet. Det gælder alle erhvervsvirksomheder, der har andre interesser i udlandet. De kan føre danske kroner ud af landet og dermed være med til at undergrave den danske økonomi, men de er dikteret af de forhold, de får lov til at drive virksomhed under her i landet.

Er der noget hold i, at man absolut skal anvende et statselskab? Det er der ikke efter vores opfattelse. Hvis der virkelig er hold i den påstand, som energiministeren kommer med, at man tilstræber, at olieselskaberne, for at tage dette erhvervsområde, kun skal have lov til at udføre entreprenørvirksomhed og tjene på den virksomhed, så beskatter man resten op til markedsprisen for råolien. Man er trods alt ikke i stand til at påføre råolien så store skatter, at prisen går over markedsprisen; så er der næppe nogen, der vil hive den op af Nordsøen, og så kan den altså ikke sælges nogen steder. Her siger vi: ja men det er et problem for sig selv, og hvor er så den lovgivning på det område, hvor er disse beskatningsregler, hvorved man er i stand til at sikre en rimelig beskatning af råolien, altså sådan at fortjenesten bliver mindst mulig for de virksomheder, der udfører entreprenørvirksomheden? Den har vi ikke set. Vi har kun set tre lovforslag, der går ud på socialisering og på grundlovsbrud. Det er til skade for det danske samfund, og det er ikke korrekt, når man siger, at man tager særlige samfundshensyn med en sådan politik.

Vi er villige til at diskutere det ud fra almindelige forretningsmæssige principper, selvfølgelig, men man vil støde på det problem, at man altså ikke kan stramme den så meget, som man tror og giver udseende af over for den danske befolkning, at man virkelig kan påvirke betalingsbalancen inden for en overskuelig fremtid. Så meget olie er der slet ikke i den danske del af Nordsøen. Vi må da alle sammen håbe, at det viser sig engang i 1990'erne, at der er betydelig mere end det, man rent faktisk tror for øjeblikket. Men vi kan kun få en gevinst ved den difference, der er imellem det udførte entreprenørarbejde og den markedspris, råolien kan hjembringe.

Der er overhovedet intet grundlag for at sammenblende disse ting ved at sige, at vi

[Maisted]

absolut skal have statsfirmaer. Vi har den opfattelse, at statselskaber betyder øgede udgifter for den danske forbruger, og også i den henseende mener vi at det vil skade samfundet og den danske forbruger, hvis man siger ja til disse lovforslag.

Kalnæs (SF):

Statsministeren brugte en hel del af sin tætid til at tale om forhandling med A. P. Møller. Jeg synes nok, man må sige, at A. P. Møller har fået en ganske speciel behandling i denne situation. Nogle har ligesom lagt op til, at A. P. Møller ikke fik en fair behandling; jeg forstår dem overhovedet ikke. Tværtimod får A. P. Møller en ganske fantastisk særbehandling. Der er forhandlet med firmaet i meget lang tid; nu er vi i den situation, at forhandlingerne er brudt sammen, og så er man i stedet for gået i gang med en lovgivning.

Der er flere, der har sagt, at nu skal vi i energiudvalget arbejde med, hvordan man skal ændre de lovforslag, der er lagt frem. Men samtidig siger statsministeren nu, at man helst ser en forhandlingsløsning. Hvordan rimer det med, at vi sidder og arbejder i udvalget med at lave ændringer og finde ud af, hvordan vi kan ændre disse lovforslag? Det går efter forretningsordenen her i folketinget og efter de regler, der normalt er nedfældet i grundlov og i andre love. Men betyder statsministerens tale om forhandlinger, at lige pludselig kommer der springende ud af lukkede forhandlinger mellem statsministeren og A. P. Møller en forhandlingsløsning, som vi så bare må acceptere? Det forekommer mig ikke at være rimelige vilkår at byde folketingets medlemmer i udvalget, at man skal arbejde på den måde.

Man har forsøgt forhandling med A. P. Møller. Nu går der et lovgivningsarbejde i gang. Jeg har ikke så stor erfaring herinde, men så vidt jeg ved, må alle andre komme i deputationer til udvalgene, hvis de vil have indflydelse på lovgivningen. Det synes jeg egentlig var et rimeligt forlangende at stille også til det firma. Hvorfor skal det have en så fantastisk særbehandling, som det får her? Jeg synes, det er en uholdbar situation.

Den anden ting, jeg gerne vil sige noget om, er spørgsmålet om dansk deltagelse i arbejdet i Nordsøen. Energiministeren var

inde på, at der kunne blive tale om, at man fremstillede borerigge i større stil herhjemme. Det kunne der være mening i, for vi har tradition for at bygge skibe, og der skulle ikke være noget i vejen for, at vi kunne gøre det. Vi kan skæve til Norge. I starten af den olieudvinding, man er i gang med, havde man en norsk deltagelse på 15 pct., tror jeg, af investeringerne i Nordsøen, og hvis jeg husker rigtigt, er man oppe på noget med 85 pct. i dag. Der er altså virkelig en meget stor deltagelse af norsk arbejde og norsk industri i den norske olieudvinding.

Hr. Hans Hækkerup var også inde på, at dansk industri skulle mere ind i billedet. Hr. Arne Christiansen talte om, at dansk industri måske ikke var så interesseret. Jeg ved ikke, hvor interesseret den har været, men jeg har i hvert fald også hørt udtalt fra A. P. Møllers side eller fra DUCs side, at man stillede meget skrappe krav til kvalifikationerne. Der er mange niveauer, om man så må sige, man kan deltage på. I øjeblikket er det sådan, at det er et hollandsk firma, der sørger for hele bespisningen på olieplatformene i Nordsøen. Her var dog et felt, hvor dansk landbrug ellers nok skulle kunne levere det, der skulle til, også af god kvalitet. Det viser bl. a., at i øjeblikket er der ikke noget som helst hold i det. A. P. Møller kan anvende danske firmaer i det omfang, de vil – og lade være. Her er det meget væsentligt, hvad der ligger i, at A. P. Møller fremover skal ligestilles med de andre folk, der kommer ind og skal udvinde olie og gas i Nordsøen. Der står ikke noget om det i lovforslagene. Det er væsentligt, om det, der står deri, kan tolkes sådan, at der vil blive forlangt dansk industris deltagelse også for A. P. Møller for fremtiden. For vi kan jo risikere, at A. P. Møller – eller DUC, skal jeg rettere sige – når at finde en væsentlig del af den olie og gas, der er, i løbet af den tid, der er til midten af 1988, og så behøver dansk industri egentlig ikke at blive inddraget særlig meget i det. Jeg synes, det er væsentligt, at det, der kommer – det regner jeg da med – i undergrundsloven om deltagelse af dansk industri og dansk arbejdskraft, også kommer til at gælde for DUC for områder, som de får lov til at beholde.

Energiministeren gik ikke ind på mit spørgsmål om afgivelse af de sidste 25 pct. Jeg var inde på, om man ikke lige så godt kunne gøre det i 1982, når der var så store

[Kalnæs]

undtagelser, som der er. Jeg synes egentlig, det var rimeligt, at energiministeren gik ind på, om ikke det var en mulighed at ændre lovforslagene i den retning, eller hvilke begrundelser energiministeren kan give for ikke at gøre det.

En enkelt bemærkning om rørledningen. Jeg tror, energiministeren misforstod mig. Da energiministeren var heroppe, talte han om, at der skulle være muligheder for dispensationer. Det er jeg helt enig med ministeren i. Men der står faktisk, at der er tilslutningspligt, men der er ikke nogen transportpligt for andet end til det, der skal bruges i Danmark. Hvorfor skal det ikke alt sammen transporteres deri – stadig væk bortset fra de muligheder for dispensation, der kan være?

Til sidst vil jeg nævne spørgsmålet om kriselovgivning. Hvad sker der i en krisesituation? Det er en væsentlig del af forslaget til norsk olielovgivning. Var det ikke rimeligt, at vi fik noget ind om det også i den danske lovgivning, ikke mindst da man – med rette synes jeg – bruger forsyningsikkerheden som en væsentlig del af argumenterne for at gennemføre denne lovgivning.

Lone Dybkjær (RV):

Inden jeg siger det, jeg egentlig kom herop for at sige, vil jeg godt lige sige noget til hr. Kalnæs om det lovgivningsarbejde, der åbenbart kan komme til at foregå parallelt med noget forhandlingsarbejde. Hvis det er den eneste gang, man arbejder her, sådan som hr. Kalnæs ville sige, tilsyneladende resultatløst i et udvalgsarbejde, så synes jeg nu ikke, det gjorde så meget, hvis resultatet trods alt ved siden af blev en forhandling.

Når hr. Kalnæs spørger: hvorfor denne særbehandling af A. P. Møller, så er det, som om hr. Kalnæs fuldstændig overser, at der foreligger en koncessionsaftale, eller hvordan vi nu skal udtrykke det, en bevilling. Det er grunden til særbehandlingen. Ellers havde vi slet ikke behøvet at have denne diskussion på den måde, som vi har i dag.

Det fører mig frem til at sige, at det ville slet ikke være nødvendigt, fordi der trods alt fra såvel venstres som fra konservativ side har været udtrykt, at man syntes, der skal ske ændringer i koncessionen. Det ville vi have kunnet starte på på en helt anderledes måde, hvis ikke vi havde haft den gældende aftale.

Hr. Arne Christiansen sagde noget, jeg godt lige vil imødegå, ikke så meget for regeringens skyld – den kan nok selv gøre det – men for min egen skyld. Hr. Arne Christiansen sagde, at regeringen spillede ud med sit oprindelige forslag fra februar. Det passer ikke. Det er på afgørende punkter ændret, idet A. P. Møller nu ifølge lovforslaget både kan beholde de steder, hvor der er indvinding, men også hvor der er indvindingsplaner, hvor der er gjort kommercielle fund, og hvor der er fundet spor af kulbrinter. Det er faktisk en ganske væsentlig udvidelse, hvilket også var grunden til, så vidt man kunne dømme, at hr. Mærsk Mc-Kinney Møller udtalte sig til Berlingske Tidende for nylig.

Når vi taler om prisstigningerne, kunne man godt savne en kurve eller en tavle, så man kunne have lavet en kurve. Det, der er karakteristisk for disse prisstigninger – og grunden til, at de virker så voldsomme nu – er, at der er tale om en eksponentialfunktion. Der er en relativt flad udvikling i starten, hvis man kigger på de absolutte priser, og så begynder stigningen. Vi kan så håbe på, at det går med disse priser, ligesom det går i den fysiske verden, at kurven flader ud, men jeg er ikke helt sikker på, at forløbet vil være så godt her.

Der bliver stillet det spørgsmål, om man skal udvinde olien hurtigt. Det er ikke det, det drejer sig om. Det, det drejer sig om, er at finde ud af, hvor meget olie der er, og så indpasse det i det danske samfunds energiplanlægning. Det har ikke noget at gøre med, at det skal ske hurtigt. Det kan være, det skal, det kan også godt være, det absolut ikke skal. Nej, det har noget at gøre med at finde ud af, hvad der er, og så få det hensigtsmæssigt indpasset.

Der bliver også rejst spørgsmålet, om der er mere olie. Det kan vi ikke vide noget om, men der er én ting, vi ved med dødsikkerhed, nemlig at hvis vi ikke kigger efter, så får vi i hvert fald aldrig noget svar på det spørgsmål.

Jeg vil godt sige – både fordi oplæggene er, som de er, og fordi vi ikke har alverdens tid til rådighed – at vi kommer til at diskutere nogle ting omkring den fremtidige koncessionslovgivning. Det får vi selvfølgelig også lejlighed til på et senere tidspunkt. Men da vil jeg da godt sige, for at det skal være sagt endnu en gang, at vi føler et behov for, at vi

[Lone Dybkjær]

får diskuteret, hvad det statslige engagement skal være i Nordsøen.

Hr. Maisted har også været med energiudvalget i Norge, og hr. Maisted ved godt, at en af de store fordele ved det statslige selskab er, at man har en mulighed for teknologioverførsel – en mulighed, man ikke har, hvis man kun baserer sig på entreprenørvirksomhed. Det er sådan set et af de afgørende argumenter i denne sag – og måske en af mulighederne for, at vi bedre kan få inddraget dansk industri på dette område, end det kommer til at lykkes os på naturgasområdet, selv om det dog ikke går så galt, som det kunne se ud til i starten.

Perspektivet omkring hensynet til de kommende koncessionærer og forholdet til A. P. Møller-koncessionen har ikke rigtig været fremdraget. Men det er altså ikke så nemt at opretholde så totalt ulige koncessionsvilkår, altså nogle, der er hel exceptionelle for A. P. Møller, og så nogle, der er betydelig mere restriktive, når det drejer sig om de nye koncessioner, og lade det være noget, der er evigt gældende, med store muligheder for den ene virksomhed. Det bliver ikke så nemt at få kommende koncessionærer ind. Det er et af motiverne til, at den nuværende koncession nødvendigvis må ændres.

Til slut blot til hr. Arne Melchior. Det var altså ikke hr. Hilmar Baunsgaard, der underskrev den kontrakt. Det var ministeren for offentlige arbejder, og Hilmar Baunsgaard var handelsminister på det tidspunkt. Men det er korrekt, at det radikale venstre var med i regeringen med socialdemokratiet. Vi har heller ikke sagt, at vi ikke havde et medansvar for det, der er sket tidligere, men det gør bestemt ikke, at vi ikke skal tage et ansvar for at få det ændret nu.

(Kort bemærkning).

Arne Christiansen (V):

Fru Lone Dybkjær gjorde opmærksom på, at lovforslagene ikke er baseret på udspillet fra februar. Det er korrekt. De er baseret på det oplæg, som regeringen præsenterede den 8. og 9. januar i år, nemlig, uden at jeg skal citere det, det, der hedder l c og d, men hvis de to punkter havde været med, inden man skiltes før jul, kunne man måske have fortsat med forhandlingerne. Det var jo det, der gav anledning til, at A. P. Møller bad om at få

forhandlingerne genoptaget. Det gemte man altså. Man tog det ikke med i forhandlingerne, men har lagt det op nu.

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

Det kunne også indicere, at forhandlingsmulighederne ikke var udtømt.

Arne Melchior (CD):

Jeg vil straks beklage, at jeg fejlagtigt sagde, at hr. Hilmar Baunsgaards underskrift stod under aftalen af 1962. Jeg huskede i farten ikke, at denne sag dengang hørte under et andet ministerium, mens hr. Hilmar Baunsgaard var handelsminister. Det væsentlige i det, jeg refererede, var imidlertid den erindring, jeg har om, hvad hr. Hilmar Baunsgaard sagde i 1976. Det er derfor, jeg savnede ham her i dag.

Må jeg sige til energi- og olieministeren, at jeg har måske udtrykt mig forkert, eller også har energiministeren misforstået mig med hensyn til det, jeg kaldte nonsensargument. Jeg vil sandelig ikke kimse ad den omstændighed, at undergrunden er dansk, som der står i loven. Jeg har ikke sagt, at det var ligegyldigt eller noget nonsens. Det, jeg har sagt og ment med dette, indrømmet, lidt hårde udtryk »nonsens«, er, at der ingen rimelighed er i at bruge det i agitationen ude i befolkningen, at for at understrege det må vi have denne lovgivning. For sådan har det været, sådan er det, og sådan bliver det ved med at være. Derfor egner det sig ikke som argument ude i den almindelige debat. Folk har altså et andet indtryk.

Statsministeren siger, at det er rart for en regering, der nu skal forhandle videre – og jeg har da forstået på mange indskud og bisætninger, at det vil man gerne – at have et folketingsflertal i ryggen. Det vil jeg sandelig give statsministeren ret i. Men for det første har vi ikke bedt om, at forhandlingen ikke blev genoptaget efter 8.–9. januar, inden disse lovforslag blev fremsat, som er kommet til behandling her i dag. For det andet må man sige, at det er lidt farligt for dem, der er skeptiske over for, hvordan der forhandles, at en regering har dette flertal i ryggen, for vi kan aldrig gennemskue, hvem det egentlig var, der brød hvornår og hvordan. Alt i orden med dette brev, som statsministeren fik i

[Arne Melchior]

december måned, ingen tvivl om det. Men hvad en forhandling eventuelt bryder på, vil vi aldrig have mulighed for at gennemskue. Det er altså en meget stor tillid at vise. Den plejer vi at vise statsminister Anker Jørgensen, men det er en enorm stor tillid at vise, når man er skeptisk over for det, der foregår, at sige: nu kan du gå ud og forhandle med den sikkerhed i ryggen, at vi giver os ikke en tøddel, for vi har et flertal derhjemme. Man kan godt blive lidt stiv af det.

Statsministeren siger, at dette flertal sætter samfundets interesser højest, og antyder dermed, at de, der ikke er med i flertallet, måtte sætte noget andet højest. Det håber jeg at jeg har misforstået, eller at statsministeren vil give mig ret i, at vore motiver ikke kan beklives.

Videre siger statsministeren, at hvis regeringen havde fulgt rådet om at tage A. P. Møllers første tilbud, så havde samfundet virkelig været ilde stedt. Jeg ved ikke, hvem der har givet sådan et råd. Mit parti har ikke givet det. Jeg har fulgt meget nøje hr. Poul Schlüters udtalelser i denne sag, men jeg har aldrig hørt ham sige det. Undskyld jeg blander hr. Poul Schlüter ind i det, men jeg har tværtimod hørt ham sige, at også koncessionshaverne sandelig skal give efter og bøje sig på en række områder. Mit parti har altid talt om genforhandling. Statsministeren har været så venlig i forligskredsen at give nogle midtvejsorienteringer nogle gange, men de har aldrig været og har heller ikke skullet være af en så nøjagtig art, at vi har kunnet gennemskue, hvor langt man nu er, og hvilke chancer der er. Vi har kun opfordret, opmuntret til fortsatte forhandlinger, men vi har aldrig sagt: nu skal I snuppe den, nu kan I ikke forlange, at de andre skal gå længere.

Jeg er forbavset over, at både energiministeren og statsministeren har fundet, at debatten her var udtryk for, at flertallet er vokset siden forleden dag. Det har jeg altså ikke hørt. Der er ikke nogen partier her i dag, der har givet meldinger om, at de i givet fald vil støtte en sådan lovgivning, som ikke havde afgivet de meldinger i forvejen.

Statsministeren siger, at vi kunne ikke bare lade stå til. Vi skal enten have en lovgivning eller en forhandlingsløsning. Vi kunne ikke bare lade stå til. Nej, helt enig. Vi har aldrig sagt, man bare kunne lade stå til. Skönt man i parentes må have lov at bemær-

ke, at det er altså ikke 1962-aftalen, der genforhandles, men 1976-aftalen, der genforhandles, og da hed statsministeren jo også Anker Jørgensen.

Der er ikke sket væsentlige ændringer i forudsætningerne. Olieprisstigningerne har været diskuteret mellem hr. Arne Christiansen og hr. Hans Hækkerup. Der er ikke nogen, der kan være overrasket over, at olieprisstigningerne siden 1976 har haft den fart på, de har haft. Man kan diskutere takten en lille smule, men stort set svarer de til forventningerne.

Det er vigtigt for mig at få sagt noget om folkeflertallet og dette citat, jeg diskede op med fra Bøgernes Bog. Statsministeren siger: ja men vil folkets flertal da noget ondt? Nej, det mener jeg sandelig ikke, men jeg mener, at det er en umulig ting at sende ud til en folkeafstemning, for det er umuligt for den enkelte borger at tage sig tid til, ja, overhovedet at modtage den mængde af information, der skal til. Det er ikke noget nyt, at mit parti har det standpunkt, at der er en del sager, som er så indviklede. Man kan heller ikke sende spørgsmålet om, hvorvidt vi skal have en Storebæltsbro eller ej, eller om det skal være en tunnel eller halvt bro og halvt tunnel, ud til folkeafstemning. Det giver ingen mening. Folket er øverste myndighed til at vælge sine tillidsmænd, og det er det repræsentative demokrati, vi dyrker i dette land. Jeg har ikke beklivet folkets evne til at opfatte, men før man giver folk en vidtgående indflydelse og et vidtgående ansvar, må man også give dem mulighed for at få alle de informationer og fordøje alle de informationer, der fordres for at kunne træffe en afgørelse, og det kan man ikke give en hel vælgerbefolkning.

Jeg vil sige som statsministeren: hvis disse lovforslag bliver gennemført, så støder man på store vanskeligheder. Det er jo dejligt, at man er eksperimentelt indstillet – det plejer jeg også selv at være – og at man er dristig. Jeg synes, man er ved at være dumdristig. Når lovforslagene er gennemført, siger statsministeren, kommer der fart på. Over for dette hævdede jeg altså i min første tale her i dag, at når lovforslagene er gennemført, er der stor risiko for, at et nyt udbud af koncessioner vil støde på en dom om opsættende virkning, og så kommer der ikke fart på, så kommer der bremse på.

[Arne Melchior]

Må jeg til sidst sige, at CD i udvalgsarbejdet agter at deltage så lidt som overhovedet muligt. Vi vil læse alle de spørgsmål og alle de svar, der forekommer, men vi vil gerne trække tiden ud, så statsministeren og energiministeren får god tid til at føre forhandlingerne til ende. Jeg forventer, at det sker omkring jævndøgn.

Statsministeren (Anker Jørgensen):

Det er kun en ganske lille sidebemærkning. Hr. Arne Melchior tilkendegav, at det kunne være svært at vurdere, hvem det egentlig var, der brød forhandlingerne. Det lå ligesom i luften, at den eneste orientering, som oppositionen – den, der er med i økonomiske forlig, og den, der er uden for – har for at vurdere, hvad jeg bl. a. siger, skulle være oplysningerne fra regeringen selv. Hertil må jeg sige, at der er jo i stor udstrækning tale om, at oppositionen er særdeles godt informeret, ikke alene fra regeringens side, men også fra A. P. Møllers side. Det sidste mener jeg ikke der er noget som helst galt i, men så skal man altså ikke fremstille det, som om man er henvist til bare at tro på – eller ikke tro på – hvad statsministeren siger. Der er også en anden mulighed, og den er blevet brugt. Det synes jeg er i orden.

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

Til hr. Arne Melchior. Det er vel rigtigt, at hr. Poul Schlüter ikke har udtalt sig i retning af en accept af A. P. Møllers tilbud i oktober måned, men det har fru Annelise Gotfredsen til gengæld.

Det, der egentlig kalder mig herop, var hr. Arne Melchiors bemærkninger i anledning af det, jeg indirekte også ville sige til hr. Arne Melchior. Men det siver åbenbart ikke ind, så derfor skal jeg sige det direkte. Når man citerer fremtrædende medlemmer fra andre partier, rettet mod nuværende medlemmer, så er det nu godt, at man ved, om de har sagt nogle ting, eller man kun mener at erindre, at de har sagt nogle ting. På et afgørende punkt var hr. Arne Melchior altså galt på den, for hr. Hilmar Baunsgaard har ikke om koncessionen sagt: en aftale, jeg har underskrevet, for hr. Hilmar Baunsgaard har altså ikke underskrevet den direkte, det var ministeren for offentlige arbejder. Men det er rig-

tigt, at hr. Hilmar Baunsgaard var medlem af regeringen.

Jeg skal til gengæld citere hr. Hilmar Baunsgaard for noget, han har sagt omkring det med at have et flertal bag sig: »Et er at have en stærk fagforening, men befri og bevar mig vel for en svag«.

Altså en fagforening, der ikke har sit flertal i orden. Skal jeg også pinde det ud, så hr. Arne Melchior er klar over, hvad jeg snakker om?

Endelig skal jeg sige om olieprisstigningerne: det var ikke så nemt at forudse i 1976. Selv EF udtalte i 1975–76, at det kunne være, at det var muligt kunstigt at holde oliepriserne oppe, sådan at der ikke skete for store krak for de virksomheder, der investerede i Nordsøen. Det var altså ikke så enkelt at forudse alting – før bagefter.

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Mit citat vedrørende hr. Hilmar Baunsgaards underskrift i 1962 – altså at han i 1976 skulle have sagt: »en aftale, jeg har underskrevet« – har jeg beklaget én gang. Jeg behøver vel ikke at gøre det igen. Jeg har allerede privat til fru Lone Dybkjær sagt, at han så har sagt det i den form: noget, han havde medansvar for. Jeg ved fra adskillige mennesker, der har førstehåndskendskab til dette, at hr. Hilmar Baunsgaard har givet udtryk for den slags ting. Han er også blevet kontaktet i nyere tid for at formå ham til at gentage det, og det har han ikke villet. Det sagde jeg i mit første indlæg, og det har jeg da al respekt for. Jeg har ikke citeret ham ordret, men jeg har udtrykkeligt sagt, at jeg erindrer, det var sådan og sådan, og jeg kunne tænke mig – ligesom jeg sagde det om hr. Johan Nielsen – at hvis han var her, ville han muligvis sige sådan og sådan.

Med hensyn til olieprisen og hvad man kunne vide om den, vil jeg sige, at det er da klart, det er nemt at være bagklog. Nu er det ikke så lang tid siden, det var i 1976, og jeg vil hævde og har altid hævdet, at oliepriserne ikke er steget hidtil til noget unaturligt og derfor ikke til noget uventet leje. Jeg ved godt, man kan gøre det op på forskellig måde. Jeg har aldrig hørt til blandt dem, der har angrebet OPEC-stater eller en anden gruppering af stater for at tage sig betalt for

[Arne Melchior]

deres olie, det, som vi andre er villige til at betale for den – og i hvert fald det, som de varer, vi selv leverer, er steget rent inflationsmæssigt. Det er helt klart, at olieleverandørerne dér havde et betydeligt efterslæb. Jeg er vidende om, at fra mit partis side og fra min egen side er disse betragtninger bestandigt gjort gældende. Jeg vil indrømme, at man ikke kan vide det hele, men der er ikke noget chokagtigt over de prisstigninger, der har været. Man kan have haft forskellige forventninger til det, men det var ikke urealistisk i 1976 at sige: det må antages, at olieprisen vil stige på linje med andre priser og indhente resten af sit efterslæb. Det var der masser, der vidste også dengang. Jeg har indrømmet, at man kan være lidt uenig om tempoet, men at der skulle være tale om ændrede forudsætninger i forhold til 1976, det tillader jeg mig at bestride.

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

Jeg skal ikke sige, at oliepriserne er steget chokagtigt. Det eneste, jeg vil sige, er, at en del af baggrunden for genforhandlingerne 1976 var altså, at priserne netop i 1976 var gået ned. Når man kiggede på de kraftige stigninger, der havde været året før, kunne det godt være ganske vanskeligt at forudse, hvad der egentlig ville ske. Stadig væk skal kontrakten af 1976 ikke undskyldes mere, end den kan bære, men det gør det sværere at forhandle den. Når oven i købet EF udtaler sig om, at det er muligt, man kunstigt må holde priserne oppe, giver det alt andet lige nok en lidt vanskeligere forhandlingsposition. Det er det, jeg egentlig har villet understrege, at der trods alt er sket nogen ting siden 1976.

Waldorff (VS):

Da vi diskuterede finanslovsforslaget før jul, sagde jeg, at vil ville have forsvoret, at vi nogen sinde skulle komme i den situation, at vi havde ønsket at få hr. Brusvang tilbage som politisk ordfører. Nu er det blevet værre, for nu må vi sige, at vi ville have forsvoret, at vi nogen sinde skulle komme i den situation, at vi ønskede at få hr. Brusvang som energipolitisk ordfører; også her er det hr. Arne Melchior, der er konkurrent.

Hr. Brusvang understregede, at det var en fuldstændig uacceptabel situation. Jeg synes faktisk, det, han sagde, var udmærket, nemlig at man laver det ene indkomstpolitiske indgreb efter det andet, at man laver afgifter, at man griber ind i dyrtidsreguleringen, at man trækker energien ud af dyrtidsreguleringen, men at man viger tilbage for at gribe ind over for de meget betydelige fortjenester, der er tale om i Nordsøen. Her kommer hr. Arne Melchior altså i vanskeligheder, fordi han her i anden omgang skal til at camouflere, hvad det egentlig er, han mener, når han siger, at flertallet ikke har ret. Det blev forsøgt bortforklaret som et spørgsmål om teknik med hensyn til folkeafstemninger, men den reelle opfattelse satte sig alligevel igennem, fordi folk jo ikke kan forstå, hvad dette her handler om, det var alt for indviklet osv. Det er det sædvanlige, man hører. Men det, det handler om, er, at hr. Arne Melchior altså til enhver tid er klar til at tilsidesætte det store flertals interesser i en sådan sag, når det drejer sig om at forsvare en privatkapitalistisk virksomhed som A. P. Møller. Jeg synes, det er særlig interessant, at vi stort set intet har hørt fra centrum-demokraterne om, hvad det egentlig var for energipolitiske mål, de havde at forfølge i denne sag. Det hele har været en gang sniksnak om, hvordan man skal optræde, når man har en aftale og der eksisterer en koncession osv.

Jeg synes nu heller ikke, det, vi hørte fra statsministeren, om, hvad det var for energipolitiske mål, man skulle forfølge, var alt for konkret. Det blev også mest til en diskussion om forhandling, hvem var skyld i, de ikke var gået, osv.

Vi fik én konkret oplysning, og den vil jeg gerne repetere, nemlig at man kunne have stået i den situation før jul, at man havde tabt væsentlige samfundsmæssige interesser på gulvet, og at det ville have været katastrofalt, om man havde taget imod A. P. Møllers tilbud på det tidspunkt. Det er jeg selvfølgelig meget enig i. Men når så A. P. Møller kort efter, nemlig efter det første udkast til lovforslagene, udtaler, at man egentlig har været meget tæt på hinanden, kunne man umiddelbart fristes til at konkludere, at regeringen altså har været fantastisk tæt på at begå præcis den katastrofe, det vil være at gå ind på A. P. Møllers tilbud.

[Waldorff]

Der er tre muligheder: for det første at det faktisk er rigtigt, når Mærsk Mc-Kinney Møller siger, at man var tæt på hinanden. I så tilfælde har man altså været på grænsen af katastrofen, været ved at tabe væsentlige samfundsmæssige interesser. For det andet at Mærsk Mc-Kinney Møller er fuld af løgn. Det kan selvfølgelig alligevel være velbegrundet, for det er den taktik, der kører med hensyn til, hvem der skal have sorteper for sammenbruddet af forhandlingerne. Det er også en mulighed, man klart kan se A. P. Møllers interesse i. Det er også en indirekte måde at piske regeringen tilbage til forhandlingsbordet på, hvis man samtidig kan spille på partier som CD. Endelig for det tredje at det er en blanding af noget rigtigt og den rene taktik. Det er muligvis det, der kommer nærmest sandheden; i hvert tilfælde kan vi jo se, at de arealtilbud, regeringen havde lagt frem før jul, og som A. P. Møller altså sagde nej tak til, adskiller sig forholdsvis begrænset fra det, A. P. Møller selv var tilbøjelig til at ville give. Der er forskel, og det underkender jeg slet ikke. Der var også forskel i holdningen til rørledningen; det er sikkert afgørende, om D.O.N.G. står på den ene eller på den anden side i de 50 pct.

Men pointen var selvfølgelig, at A. P. Møller via en sådan tilnærmelse regnede med at kunne gaffe både regeringens tilbud før jul samt den indrømmelse, man har givet ved at slække på udspillet fra februar, sådan at man altså både kunne få den mere lempe- lige ordning med hensyn til arealafståelsen og de punkter, man nu har taget med i forslaget om arealafståelse, nemlig garanti for, at alt, hvad man i øvrigt kan snuse sig til ligner kulbrinter deroppe, kan man få lov til at beholde til yderligere undersøgelse af, om det er værd at begynde at udvinde.

På denne baggrund synes jeg, man skal være yderst skeptisk, når man har hørt, hvad statsministeren har sagt i dag, hvor regeringen og socialdemokratiet åbenbart er klar til at bruge dette, at man har fået manifesteret en form for opbakning bag indgrebet, men at man altovervejende er interesseret i at bruge det til at presse A. P. Møller og DUC under en ny forhandling. Det fremgik meget tydeligt af den måde, hvorpå der hele tiden blev talt til højre i salen. Det var konsekvent et forsøg på at forsvare regeringens fremgangs- måde over for de borgerlige partier, som kri-

tiserede. Der var ikke gnist af tilbøjelighed til at gå ind i en diskussion f. eks. med det radikale venstre, f. eks. med VS af, om man faktisk havde begået nogle fejl i forbindelse med undtagelserne i arealafståelseslovsforslaget. Det er noget, man kun kan diskutere, hvis man er klar til åbent at diskutere sine energi- politiske mål, og det har man i høj grad savnet i dag. Jeg mener, vi står med en oplagt risiko, med den formulering statsministeren brugte i sidste omgang, nemlig at man vil tage en forhandlingsløsning, hvis man kan fastholde alle afgørende interesser i lovforslagene i en sådan forhandlingsløsning. Den giver os ikke garanti for noget som helst, for regeringen har ikke her været klar til at gå ind i en diskussion f. eks. med SF, VS eller de radikale om, hvad det ville sige at fastholde de afgørende interesser i disse lovforslag. Der er ikke svaret på kritikken af de meget lempelige vilkår for arealafståelsen.

I øvrigt efterlyser jeg stadig væk en forklaring på, at man er gået ned på en fortjeneste- procent på 5.

Formanden:

Jeg giver ordet til hr. Arne Melchior for en kort bemærkning. Det er det, man kalder vedvarende energi.

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Jeg beklager, at jeg må trække debatten ud – og det skal være sidste gang – men hr. Waldorff var faktisk så nærgående personlig, at der nok er forståelse for det.

Hr. Waldorff omtalte hr. Brusvang og hans synspunkter. I vor gruppe volder det ingen problemer, at et medlem har et andet synspunkt end gruppens flertal og fremfører det. Det er ikke længe siden, at VS havde person- og fraktionsproblemer. Dem blandede vi os uden om i CD, og det vil jeg også tilråde hr. Waldorff at gøre i dette tilfælde. Heller ikke i dette tilfælde er der noget konkurrencespørgsmål. Årsagen til, at jeg er ordfører for partiet, er, at vi jo ikke så godt kunne lade en person fra et mindretal i gruppen være ordfører på gruppens vegne. Det ville nok være fuldstændig i modstrid med ordfø- rideen.

[Arne Melchior]

Så blev der spurgt om CDs energipolitiske mål. Mig bekendt drejer denne debat sig om en ganske bestemt del af energipolitikken. CD har deltaget i alle debatter og mundtligt såvel som skriftligt i artikler og program-skrifter og debathæfter fremsat sine synspunkter om energipolitik under en større synsvinkel. Det er bare ikke det, debatten i dag drejer sig om.

Endelig var der spørgsmålet om mit og CDs syn på flertallets kompetence. Jeg er ikke et sekund i tvivl om, at flertallet af danske borgere har mindst samme mulighed for at vurdere disse sager, som jeg har. De har bare ikke påtaget sig den opgave, og de har ikke de informationer, den adgang til dem og den tid og de kræfter, som jeg får betalt for at have og stillet til rådighed. Derfor har vi dette synspunkt med hensyn til folkeafstemninger, som ikke er nyt til denne lejlighed, men som vi har hævdet i hele partiets glørværdige 7-årige historie, nemlig at vi ikke ønsker ansvarsflugt for de folkevalgte. De folkevalgte skal påtage sig ansvaret for de vanskelige ting og ikke sige: nå men det må I, som har sat os til at træffe de beslutninger, selv afgøre.

Poul H. Møller (KrF):

Jeg skal også gøre det ganske kort. Statsministeren udtrykte tilfredshed med, at de fleste partier, også de, som i og for sig er gået mod lovforslagene, er i hvert fald delvis enige i lovforslagenes intentioner med hensyn til, at olien og naturgassen derude i Nordsøen skal komme det danske samfund til gode. Jeg kan på mit partis vegne sige, at vi er helt enige i disse intentioner.

Jeg må måske citere omkvædet i en gammel sang, hvor man siger: det er ikke det, man gør det, men det er måden, man gør det på. Det har jeg vist givet klart udtryk for også i min første ordførertale.

Statsministeren siger ganske klart, at regeringen vil bryde A. P. Møllers monopol. Det kan man gøre på forskellig måde, men man må bare stadig væk have i erindring, at det er en anden regering, der har tildelt A. P. Møller dette monopol. Dette monopol eller denne koncession blev jo genforhandlet i 1976, hvor A. P. Møller eller DUC gav nogle indrømmelser, og det var jo kun dem, der kunne give dem, for det var dem, der havde

eneretten på det tidspunkt. Man tilforhandlede sig altså for bare godt og vel 4 år siden disse koncessionsbestemmelser, som f. eks. blev ændret derhen, at arealafgivelsen, som vi har talt så meget om i dag, ikke skulle holde hele perioden ud, men at man i 1990 à 3 gange skulle have afleveret 27 pct. af arealet; så langt nåede man dengang. Nu kommer man her 4 år efter med andre krav, som giver en helt anden takt for tilbagelevering af arealerne. Situationen er altså en anden, og kristeligt folkeparti kan i hvert fald ikke sanktionere den måde, man gør det på.

Statsministeren sagde også, at han mente, mange i samfundet forstod, at det, regeringen gjorde her, var det rigtige. Det er nu ikke min opfattelse af dem, som jeg har talt med om disse ting, eller som har henvendt sig til mig, for de har sagt: det er dog for groft. Kan man virkelig ikke stole på en regerings aftaler? Kan de virkelig komme nu få år efter og totalt bryde de aftaler, som blev indgået først i 1962 og senest i 1976? Derfor tror jeg, at man ude i befolkningen i al almindelighed har en retfærdighedssans, som siger, at sådan kan man ikke bære sig ad.

Så kan man sige, lige så meget man vil: ja men det gælder hele nationens velfærd, og alt det dér. Ja, det gør det nok, men det er altså måden, man gør det på. Vi mener stadig væk, at der skulle være mulighed for en forhandlingsløsning, og det har statsministeren jo heller ikke lukket døren helt for; han har lyttet til de opfordringer, der er fremkommet her i dag og tidligere. Jeg tror og håber i hvert fald, at der i de kommende dage kommer ny gang i forhandlingerne. Om de foreliggende lovforslag skulle bruges som et tvangsmiddel for at virke befordrende på de videre forhandlinger, tør jeg ikke sige, men noget kunne måske nok tyde på det. Det væsentlige er dog som sagt, at vi når til en aftaleløsning. Det ville være en ulykkelig situation, hvis DUC anlagde en bekestelig sag, som kunne trække det hele i langdrag. Det ville netop give det stik modsatte resultat af formålet med regeringens lovforslag i dag; det ville trække det hele i langdrag og forsinke og fordyre hele projektet. Derfor må vi være med blandt dem, som håber på, at regeringen går i genforhandling. Statsministeren sagde selv, at det skulle være en opfordring til A. P. Møller. Ja, det skal det være, men det skal også være en opfordring til regerin-

[Poul H. Møller]

gen om at gå i forhandling. Jeg vil personlig råde statsministeren til at lade disse lovforslag ligge på sit skrivebord derhjemme og i stedet for tage de papirer med, som man havde, da man stoppede i december måned; det kunne være, der nu var et bedre grundlag for at fortsætte forhandlingerne.

Mølgaard (DR):

Må jeg i kølvandet på den sidste ordførers sidste bemærkninger sige, at også jeg synes, der er grænser for, hvad regeringen kan tillade sig på dette område. Der er grænser for, hvordan man kan bære sig ad også over for de 5 millioner danskere, der ikke har aktier i Dansk Undergrunds Consortium, når det nu gælder den olie på havbunden, der tilhører os alle.

Jeg vil gerne udtrykke glæde over den situationsfornemmelse, statsministeren gav udtryk for ved at konstatere, at det var en styrket regering, der kom ud af debatten i dag, en styrket regering i denne sag og dermed en bedre rustet forhandler. Det er jo sagen, for det må stå soleklart for alle, ikke kun for regeringen, men også for forhandlingsmodparten, at der er et flertal i ryggen på regeringen, hvis eller når den varetager samfundsinteresserne håndfast.

Retsforbundet bekender sig gerne som hørende til dette flertal. Vi håber, regeringen vil udnytte de muligheder, denne position giver, på forsvarlig vis. Jeg appellerer til, at man ikke giver noget ved dørene, som strider mod dette flertals ønsker.

Når dette virkelig er skrevet tydeligt om ikke bag ørerne hos regeringen, så et sted, hvor det ikke forsvinder helt let, så vil vi også gerne udtrykke glæde over statsministerens tilsagn om fortsat forhandlingsvilje. Vi ønsker held og lykke med sådanne forhandlinger, hvor samfundsinteresserne er ledkraften for regeringen og respekten for folketingets flertals vilje er ledestjernen.

Et par ord om det ekspropriationsspøgelse, vi her den højlyse dag igennem har set fremkaldt. Jeg kan vel ikke nu, hvor natten stunder på og mørket har sænket sig over omgivelserne, mane det i jorden, men over for de jurister, der har udtalt sig, vil jeg gerne minde om lensafløsningsloven, majoratsloven, 1920: højesteretsdomme; siger det ikke noget om noget, der har relevans i relation til denne sag? Og å propos regeringens ynd-

lingsudtryk »regulering« er der vel ikke nogen, der kan bestride, at miljølove, hegnsløve, arbejdsmiljølov, landsplanlægningslove, kommuneplanlægningslov, vandløbslove, okkerlov og utallige andre love i og for sig berører den private ejendomsret, ved at man regulerer dispositionsretten på disse områder. Så er vi her oven i købet på et område, hvor vi har en undergrundslov anno 1932, der ganske klart fastslår, at det hele handler om noget, der er statens ejendom. Det er dog egentlig en temmelig sikker grund, vi står på i denne sag.

Jeg vil understrege, at spørgsmålet om, hvorvidt det er ekspropriation eller ej, selvfølgelig er akademisk snak i dette ting, da det jo i sidste instans er et domstolsanliggende, om det er det eller ej, men vores vurdering af, om vi begynder at nærme os ekspropriationsbegrebet, kan da ikke foretages løstrevet fra de kendsgerninger, jeg her har opregnet.

Lad os slå fast, at olien, når det er olien, vi snakker om, og gassen, når det er naturgassen, vi snakker om, er statens ejendom, men lad det stå lige så lysende klart, at hullerne ned til olien er A. P. Møllers. Vi har ikke hørt noget om, at regeringen er på vej til at ville ekspropriere hullerne.

På den baggrund synes jeg, at denne sag må være nem nok at håndtere.

Et par ord med fra småtingsafdelingen, de små håndværktøjer for målfremmelsen. Regeringen foreslår en arealtilbagelevering, som man i og for sig godt kunne forlange videregående netop til alle de arealer, hvor der ikke direkte inden for en vis diameter er et hul. Hele området deromkring kunne man for så vidt sige er statens ejendom, men hullet skal man som sagt holde sig fra, ellers kommer man i ulykke.

Jeg har megen sympati for tanken om at etablere fri konkurrence om efterforskning og udvinding; så længe det er målsætningen, har vi altså sympati for regeringens hensigt. Men jeg kan heller ikke dy mig for at sige, at vi har en meget betydelig portion ængstelse over for at lade D.O.N.G. få frit løb for statslig efterforskning og udvinding, for også det skaber efter vores opfattelse ulykker.

Ganske tilsvarende har jeg tidligere kommenteret olierøret til Fredericia. Vi vil over for dette som over for de øvrige instrumenter bestandig stille spørgsmålet: hvad skal det i

[Mølgaard]

virkeligheden nytte? Er det noget, der gavner ligesom spørgsmålet om køberet og spørgsmålet om dansk medengagement og spørgsmålet om alle bemyndigelserne? Hvad skal det nytte hele vejen igennem? Tjener det de overordnede mål, som er: sikring af forsyningsikkerhed og samfundsøkonomi? Det vil vi bore ganske grundigt i under udvalgsarbejdet.

Når vi hører talen om at lade EF-Domstolen afgøre dette spørgsmål, rammes jeg af en vis portion mismod ved at høre danske folkerepræsentanter slå til lyd for, at et sådant indre dansk politisk anliggende skulle være noget, der kunne finde sin endelige afgørelse et ganske andet sted end lige netop i folkettingen. Det er en urimelig tankegang at ville overlade det til fremmede myndigheder at afgøre spørgsmål af denne karakter.

Endelig vedrørende procentregning. Procentregning forudsætter rigtignok, at det er ensartede enheder, vi taler om, og det er det ikke, når man taler om fiskevand kontra farvande, hvor der er olie under. Bevares, der er vel olie over det hele, men de øvrige steder afhænger mængden af, hvor mange græske tankere der er sejlet igennem farvandet på det seneste, og det er vist ikke en olie, der er meget værd for staten. Derfor er disse procenttal for tilbagegivelsens omfang egentlig mere vildledende end vejledende.

(Kort bemærkning).

Arne Christiansen (V):

Jeg må gøre hr. Mølgaard opmærksom på, at jeg hverken i mit første eller andet indlæg har omtalt EF-Domstolen. Jeg har sagt, at der er rejst et spørgsmål i Europa-Parlamentet om, hvorvidt disse lovforslag er i overensstemmelse med EFs konkurrenceregler og i det hele taget i overensstemmelse med samarbejdsånden i EF.

(Kort bemærkning).

Mølgaard (DR):

Hr. Arne Christiansen er måske enig med mig i min beklagelse af, at det netop er en dansk repræsentant i Europa-Parlamentet, der har rejst sagen?

(Kort bemærkning).

Arne Christiansen (V):

Jeg har for længst opgivet at diskutere EF-politik med retsstatsfolk, men jeg skal gøre opmærksom på, at det ikke kan være mere nærliggende, end at en dansk repræsentant rejser spørgsmålet, da det er dansk lovgivning, det drejer sig om.

Energiministeren (Poul Nielson):

Hr. Mølgaard sagde, at han ville bore i tingene under udvalgsarbejdet. Jeg skal love, at han må beholde alle de huller, han finder.

Jeg skal besvare hr. Waldorffs spørgsmål om, hvorfor fortjenestelementet ved transporten i rørledningen er sat til 5 pct. af værdien af produktionen i de tilslutningspligtige felter. Det er en størrelse, som selvfølgelig altid kan diskuteres, men det, der er baggrunden for skønnet, er, at man derved inddrager en rimelig andel til dem, der anlægger rørledningen og driver den, af de fordele, røret skaber. Der skabes også en vis fordel til den anden side, men det afhænger meget af produktionsomfanget, og det er umuligt at forudse, bl. a. fordi vi jo ikke engang har krav på at få produktionsplaner på bordet, jfr. det, jeg tidligere i dag har sagt til hr. Maistad. Vi har ikke engang krav på produktionsplaner for, hvordan det ser ud fremover, med den nuværende retstilstand, eller jeg havde nær sagt mangel på retstilstand. Vi har ikke noget krav på at få at vide, hvad planlægningen og produktionen er om to, tre, fire, fem år fra nu af. Derfor er det lidt svært at lave præcise regnestykker, men vores skøn er altså, at det med den størrelsesorden ligger på et rimeligt niveau. I forhold til 10 pct. tidligere illustrerer dette her jo, at der nu kun er én ejer, halvdelen ville være blevet pløjet tilbage, hvis det var ejerforholdet fifty-fifty.

Til hr. Poul H. Møller har jeg kun en bemærkning, som jeg ikke nåede i første runde. Hr. Poul H. Møller anfører, at DUC har investeret over 6,5 mia kr., og at en erstatning i givet fald skal ses på det grundlag. Det mener jeg er en fortsættelse af et spor, som adskillige gange er blevet klart dokumenteret som fejlagtigt i hele denne sag. Den lovgivning, der diskuteres her i dag, bygger helt klart på, at de nuværende bevillingshavere og deres partnere i DUC, Shell, Texaco, Chevron, kan bevare de fund, der er tale om, og den store del af alle disse milliarder. Nu er der jo altså rentetilskrivninger på det; det var der i parentes bemærket ikke på den

[Energiministeren]

pris, man opgav på rørledningen, men det er noget andet.

Den store part af dette her vedrører imidlertid investeringer i produktionsudstyr og ikke investeringer i efterforskningsaktiviteter. Derfor er alle de milliarder, man taler om dér, stensikre. Det drejer sig om udvikling af produktionsaktiviteter på steder, hvor der er gjort fund, og hvor pengene dødssikkert kommer hjem igen. Alt det beholder de. Det er fuldstændig ude af sammenhæng med den diskussion, hr. Poul H. Møller søger at rejse. Det er sagt før; jeg tror, det er ottende gang, det bliver klargjort. Vi startede med det tidligt i efteråret; denne fejltagelse er altså bestemt ikke nogen døgnflue. Det er et meget interessant fænomen.

Til hr. Mølgaard, som er skeptisk med hensyn til statsdrift, når det gælder rørledningen, vil jeg sige, at det selskab, der bliver tale om, nemlig D.O.N.G., for nærværende er det mest erfarne. Der er jo ingen, der har langvarige erfaringer i Danmark med transport i og anlæggelse af rørledninger, men med gasprojektet, som det er, med hele den styring, der er godt undervejs, med den erfaring, der bygges op med hensyn til internationale licitationer, og det, der er i gang med Coating Yards i Esbjerg osv., med alt det, som kører godt – og det gør det rent faktisk, også med en rimelig dansk deltagelse, i forhold til alle de forventninger, der har været – er det tilfældigvis sådan, at det er det aktieselskab, vi har den fornøjelse at være aktionærer i alle sammen, der er det erfarne selskab her i landet med hensyn til den opgave. Det er derfor ikke noget fremmed for staten som sådan. Det er jo heller ikke et eller andet stift system, der skal varetage dette her. Det er et selskab, der fungerer frit og kommercielt, og som altså efter dette lovforslag får denne aktivitet som noget, der teknisk og styringsmæssigt i deres daglige drift ligger i god forlængelse af det, folketingset for nu snart to år siden satte dem til, nemlig gasprojektet. Det skal med i vurderingen, men det kan vi jo komme nærmere ind på under udvalgsarbejdet.

Jeg tror ikke, der er behov for afrundende generelle kommentarer. Jeg har lige en enkelt bemærkning til hr. Poul H. Møller, som igen nævner det synspunkt, at en sag, hvis der bliver anlagt en sådan, vil trække det hele i

langdrag. Vurderingen er faktisk den, at det ikke vil blive tilfældet.

Som jeg lige har antydnet, mener jeg ikke, der er behov for gentagelser af konklusionerne. Jeg imødeser udvalgsarbejdet og vil tilsi-ge en så hurtig besvarelse af de spørgsmål, der måtte blive stillet, som overhovedet muligt. Vi er selv fra regeringens side opmærksom på, at der jo ikke er så lang tid til behandlingen af disse tre lovforslag, af undergrundslovrevisionen og af anden lovgivning på energiområdet, men vi håber altså, at den velvilje, der har været udtrykt her, kan følges op under udvalgsarbejdet.

(Kort bemærkning).

Poul H. Møller (KrF):

Det er i anledning af energiministerens bemærkning til mig med hensyn til eventuelle forsinkelser. Det er naturligvis ministerens vurdering, at der ikke vil blive tale om væsentlige forsinkelser, men andre mener altså, at der kan blive tale om endog betydelige forsinkelser i forbindelse med en eventuel løbende retssag og et stort erstatningskrav.

Hvad angår erstatningskravets størrelse, skal jeg ikke komme med kroner og øre her, men når ministeren siger, at A. P. Møller og DUC får, hvad de har investeret og mere til, vil jeg sige, at det er ud fra et forkert beregningsgrundlag. Jeg vil stadig væk hævde, at A. P. Møller, indtil forhandlingerne er påbegyndt i februar, har kunnet regne med, at de disponerede over et væsentlig større areal, end de nu kan komme til. Der bliver frataget dem en væsentlig del af det areal, hvor de kunne bore og udforske, og det kunne jo være, at man netop på disse arealer senere gør store oliefund, som A. P. Møller naturligvis havde regnet med at kunne indvinde. De har selv regnet med, at de foruden de 6½ mia kr., de har investeret, skulle investere yderligere et lignende stort beløb de kommende år, og det er klart, at det er ud fra de fortjenester, som skulle ind på disse store beløb, forrentningen af dem, osv., at man vil anlægge sit erstatningskrav, og ikke bare for de 6,5 mia kr., som de forventelig kan hente hjem derude på de nuværende arealer.

Energiministeren (Poul Nielson):

Jeg mener ikke, der er behov for at gå i enkeltheder, og den eneste bemærkning, jeg

[Energiministeren]

derfor har, er, at hvert eneste ord af det, vi her har hørt af hr. Poul H. Møller, har vi hørt før, dels fra hr. Poul H. Møller, dels fra anden side.

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

Det kunne være fristende at sige til hr. Poul H. Møller, at man ikke kan få erstatning for en forventet udgift, men kun for en forventet indtægt.

Herved sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagenes overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til det energipolitiske udvalg. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:

Formanden:

Der er ikke mere på dagsordenen.

Skatte- og afgiftsudvalget har afgivet tillægsbetænkning over:

Forslag til lov om midlertidigt fradrag for

visse erhvervsmæssige investeringer. (Lovforslag nr. L 60).

Eksemplarer vil blive omdelt.

Miljø- og planlægningsudvalget har afgivet tillægsbetænkning over:

Forslag til lov om tilskud til nedbringelse af okkergener i vandløb. (Lovforslag nr. L 76).

Eksemplarer vil blive omdelt.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Udvalget for forretningsordenen (11/2 81):

Udtræder: Voigt (FP)

Nyt medl.: Glistrup (FP)

Skatte- og afgiftsudvalget (11/2 81):

Udtræder: Ove Jensen (FP)

Nyt medl.: Glensgård (FP)

Udvalget angående videnskabelig forskning (11/2 81):

Udtræder: Grove (KF)

Nyt stedf.: Ole Bernt Henriksen (KF)

Folketingets næste møde afholdes i morgen, torsdag den 12. februar 1981, kl. 10.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvide til den i salen opslåede dagsorden.

Mødet hævet kl. 21.15